

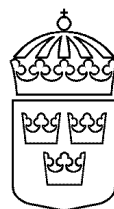
Riksdagens protokoll 1999/2000:48

Torsdagen den 16 december

Kl. 9.00 – 16.59

17.30 – 17.31

17.50 – 17.51

Protokoll
1999/2000:48

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 10 december.

2 § Meddelande om statistiska uppgifter om riksdagsarbetet

Talmannen meddelade att statistiska uppgifter om riksdagsarbetet delats ut till kammarans ledamöter.

Statistiken skulle fogas som bilaga till detta protokoll.

3 § Meddelande om allmänpolitisk debatt

Talmannen meddelade att ett meddelande om den allmänpolitiska debatten delats ut till kammarans ledamöter.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1999/2000:133

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:133 av Margareta Andersson om barnkonto.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 17 februari 2000.

Skälet till dröjsmålet är att ministern inte kunnat finna en annan debattdag som passar både interpellanten och henne.

Stockholm den 8 december 1999

Utbildningsdepartementet

Ingegerd Wärnersson

Enligt uppdrag

Staffan Bengtsson

Statssekreterare

Prot.
1999/2000:48
16 december

Interpellation 1999/2000:138

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:138 av Gunnel Wallin om ungdomsrån.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 3 februari 2000.

Skälet till dröjsmålet är riksdagens juluppehåll och tjänsteresor.

Stockholm den 9 december 1999

Justitiedepartementet

Laila Freivalds

Interpellation 1999/2000:131

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:131 av Kenneth Johansson om förtidspensionering av unga.

Interpellationen kommer att besvaras den 18 januari 2000.

Skälet till dröjsmålet är att det under december inte finns tillfällen att besvara interpellationen.

Stockholm den 8 december 1999

Socialdepartementet

Ingela Thalén

Interpellation 1999/2000:115

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:115 av Jonas Ringqvist om genmanipulerade grödor.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 januari 2000.

Skälet till dröjsmålet är att ministern inte kunnat finna en debattdag dessförinnan som passat statsrådet.

Stockholm den 9 december 1999

Miljödepartementet

Kjell Larsson

Enligt uppdrag

Kathrin Flossing

Expeditions- och rättschef

Interpellation 1999/2000:129

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:129 av Lennart Daléus om handlingsplan för trygghet och demokrati.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 januari 2000.

Skälet till dröjsmålet är avsaknad av besvarsdagar i december.

Stockholm den 8 december 1999

Lena Hjelm-Wallén

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:120 av Stefan Hagfeldt (m) om energibeskattningen.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 februari 2000.

Skälet till dröjsmålet är semester och externa engagemang under de aktuella debattdagarna.

Stockholm den 13 december 1999

Finansdepartementet

Bosse Ringholm

Interpellation 1999/2000:137

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:137 av Stefan Hagfeldt (m) om deponiskatten på vatten.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 februari 2000.

Skälet till dröjsmålet är semester och externa engagemang.

Stockholm den 13 december 1999

Finansdepartementet

Bosse Ringholm

Interpellation 1999/2000:121

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:121 av Elver Jonsson (fp) om nordiskt samarbete.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 februari 2000.

Skälet till dröjsmålet är att det saknas besvarsdagar i december och arbetsanhopning.

Stockholm den 14 december 1999

Kulturdepartementet

Marita Ulvskog

Enligt uppdrag

Martin Holmgren

Expeditions- och rättschef

Interpellation 1999/2000:134

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:134 av Birgitta Carlsson om socialtjänstens handläggning av ärenden rörande barn.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 januari 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar mig.

Stockholm den 10 december 1999

Socialdepartementet

Lars Engqvist

Interpellation 1999/2000:144

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:144 av Birgitta Sellén om ungdomsdrogen GHB och lösningsmedlet GBL.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 januari 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar mig.

Stockholm den 15 december 1999

Socialdepartementet

Lars Engqvist

Interpellation 1999/2000:117

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:117 av Sten Lundström (v) om Turkiets medlemskap i EU och Cypernfrågan.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 januari 2000.

Skälet till dröjsmålet är riksdagens juluppehåll.

Stockholm den 14 december 1999

Utrikesdepartementet

Anna Lindh

Interpellation 1999/2000:125

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:125 av Karl-Göran Biörsmark (fp) om mänskliga rättigheter på Kuba.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 januari 2000.

Skälet till dröjsmålet är riksdagens juluppehåll.

Stockholm den 14 december 1999

Utrikesdepartementet

Anna Lindh

Interpellation 1999/2000:119

Till riksdagen

Interpellation 1999/2000:119 av Kerstin-Maria Stalin (mp) om folkbokföring för flyktingar med tillfälliga uppehållstillstånd.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 januari 2000.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar mig.

Stockholm den 14 december 1999

Utrikesdepartementet

Maj-Inger Klingvall

5 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid

Föredrogs och hänvisades
Proposition
1999/2000:39 till bostadsutskottet

Skrivelse
1999/2000:37 till justitieutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående ärenden skulle förlängas till fredagen den 21 januari 2000.

Prot.
1999/2000:48
16 december

6 § Näringsliv

Näringsliv

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU1
Utgiftsområde 24 Näringsliv (prop. 1999/2000:1 delvis).

Anf. 1 KARIN FALKMER (m):

Fru talman! Krisen i Telia–Telenor måste få ett slut. Den skadar företagen och också svenska och norska intressen.

Regeringen har misshandlat ett av Sveriges viktigaste framtidsföretag, Telia. Regeringen tillsammans med sina norska kolleger bär ansvaret för den tumultartade såpopera som uppkommit i Telia–Telenor-affären. Regeringen har försatt Telia och Telias anställda i en ohållbar situation. Regeringens envisa motstånd till privatisering av Telia är tillsammans med fusionsavtalet och dess konstruktion grunden till den katastrof vi nu bevittnar.

Att i ett avtal binda bolagen till statligt majoritetsägande under längsta möjliga tid, 16 år, har saboterat det nya företags möjligheter och förutsättningar att arbeta marknadsmässigt. Den värdeförstöring som blir följden av detta kommer att bli enorm.

Ska företaget kunna återvinna marknadens och de anställdas förtroende måste avtalet omförhandlas och en verklig privatisering genomföras.

Fru talman! Alla de många företag av olika storlek och med varierande inriktning som verkar i vårt land skapar de tillgångar och det ekonomiska utrymme som är själva förutsättningen för verksamhet inom de flesta områden som diskuterats i denna kammare under de senaste veckorna. Företagande är den viktigaste drivkraften för att skapa välstånd. Nyckeln är villkoren för företagande, entreprenörskap och investeringar. Det är därför logiskt att det är näringsutskottets ärenden som får utgöra själva finalen i årets sista debattrunda.

Kraven på goda villkor för företagande och investeringar ökar i takt med internationaliseringen. Näringsklimatet i vårt land måste utformas så, att Sverige klarar att tävla med de mest konkurrenskraftiga delarna av världen. Därför är det viktigt att undanröja de faktorer som hämmar företagande, jobb och tillväxt och som kan påverkas genom den inhemska politiken.

En nyligen presenterad utredning från ISA om huvudkontorens roll och lokalisering visar att i vårt land har storföretagen utlokaliserat sina huvudkontor i högre grad än vad som skett i andra länder.

Utredningen pekar på brister i det svenska näringsklimatet som medverkat till att huvudkontor har flyttat. Det höga skattetrycket har gjort att det har blivit allt svårare för svenska företag att rekrytera såväl svensk som utländsk personal med en internationellt konkurrenskraftig kompetens. Skattetrycket stöter bort välutbildade människor och därmed företag och jobb. De höga skatterna gör det dessutom direkt lönsamt för företagsledningarna att flytta.

Utredningen konstaterar att det råder en förtroendekris mellan åtminstone delar av näringslivet och den politiska makten.

Sverige har flera starka sidor – en ren miljö, bra infrastruktur, goda språkkunskaper, hög datatäthet och ett försteg inom informationstekniken. Framför allt framhåller utredningen som en stor fördel att Sverige har en internationellt erkänt skicklig företagsledarkompetens. Att behålla denna starka tradition och kultur i svenskt näringsliv av internationellt konkurrenskraftiga företagsledare är en grundläggande förutsättning för att på sikt få fram nya framgångsrika företag.

Vi måste undanröja påverkbara faktorer som hämmar utveckling och nyetablering av såväl företag som huvudkontor i Sverige. Hit hör skattetrycket, arbetskraftskostnaderna, den otidsenliga arbetsrätten, tillgången på kompetens och osäkerheten om EMU.

Vidare måste samspelet mellan politiska företrädare och näringslivet bli bättre. Under förutsättning att alla dessa faktorer åtgärdas har Sverige mycket goda möjligheter.

Sverige har nu ett gyllene tillfälle att som ett världsledande land inom IT-området skapa tillväxt och välstånd. Utvecklingen inom den nya kunskapsindustrin är svindlande snabb. Om svenska barriärer inte snabbt elimineras riskerar vi att missa tillfället och förlora de kunskapsbaserade företagen till länder med bättre näringsklimat.

Fru talman! Positiva attityder till företagande och ett förbättrat näringsklimat är lika viktigt för storföretagen som för småföretagen. För att långsiktigt klara sysselsättning, tillväxt och välfärd behöver vi en mängd nya företagare som startar och driver verksamhet i vårt land. Inte minst finns det outnyttjade möjligheter till framväxt av nya företag och jobb inom den arbetsintensiva tjänstesektorn, den sektor som har fungerat som sysselsättningsmotor i så många andra länder. Här krävs det en radikal attitydförändring hos socialdemokrater såväl i kommuner som i riksdagen.

Det är ett underbetyg åt regeringen att nyföretagande i vårt land fortsätter att sjunka. Den senaste nyföretagarbarometern från Jobs and Society visar en minskning med 6,6 %. Alla län utom Gävleborg ligger på minus.

I många s-styrda kommuner motarbetas privat verksamhet inom vård, skola och omsorg. På många håll försvåras dessutom för privata företag genom att kommunal näringsverksamhet tillåts snedvrída konkurrensen. Till ett gott näringsklimat hör att lagstiftaren förhindrar att detta ska kunna ske. Hittills har regeringen här som i så många andra frågor som är viktiga för företagande och jobb visat brist på förståelse, vilja och handlingskraft.

Brister gör det också när det gäller den för småföretagen så viktiga frågan om regelförenklingar. Alltför lite har hänt. Av Småföretagsdelegationens 77 förslag har bara 12 genomförts och 22 är under utredning. Det innebär att 65 av 77 förslag inte har förverkligats. Samtidigt har regelbördan ökat med mellan 5 % och 6 % om året. Trots vackert tal från superdepartementets pratministrar visar Demoskops senaste mätning att företagen uppfattar en fortgående försämring. Förtroendet för regeringen dalar.

Regeringens ovilja att skapa rimliga villkor för företag gör att alltför småföretagare flyr till Holland. Länder som Holland och Storbritannien har länge aktivt arbetat för att underlätta för de mindre företagen. Ansvaret för regelförenklingar har där lagts på mycket hög nivå, och det har gett resultat som har märkts hos företagen. Den svenska regeringen har i stället förhållat och fördröjt förenklingsarbetet.

Enligt Simplexkommissionens chef Bengt Månsson ligger Holland och Storbritannien 5–10 år före Sverige. Han efterlyser en attitydförändring i Regeringskansliet och i statliga verk och myndigheter. Simplexgruppen, som långt om länge kommit till och som nätt och jämnt hunnit påbörja sitt arbete, vill vi moderater ge en budgetförstärkning.

Många svenska företag har hamnat i en fullkomligt oacceptabel situation genom de orimligt långa handläggningstiderna hos Patent- och registreringsverket, PRV. Orsaken är att tvångsförflyttningen av PRV till Söderhamn förra året var dåligt genomtänkt. ”Man tänkte för litet på konsekvenserna och det får företagen lida för”, säger Mona Sahlin i en intervju. Det är en dålig ursäkt!

I socialdemokraternas sinnevärld kommer hänsynen till företagen alltid på mellanhand. Vi moderater kräver tillsammans med kd, fp och c i en gemensam reservation att riksdagen gör ett uttalande till regeringen om förkortade handläggningstider hos PRV.

I en annan gemensam reservation avvisar vi regeringens förslag att integrera Nationellt resurscentrum för kvinnor i NUTEK:s ordinarie verksamhet. NRC:s arbete med att utveckla kvinnligt företagande har varit framgångsrikt. Vi vill inte slå sönder nuvarande organisation och rycka undan benen för de eldsjälarna som arbetar ute i landet. Vi tycker att det finns goda skäl att lyssna till alla dem som hört av sig till oss riksdagsledamöter och vädjat om NRC:s bevarande i den form det har nu.

Fru talman! Vi moderater förordar i parti- och kommittémotioner en inriktning av den ekonomiska politiken som syftar till att skapa bättre förutsättningar för både företag och enskilda människor att växa. Vi deltar därför inte i utskottets beslut om budgeten inom utgiftsområde 24 Näringsliv, utan utvecklar i ett särskilt yttrande våra förslag.

Jag står självfallet bakom alla reservationer med moderat underskrift, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation 1.

Till sist: När det gäller den för så många företag viktiga frågan om energin kommer Ola Karlsson senare att ta den debatten. Jag vill bara avsluta med att sammanfatta vad regeringen har åstadkommit så här:

Få regeringar har skapat en så djup konfrontation,
som ger minskad tilltro till vårt land i dess förlängning.
Man har försatt ett privat företag i en situation,
som tvingat fram en förtida kärnkraftsreaktorstängning.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Näringsliv

Jag erinrar mig de 101,
som av oro för Sverige vädjade om större klokskap.
De tystnat nu varenda en,
i vanmakt över regeringens bottenlösa dårskap.
Då ej sakska! stänger Barsebäck
försämrar allvarligt näringsklimatsituationen,
tilltron till Sverige får sig en knäck,
likt den som blev följden av löntagarfondsprovokationen.

Anf. 2 LENNART BEIJER (v):

Fru talman! När det gäller frågan om Telia–Telenor-fusionen tycker jag fortfarande att det är lämpligt om så många som möjligt försöker säga så lite som möjligt innan vi vet hur det går med denna affär. Jag tycker fortfarande att den här fusionen är viktig både för Sverige och för Norge. Jag tror att den är en nödvändighet om vi ska kunna behålla kompetens i Norden, och jag är därför väldigt oroad för den utveckling som vi nu kan se. Det är en beklaglig diskussion som har varit under den senaste tiden. Jag tror att även svenska riksdagspolitiker har klampat in på en arena som man borde vänta och avvakta med tills förhandlingar och diskussioner är klara.

När man lyssnar på Karin Falkmer undrar man om man lever i samma land och i samma verklighet, därför att så dåligt och så eländigt som det verkar vara enligt henne i det här landet är svårt att tänka sig. Jag tror att det är väldigt få svenskar som på något sätt kan ställa sig bakom det som hon har redogjort för.

Om man läser reservation 1 i betänkandet som moderater, kristdemokrater och folkpartister står bakom ser man inga större nyheter egentligen. Det är de gamla vanliga bitarna. De föreslår och tycker att det är väldigt viktigt med en flexibel arbetsmarknad. Och Karin Falkmer sade väl egentligen vad hon menar med flexibilitet. Det handlar då naturligtvis om en sänkning av a-kassan, definitivt en ordentlig urholkning av arbetsrätten och försvagade fackföreningar. De vill också ha en förnyelse av den offentliga sektorn. Med det menar de utförsäljning av gemensam egendom, privatisering av kommunal kärnverksamhet, osv.

Fru talman! Ibland skulle det vara väldigt roligt om man kunde få höra lite nytänkande från våra borgerliga kombattanter. Tänk om man någon gång fick läsa förslag om hur viktigt det är att löntagarna, humankapitalet, ges större ansvar och större delaktighet i de olika verksamheterna och om man kunde få höra hur viktigt det är att det finns starka fackföreningar som orkar med att ta diskussioner med företagsledningar och som orkar med att diskutera viktiga frågor om både medlemmar och företagsledningar. Det skulle vara intressant att från det här hållet också få höra att det är viktigt och bra att den svenska förskolan ligger i topp och att det är viktigt också för det svenska näringslivets utveckling. Vi får väl vänta lite till innan vi får höra detta.

I slutet av sitt anförande tar Karin Falkmer upp Barsebäcksfrågan. Så sent som i går hade jag kontakter med representanter från Sydkraftskoncernen, och jag kan inte förstå att de var så fruktansvärt upprörda som Karin Falkmer ger sken av. Tvärtom tycker nog de också att det är skönt att frågan nu är avklarad. De inser att vi har ställt in Sverige på en annan utveckling när det gäller energifrågorna, och jag tror faktiskt att vi efter-

hand kommer att få se Sydkraft som en mycket viktig spelare när det gäller att ställa om Energisverige.

Reservation 2 från Centern är en mycket stor kontrast mot den samlade högerreservationen. I reservation 2 för man åtminstone fram att det finns problem och att tillväxten är ojämnt fördelad över landet. Man tar också upp frågan om hur viktigt det är med en miljömässigt och socialt hållbar ekonomi. Man talar om att miljö- och rättvisefrågorna är viktiga för att klara Sverige i framtiden och naturligtvis också om hur viktigt det är att ha stabilitet i ekonomin – inga häftiga skattesänkningar hur som helst. Jag tycker att man kan notera den skillnaden.

Fru talman! I många år har vi diskuterat hur den svenska varvsindustrin ska kunna konkurrera med varvsindustrin ute i världen. Vi har haft en situation där den svenska varvsindustrin har fått kämpa på utan några som helst stöd i konkurrens med varv ute i världen som får direkta statliga stöd på upp till 99,5 % av byggnationen. Vi är många som tycker att detta inte kan fortsätta utan att det måste ske en förändring. Och nu vill jag notera att vi ändå har fått ett enigt utskott som säger att om regeringen redan nästa år kan se att den uppgörelse om att ta bort subventionerna från den 1 januari 2001 inte blir av, alltså om flera länder tänker fortsätta att subventionera sin varvsindustri, så anser utskottet att regeringen bör göra en bedömning och återkomma med ett förslag till åtgärder. Jag tycker att det är ett stort framsteg för denna fråga.

Fru talman! I detta betänkande framgår det att det finns ett förslag från regeringen om att satsa 5 miljoner kronor på IUC, Industriellt utvecklingscentrum inom musikområdet, i det här landet. Jag tycker att det är viktigt att man får historien bakom detta klar för sig. Det är fantastiskt att satsningen sker på musiksidan. Vi är ju vana vid att sådant här ska ske i metall-, trä-, aluminiumindustri osv. Nu ska vi alltså göra detta även på musiksidan.

Detta är egentligen en 18-årig historia om en missförstådd ungdomsförening som efter många många år nu är respekterad, och ungdomarna är hjältar i sin region och över hela Sverige. 1981 var det ett antal ungdomar i 15-årsåldern som startade föreningen Rockparty med motivet att det fanns för lite att göra i detta lilla samhälle. 1982–1985 anordnade man mängder med små och stora musikarrangemang, och föreningen Rockparty blev något av ett begrepp i rockmusiklivet i Sverige. 1986 anordnades den första Hultsfredsfestivalen. 1987 var det också festival, men den gick med mycket stor förlust. Vad hände då, fru talman? Jo, faktum är, vilket man kanske inte kan tro ett antal år senare, att man då fick nästan hela det politiska etablissemanget emot sig. Man hade väldigt svårt att klara av situationen. Men genom att själv gå i borgen och ta upp nya lån klarade man av hela situationen och kunde gå vidare. Det var stor debatt i kommunfullmäktige, i pressen och överallt, och många ville stoppa denna ”hemska” förening som ordnade med rockmusik och som såg till att samla massor med ungdomar som hade trevligt och roligt. I dag är det ingen som törs komma med sådana förslag.

Det har gått vidare. 1990 hade Hultsfredsfestivalen 18 000 besökare, och 1998 hade den 35 000 besökare. Och i detta IUC finns så mycket annat, t.ex. att Yurope, en intresseorganisation för Europas alla stora musikfestivaler, förlägger sitt huvudkontor till Hultsfred. Det finns utbildning. Man kan alltså fr.o.m. nästa höst bli fil. kand. i musik. Man kan

Prot.

1999/2000:48

16 december

Näringsliv

också som t.ex. gitarrist åka på träningsläger till detta musikens Mecka. Forskning kommer att ske, företagsbyar kommer att växa fram och det kommer att bli ett museum för hur alla tiders musik växer fram i Sverige.

Det är naturligtvis en fantastisk utveckling som har skett under dessa 18 år. Ungdomarna som startade Rockparty är fortfarande kvar, men nu handlar det om mogna 30-åringar. De är lokalpatrioter som trots många goda anbud, ekonomiskt intressanta arbeten, förblir sin hembygd trogna.

Ungdomsföreningen Rockparty är ett bra exempel på hur lokala initiativ, ofta av ungdomar, kan förändra en liten industrikommuns utveckling om de inte stoppas. Det är bara att förundras över att dessa ungdomar, med tanke på den motvind som varit, fortfarande kämpar.

Denna lilla ungdomsförening som har lyckats så bra har alltså i en kommun där industrin ramlat, där man rationaliserat, sett till att förändra. I stället för den stora träindustrikommunen kan man i dag tala om en typisk musikkommun som ligger på teknikens framkant och som kommer att visa hur man kan vända utvecklingen i en hårt drabbad region.

Anf. 3 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! När regering och majoritet driver igenom beslut mot det samlade näringslivets och mot svenska folkets uppfattning, med de kostnader och försämringar av miljön som det medför, innebär det en försämring av näringsklimatet.

Det är ett gemensamt intresse för alla – anställda och företagsledare inom olika branscher – att näringsklimatet blir bättre så att det underlättar för jobb och företagande. Mer än någonsin tidigare utsätts företagen i dag för en stenhård konkurrens. I lika hög grad innebär globaliseringen att länder, regioner och kommuner konkurrensutsätts.

I dag består 50 % av den svenska exporten av IT, telekom och medier. Handeln över nätet ökar dramatiskt. Företagen i den nya ekonomin ser helt annorlunda ut än de gjorde i det gamla industrisamhället, och de är synnerligen lätttrörliga. För att vårt land ska lyckas i den nya ekonomin krävs det ett nytänkande, förnyelse och en anpassning av politiken.

Anf. 4 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Energifrågorna är intressanta, men jag försöker avhålla mig från de frågorna för att i stället låta Lennart Värmbys reda ut dem.

Visst behövs det förnyelse och visst lever vi i en förändrad värld. Men varför då inte, Karin Falkmer, någon gång försöka peka på andra vägar än bara just sänkta skatter, försämrade arbetsrätt och svagare fackföreningar? Varför inte ta fram andra viktiga delar som behövs för att klara förnyelsen och för att klara den omställning av hela näringslivet som behövs?

Anf. 5 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! De gamla strukturerna är felaktiga. Det är inte bara vi moderater som säger det, utan det säger också OECD, EU-kommissionen, World Economic Forum, Fraser Institute och flera andra utländska kvalificerade bedömare, liksom vårt eget ISA.

Den nya ekonomin med de nya kunskapsföretagen ser helt annorlunda ut. Där är det kunskapen som är värdet i företagen. De flesta som går in i företagen blir delägare där. De gamla strukturer som finns

passar inte i den nya ekonomin. Det är ett faktum att det handlar om hinder för tillväxt, om hinder för nya företag och om hinder för jobb.

Det är ett allmänt intresse att vi på det här planet får ett nytänkande och en förändring i den svenska politiken.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Näringsliv

Anf. 6 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Jag tror också att den nya tekniken och IT-företagen blir allt viktigare. Men den gamla traditionella industrin är fortfarande avgörande och viktig för det här landet. Det finns ganska många löntagare och företag som inte har den nya IT-tekniken som grund. Även dessa måste också Karin Falkmer ta hänsyn till.

Rockpartyföreningen och alla dess företag som vuxit fram under de senaste åren, vilket jag nyss redogjorde för, behöver naturligtvis hjälp för att kunna utvecklas och bli starka på marknaden. Men då är det intressant att konstatera att under den värsta tiden för denna företagsamhet, som kommit att betyda så mycket för en stor region och kanske för hela Sverige, var det ett väldigt litet stöd från de partier som ofta pratar om förnyelse. Kanske fick den här föreningen mer stöd från de partier som angrips för att vara traditionella men som förstod att det här var någonting nytt. Fastän det var ungdomar skulle man se till att det satsades på dem. Det tror jag är viktiga saker som vi bör dra lärdom av.

Anf. 7 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Sverige befinner sig i en högkonjunktur. Tillväxtprognoserna för de närmaste åren är goda. Detta är givetvis något som är positivt och som vi alla gläds åt, men vi får för den skull inte låta det förblinda oss. Högkonjunkturen mattar så småningom av, och det är då som den ekonomiska politiken på allvar sätts på prov. Det är närmast en självklarhet att efter en högkonjunktur följer en lågkonjunktur. *När* är obekant men *att* den förr eller senare kommer är säkert.

Det är nu som vi har ett unikt tillfälle att ändra de strukturproblem som Sverige dras med. Jag tänker på den föråldrade arbetsrätten, den snåriga regeldjungeln och det höga skattetrycket, för att nämna några exempel. På dessa områden har det dessvärre under de senaste åren närmast rått stiltje. När Rosengren och Sahlin för ungefär ett år sedan handplockades för att leda det s.k. superdepartementet vädrade många morgonluft – två handlingskraftiga och förändringsvilliga politiker som skulle se till att prat blev verklighet. Men inte blev förhoppningarna mindre av superministrarnas egna uttalanden och löften.

Innan jag går vidare vill jag yrka bifall till reservation 5. Jag står självfallet bakom alla kristdemokratiska reservationer, men för tids vinande nöjer jag mig med att yrka bifall till endast en reservation.

Betänkandet bygger på budgetpropositionen och på motioner från höstens allmänna motionstid. I betänkandet behandlas näringspolitikens inriktning, småföretagsutveckling, handläggningstider på Patent- och registreringsverket, inriktningen för Konkurrensverket, anslag till myndigheter etc.

Fru talman! Jag har under hösten haft förmånen att vara ute en hel del bland företagare, främst småföretagare. Det har gällt byggföretag, IT-företag, livsmedelshandlare, målarmästare och företag verksamma inom hälso- och sjukvård.

Statistiskt sett är 4–5 % av ett lands befolkning entreprenörer – människor som tycker om att skapa, utveckla och förändra. De försöker se möjligheterna och har en nästan obändig vilja att lyckas. Framgången stavas *hårt arbete*. Där existerar sannerligen inga 40-timmarsarbetsveckor.

Nästan alla jag träffat har hört näringsministerns ord om att Sverige ska få ett näringsklimat i världsklass. Det är någonting som uppskattas, men man vill se resultat och kunna växla in alla vackra orden till konkreta åtgärder.

Min fråga här i dag till regeringspartiets representanter är just: När ska de många orden från Näringsdepartementets ministrar omsättas i handling?

En enig riksdag tillsatte Småföretagsdelegationen. Dess arbete överlämnades till regeringen för mer än ett år sedan. Arbetet med regel-förenklingarna går alltför långsamt. Jag vill fråga majoritetsföreträdaren: Hur många av Småföretagsdelegationens förslag är i dag genomförda och när ska resterande åtgärder vara åtgjorda?

Fru talman! Sverige förlorar tyvärr alltfler företag och huvudkontor. ISA, Invest in Sweden Agency, är den statliga myndighet som på regeringens uppdrag verkar internationellt för information och kontakter med utländska investerare. ISA har under loppet av ett halvår avlämnat två intressanta rapporter.

I en rapport redovisas klimatet för utländska investeringar i Sverige. Bl.a. visas en tabell från den s.k. IMD-rapporten. Bland 46 länder som jämförs kan vi konstatera att Sverige år 1998 låg på sjuttonde plats. Några år tillbaka, år 1994, låg vi på nionde plats. På några få år har Sverige rasat från nionde till sjuttonde plats när det gäller förmågan att uppvisa ett klimat som gör att företag kan tänkas välja Sverige som etableringsort. Det är utifrån denna, inte fullt så muntra, bakgrund vår näringspolitik ska ses.

Den andra rapporten, som kom för några veckor sedan, visar att en konsekvens av utflyttningen är att bolagens underleverantörer drabbas. Vi förlorar dynamiken mellan leverantörer och köpare av kvalificerade tjänster, t.ex. IT, juridik och forskning, vilket i sin tur gör att vi förlorar möjligheterna till skapande av nya företag, avknoppningar och produktutveckling.

En annan viktig orsak till utflyttningen är att Sverige har ett betydligt högre skattetryck än omvärlden. Rapporten visar att de företag som överväger att flytta eller redan har flyttat utomlands anger höga skatter, dåliga relationer med myndigheter och ett misstroende mot den ekonomiska politiken som skäl.

Vidare påpekar man i rapporten att ett viktigt skatteunderlag, dvs. höginkomsttagarna, försvinner till andra länder och att det finns en stor risk att högutbildade väljer bort Sverige på grund av det höga skattetrycket.

Fru talman! Situationen i Sverige är bekymmersam. Vi förlorar företag, kunniga medarbetare och huvudkontor till andra länder som förmår att skapa ett bättre klimat än det som Sverige i dag kan erbjuda. Exempel på större företag som vi säkert uppfattar som genomsvenska men som inte längre styrs från Sverige är: ABB, AGA, Alfa Laval, ASG, Astra Autoliv, Avesta, Bilspedition, Esselte, Ikea, Kockum, Nobel, Saab Personvagnar, Securitas, Stora, Volvo Personvagnar. Frågan är vilket företag som står på tur.

Från regeringshåll får vi höra att allt har vänt och nu snurrar hjulen igen. Men det är inte hela sanningen. Siffrorna och uppräkningsen talar tyvärr ett annat språk. Den förda regeringspolitiken duger inte. Vi kan inte fortsätta att gå när andra springer.

Det skulle vara intressant att här i kammaren få höra den socialdemokratiska strategin för att vända den trend som jag nyss beskrivit och hur Sverige ska utvecklas med nya och växande företag.

Fru talman! Inledningsvis talade jag om småföretagens vilja att se konkreta åtgärder. Vad är det då man ser som problem och tillväxthinder? Ja, ofta är det de höga arbetsgivaravgifterna, förmögenhetsbeskattningen och den föråldrade arbetslagstiftningen.

Vilka åtgärder arbetar då Kristdemokraterna med för att få genomförda?

- Sänk arbetsgivaravgifterna
- Förenkla arbetsrätten
- Avveckla förmögenhetsbeskattningen. Nu flyr kapitalet landet eftersom vår förmögenhetsskatt ligger mellan fem och sex gånger högre än EU-genomsnittet. Det är för övrigt en märklig skatt. Miljardärerna slipper den men andra får betala. Som det nu är går 17 av landets 18 rikaste miljardärer fria från den.
- Sälj fler av statens konkurrensutsatta företag. Och det ska naturligtvis inte skötas såsom vi nu fått höra och se i samband med Telia–Telenor.
- Avskaffa dubbelbeskattningen, som gör att investeringar i företag missgynnas i förhållande till investeringar i räntebärande papper.
- Förbättra attityderna till företagande. Vi kan inte ha en skola som bara producerar löntagare. Vi måste också inspirera till företagande redan på skolnivå om vi ska få ny företagsamhet.
- Sätt mätbara mål för förenklingsarbetet. En svensk företagare har i dag ca 4 000 regler, närmare bestämt 20 000 sidor lagtext, att hålla ordning på. Varje år tillkommer ca 5 000 sidor nya eller omarbetade regler. Detta är naturligtvis inte rimligt!
- Öppna tjänstesektorn för hushållen – detta enligt det förslag som vi, Moderaterna och Folkpartiet har lagt fram.

Vi menar att dessa åtgärder skulle vitalisera näringsklimatet för både små- och storföretagare. Notera att jag sade företagare i stället för före-

Prot.
1999/2000:48
16 december

Näringsliv

tag. Entreprenörer påpekar ofta följande: många politiker tycks gilla företag men har föga till övers för företagaren.

Bakom varje företag – litet, stort, enmansföretag, familjeföretag – finns det människor, människor som behöver stimuleras och uppmuntras och se möjligheter för att belönas ekonomiskt för att finna det mödan värt att för det första starta företag och för det andra driva och utveckla det vidare.

Låt oss aldrig glömma det när vi diskuterar näringspolitik.

Anf. 8 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Man blir bekymrad när man hör att även kd anlägger en så fruktansvärt pessimistisk ton när det gäller utvecklingen i Sverige. Man undrar lite grann vad de stöder sig på.

Mikael Oscarsson säger att situationen i Sverige är bekymmersam. Så räknar han upp en massa företag som har bytt ort för sitt huvudkontor. Det finns trots allt rätt så många utredningar som visar att det är lite andra saker som spelar roll i dag när företag placerar sitt huvudkontor exempelvis i London, inte bara det enkla skälet att skatten är något högre i Sverige. Det kan också vara så att våra svenska företag har vuxit i storlek och är så stora i dag att de är något för stora för lilla Sverige. Fortfarande har vi ganska stor nytta och användning av den företagsamhet som har frodats och fortfarande frodas i landet.

Sverige halkar efter, säger Mikael Oscarsson. Jag undrar: Kan inte ens Mikael Oscarsson tycka att det är bra att en sådan sak som exempelvis den som kom ut i går, att den svenska förskolan är överlägsen? Ser inte Oscarsson något sammanhang och samband här som kan göra att det faktiskt finns fördelar också i Sverige? Det skulle vara intressant att veta, när nu Oscarsson ska ha enklare arbetsrättslagar, vilka det är han speciellt funderar på.

Anf. 9 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Lennart Beijer tycker att det jag kommer med är gnälligt. Men faktum är att strukturproblemen är verklighet för landets småföretagare och företagare i allmänhet. Detta med arbetsrätten, den snåriga regeldjungeln och det höga skattetrycket är verklighet. Det är någonting som påverkar företagsamheten mycket mera än vad kanske Lennart Beijer tror. Ta detta med Småföretagsdelegationens förslag – 65 av de 74 förslagen är inte åtgärdade. Tycker Lennart Beijer att det gnälligt? Jag tycker att det är en plikt för oss som politiker att skapa de förutsättningar som krävs för att få ett bättre företagsklimat.

Däremot tycker jag att det är mycket märkligt att Lennart Beijer tog tid för att redogöra för musikbranschen på det vis han gjorde. Musikbranschen är viktig, men jag tycker att han kanske skulle ha nyttjat sin tid till att tala om hur han vill skapa en bättre företagsamhet i det här landet.

Anf. 10 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Musikbranschens utveckling i Sverige är ganska intressant. Det är en alltmer viktig bransch för landet som helhet. Det är intressant hur man kan utveckla sig från ingenting till ganska mycket. Det är intressant när vi talar om näringsliv allmänt sett.

Jag tror faktiskt, Mikael Oscarsson, att det för framför allt de små företagen är jätteviktigt att vi lyckas hålla en bra ekonomi, att räntorna är någorlunda låga och att det finns en efterfrågan bland folk i allmänhet för de produkter som görs. Det tror jag är mycket viktigare än andra, mera skumma förslag på arbetsrättsområdet och annat.

Mikael Oscarsson svarade inte på frågan om han tycker att världens bästa förskola spelar någon viktig roll när det gäller näringslivets utveckling. Det skulle vara intressant att höra.

Anf. 11 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag är naturligtvis tacksam och glad för att vi har en bra förskola och dagis. För övrigt skulle vi vilja att vi fick mer av valfrihet på det området. Men det var kanske inte det debatten handlade om.

När det gäller de strukturproblem vi brottas med är det nu vi ska ta tillfället i akt. Nu har vi en högkonjunktur och tillfälle – vi vet inte när det kommer tillbaka – att ändra på de här sakerna och se till att vi får ett företagsklimat som drar till sig nya företag.

Som ni hörde i min uppräknings är det företag efter företag som får lämna det här landet. Vi kan t.ex. inte ha radikalt annorlunda skatteregler än övriga Europa.

Vi måste se till att vi har ett konkurrenskraftigt näringsklimat. Vi har hört hur näringsministrarna i superdepartementet har sagt att Sverige ska få ett företagsklimat i världsklass. Låt oss då se till, Lennart Beijer, att vi påminner regeringen om detta så att vi får ett företagsklimat i världsklass. Det behöver vi.

Anf. 12 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Jag har för avsikt att inte kommentera den aktuella turbulensen kring den stora affären Telia–Telenor. Jag vill avvakta med det tills besked föreligger. Som gammal idrottsledare har jag klart för mig att man inte dömer en match förrän den är avblåst och klar.

Näringspolitikens uppgift är ju att ge bästa möjliga förutsättningar för företagande i hela landet. Jag utgår från att vi har en gemensam målsättning här i kammaren att klara det. Jag har också respekt för att vi har olika medel att nå det. Men vi måste rimligen kunna se en del möjligheter och inte bara hinder.

Förståelsen för och attityden till företagande måste vi förbättra på alla plan. Där har vi en stor gemensam uppgift. Småföretagen har en stor betydelse för sysselsättning och tillväxt. Det är vi också överens om.

Nyföretagandet har ökat, även om någon sade det motsatta här i kammaren. Nyföretagandet har ökat. Det kan bli ännu bättre om vi skapar bättre villkor. Visst finns det hinder. Det finns många hinder, exempelvis krångliga regler för just de små. Det upplevs krångligt för dem. Man har inte samma resurser att klara redovisningar, administration och liknande. Det är mycket som återstår där.

Det gläder mig att ministern är här. Vi kan möjligen få en del direkta svar.

Vi har också i förhållande till omvärlden höga skatter på flera punkter.

Reglerna kring riskkapitalförsörjningen är snåriga och krångliga och behöver också förbättras.

Prot.

1999/2000:48

16 december

Näringsliv

Tillsammans måste vi uppmuntra entreprenörskap redan från tidig skolålder och fram till förverkligandet av ett eget företag. Det är mycket glädjande att andelen kvinnliga företag fortsätter att öka. Enligt en färsk rapport från förra veckan är det den största procentuella ökningen under det gångna året.

Verksamhet med särskilda resursinsatser för kvinnliga företagare på lokal, regional och central nivå måste ges förutsättning att fortsätta. NUTEK på central nivå har fått till uppgift att värna om denna verksamhet. Landets regionala resurscentrum för kvinnliga företagare är också entydiga i kravet på en fortsatt satsning på utbildning, rådgivning och nätverksbyggande för kvinnliga företagare.

Nu är det upp till NUTEK att bekänna färg på det här området.

Om vi så övergår till företagandet är det personliga ägandet viktigt för oss i Centerpartiet. Det ger mångfald. Det är ett decentraliserat ägande som är grundat på personligt ansvar och därmed en god grund för en livskraftig näringsverksamhet.

Fru talman! I vår roll här i riksdagen att skapa goda villkor och ett gott klimat för företagandet får vi inte glömma infrastrukturen, som är utomordentligt viktig. Vi ska återkomma till en regionalpolitisk debatt senare i dag.

Frågan rör hela den strukturen, dvs. post, tele, vägar, kommunikationer, järnvägar, flygplatser, hamnar och självfallet också den digitala infrastrukturen. För Centerpartiet är, som vi tidigare har framhållit vid flera tillfällen, tillgängligheten när det gäller den nya tekniken utomordentligt viktig. Vi står eljest inför en risk att skapa ett A- och ett B-lag i samhället när det gäller att nyttiggöra den mycket viktiga tekniken.

Många glömmer tyvärr också utbildningens och kulturens roll, liksom en god samhällsservice i övrigt. Det är inte bara skatter det gäller, utan det gäller hela klimatet. Det får vi inte glömma bort.

Jag tar mig friheten att återigen upprepa att en öppen och positiv attityd till företagande och innovationer är grundläggande. Långa handläggningstider och avsaknaden av besked är hämmande för kreativa personer, ja, jag tror för alla personer. Väntetider innebär också stora merkostnader för småföretag. Vi hade i fjol, under förra riksdagen, en motion kring väntetiderna vid Patent- och registreringsverket. Vi har nu fått med övriga partier så att vi har en gemensam fyrpartimotion i den frågan.

Fru talman! När det gäller företagande måste vi alla inse att det är fint att våga. Det ska också vara bra att lyckas. Vi måste acceptera att man kan misslyckas. Det ska också vara möjligt att ta nya tag och försöka igen.

I en del i betänkandet berörs Sveaskog. Det var ju vårriksdagens stora följetong och stora s.k. affär, dock utan norskt inslag. Betänkandet berör bara till liten del detta ärende. Vi har en gemensam motion med krav på försäljning till enskilda, men även på att se över om inte lokal förvaltning och skötsel av vissa enklaver borde vara möjlig, sett över landet. Det skulle kunna få stor lokal betydelse.

För Centerpartiets del utgår vi ifrån att näringsutskottet får en återredovisning på det nya året beträffande måluppfyllelsen för denna skapelse. Det mål som kungjordes vid starten av valrörelsen 1998 av dåvarande näringsministern var att säkerställa virkestillgången för köpsågverken samtidigt som man ska kunna öka den biologiska mångfalden genom

ytterligare reservatsavsättningar. Det blir intressant att ta del av den rapporten. Personligen tror jag att verkligheten torde sätta sina spår i en sådan eventuell måluppfyllelse.

Beträffande anslagsposterna redogörs det för dem i vårt särskilda yttrande. För att exempelvis klara konkurrensen från andra länder bör, enligt vår mening, forskning och utveckling inom livsmedelssektorn stimuleras. Livsmedelssektorn arbetar ju i Sverige med betydligt högre kostnader i form av skatter och avgifter än man gör i omvärlden.

Centerpartiet vill också stärka den svenska exporten av miljöanpassad teknik. Det är ett helt nytt område, som aldrig nämnts tidigare här i kammaren, och där vi har utomordentliga möjligheter i vårt land. Det är en verksamhet som för övrigt också prioriteras av våra tekniska attachéer, vilket vi fick se och höra vid utskottets besök hos dem i går.

Fru talman! Jag nöjer mig härmed med att yrka bifall till reservationerna 2 och 6, men står självfallet bakom även våra övriga reservationer.

Anf. 13 EVA FLYBORG (fp):

Fru talman! Jag börjar med att ställa mig bakom alla de reservationer som Folkpartiet har skrivit under i det här betänkandet samt yrka bifall till reservationerna nr 4 och nr 5.

Jag vill också påpeka att Folkpartiet har en annan inriktning och ram för budgeten och deltar därför inte i beslutet om anslag m.m. Våra punkter finns i det särskilda yttrande som är fogat till detta betänkande.

Vår gemensamma syn från borgerligheten tycker jag har utvecklats väl av tidigare talare, och jag ska därför förkorta mitt inlägg något här. Både Karin Falkmer och Mikael Oscarsson har uttryckt mycket av det som även vi står bakom.

Fru talman! Sverige står ändå på tröskeln till 2000-talet, och nu måste enligt vår mening ett antal viktiga strukturreformer i den svenska ekonomin genomföras för att en uthållig och långsiktigt god tillväxt ska kunna upprätthållas. Det handlar bl.a. om att arbetsmarknaden måste göras mer flexibel. Skatterna på arbete och företagsamhet måste sänkas. Det svenska konkurrenstrycket måste förbättras, och vi måste öppna upp den offentliga sektorn och förnya den för att bättre möta konsumenternas behov och ta vara på personalens kompetens och idéer. Det gäller att skapa en anda av entreprenörskap i Sverige igen, där nya idéer och egen skaparkraft faktiskt kan komma till uttryck. Vi behöver kort sagt fler snilleblixtar i svensk ekonomi.

Målet med reformerna på de här områdena är ju att skapa förutsättningar för en uthålligt hög tillväxt där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att hotas av krympande skattebasen och där statens finanser inte raderas vid nästa lågkonjunktur. Det behövs en ny ekonomisk politik som syftar till att långsiktigt stärka incitamenten till företagande, arbete och utbildning. Det måste löna sig att arbeta och att utbilda sig.

Politiken måste också präglas av en insikt om de ändrade förutsättningar som följer av en alltmer integrerad världsekonomi. Utan företag förtvinar Sverige. Utan starka företagare blir det långsiktigt inga starka företag. Villkoren för företag och företagande är inte tillräckligt bra i

Prot.

1999/2000:48

16 december

Näringsliv

Sverige för närvarande. Nu när Sverige befinner sig i en högkonjunktur och de omedelbara statsfinansiella problemen inte är akuta måste tillfället tas att lägga grunden för en politik som leder till att tillväxten blir god och långsiktig. Det är nu som vi måste skapa permanent goda villkor för jobb och företagande.

Fru talman! Så vill jag säga några ord om Nationellt resurscentrum för kvinnor. Vi i Folkpartiet anser att det är viktigt att stödja kvinnors företagande. Det finns en stor utvecklingspotential bland kvinnliga företagare. Enligt vår mening är det angeläget att fler kvinnor faktiskt blir företagare. Att identifiera vilka omständigheter som utgör hinder för kvinnor att starta företag och vidta åtgärder för att eliminera dessa är därför mycket viktigt.

Enligt vår mening har den här NRC-verksamheten varit positiv för arbetet med att främja kvinnors företagande, och vi anser därför att regeringens förslag om att integrera den i NUTEK:s ordinarie verksamhet inte är tillräckligt bra. Vi är skeptiska till detta. Erfarenheterna från arbetet med de regionala tillväxtavtalen visar ju trots allt att jämställdhetsaspekten inte automatiskt beaktas. Särskilda insatser kan fortfarande vara nödvändiga.

Risken är därför uppenbar att det som ska vara allas ansvar nu i NUTEK blir ingens ansvar. Det duger inte. Att knyta ett råd eller en referensgrupp till NRC-verksamheten anser vi inte vara en tillräcklig åtgärd. En ytterligare markering behöver göras, t.ex. genom att verksamheten i regleringsbrevet tilldelas en särskild anslagspost. Detta bör riksdagen ställa sig bakom.

Slutligen vill jag säga några ord om turismen. Ska man kunna semestra i Sverige? Ska utlänningar kunna komma hit och skapa välbehövlig sysselsättning och goda exportintäkter? Ska vi svenskar kunna semestra i vårt eget land eller ska vi tvingas importera den rekreation vi behöver genom att åka utomlands för att det är billigare? Det är det som Folkpartiets turistpolitiska motion handlar om. En stor mängd uppgifter tyder på att svaren på de här frågorna långt ifrån är självklara. Uppgifterna är många och oroväckande, och det är bakgrunden till reservation 4.

Svenskarnas inrikesresor har minskat med en tredjedel under 90-talet. Det rör sig om över 60 miljoner övernattningar, och den negativa trenden bara fortsätter. Den t.o.m. förstärks. En allt större del av fritiden tillbringas numera i TV-soffan. Den snabba nedgången hotar existensen för tusentals små handels- och tjänsteföretag, framför allt på landsbygden. Samtidigt har semestrandet i utlandet ökat med nästan en femtedel.

Sveriges kostnadsläge ligger nu åter i världstoppen när det gäller den typ av enkla tjänster som turistnäringen producerar; 20–30 % över EU:s genomsnitt enligt statsråden Rosengrens och Sahlins grönbok om tillväxten. De som har råd skaffar sig en prisvärd semester genom att åka utomlands. De som inte har råd stannar hemma. 60 år efter den stora semesterreformen håller semestern återigen på att bli en klassfråga, ett klassmärke. Näringen förefaller inte längre kunna producera det som semesterfirarna vill ha, i varje fall inte till priser som de har möjlighet att betala.

Det här är inte bara ett hot mot turistnäringen som sådan och dess över 140 000 sysselsatta utan faktiskt också mot miljön. De personliga tjänster som måste till för att turisternas utnyttjande av naturen inte ska

medföra skadeverkningar har nämligen en prislapp som det är få människor förunnat att kunna betala i dag.

Men det här är inte den bild man får när man läser tidningen, kanske någon invänder. Där talas det hela tiden om nya turismrekord överallt. Orsaken är att de uppgifter som den statliga turistdelegationen levererar till massmedierna till allra största delen handlar om affärsresor. Det är resor som betalas av obeskattade medel och med avdragsgill moms. Detta resande ökar i takt med ekonomin. För närvarande ökar det alltså snabbt. Det är det vi får läsa om i tidningarna – som inte alltid uppfattat vad rekorden egentligen avser.

De dystra siffrorna handlar nästan uteslutande om rekreativresor, vanliga semesterresor. Detsamma gäller statens anslag för turismfrämjande åtgärder. De avser att stimulera resor som företas på fritiden av utländska personer som betalar med beskattade medel och som saknar möjlighet att lyfta momsen. Det är på dessa områden volymerna rasar. Att flygbolagen och storstädernas lyxhotell går som på räls är en lika klen tröst i detta sammanhang som att en enstaka rekordsommar får kamparna att gå man ur huse.

Fru talman! Sverige ska ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring. Det är sedan 1995 statens mål för turistpolitiken. Men målet ligger i stort sett utanför det näringspolitiska området, som anslaget avser. Mål och medel hålls alltså åtskilda, och det är ingen bra ordning. Givet den anslagsnivå som regeringen föreslår kan man med fog ifrågasätta om målet över huvud taget är realistiskt och om det inte borde ersättas med ett mål som det i alla fall finns teoretiska chanser att nå.

Åtskilligt tyder på att Turistdelegationen inrättat sin verksamhet längs linjer som saknar förutsättningar att skapa bidrag till turistnäringens verksamhet och utveckling. Verksamheten har pågått i mer än fyra år, snart i fem år, och det är nu hög tid att den utvärderas av t.ex. Riksdagens revisorer.

Över 80 % av anslaget för turistfrämjande åtgärder går till Turistrådet, som därutöver mottagit närmare 150 miljoner kronor för särskilda ändamål under de senaste åren. Inslag i Turistrådets verksamhet inger betänkligheter. Frågan måste ställas om verksamheten verkligen bedrivits i enlighet med riksdagens intentioner. Vi anser att det är i högsta grad rimligt att även denna fråga utreds av t.ex. Riksdagens revisorer.

Anslagen till den turismfrämjande verksamheten är knappa i förhållande till de förväntningar på resultat vi har, mycket knappa. Frågan om huruvida samordning av statens insatser kan skapa effektivitetsvinster bör därför också undersökas noggrant. Vi vill dock inte ropa på mer anslag till detta område förrän det står klart bortom rimligt tvivel att en ökad marknadsföring av Sverige verkligen skulle få näringen att växa och därmed öka sysselsättningen. Risker måste först elimineras att en sådan marknadsföring bara fäster uppmärksamheten på priser som tyvärr saknar internationell konkurrenskraft.

Vi beklagar att utskottsmajoriteten inte verkar vilja ha den utvärdering av politiken och av organisationernas verksamhet som är nödvändig för att få ett fullgott beslutsunderlag. Många frågor återstår att besvara. Det bästa sättet att få upp svaren på riksdagens bord är just den utvärdering som reservation 4 anvisar.

Prot.

1999/2000:48

16 december

Näringsliv

Anf. 14 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Jag håller med Eva Flyborg om att det är ett problem att så många vanliga svenskar tycker att det är dyrt att resa i Sverige. Det är ett problem som har blivit större med åren, och vi är inte helt klara över vad det beror på, även om man kan misstänka att de tunnare lönekuverten har en viss betydelse.

Det var dock inte det som jag tänkte fråga om utan det allmänna påståendet att förutsättningarna skulle vara så dåliga för företagande i Sverige. Jag har hört det sägas många gånger under många år, och jag undrar ibland om det bara är något som man säger.

Kan Eva Flyborg tala om för mig när det svenska företagsklimatet eller möjligheterna för företagare var bättre i Sverige än vad de är i dag?

Anf. 15 EVA FLYBORG (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja svara så här: I dagens Sverige tillåter vi i viss mån att företagen går bra. Det anses bra att de betalar in mycket skatt till statskassan. Det första problemet är att man beskattar dem så hårt att ingenting blir kvar.

Man tillåter inte heller företagarna att själva vinna på sin egen gärning. Det är ett stort problem. Man gynnar inte incitamenten och drivkraften för att satsa kanske 80 timmars arbetsvecka, hela sin privata ekonomi och familjens existens på en idé om att göra någonting själv för en bättre framtid.

Problemet är att entreprenörskapet, att besluta någonting själv, att göra något av egen kraft, inte sätts i främsta rummet utan tvärtom nästan i det bakersta rummet.

Fru talman! Problemet är att man blir en hjälte i Sverige när man vinner 40 miljoner kronor på Bingolotto men att man är en skurk när man tjänar 100 000 kr på eget hårt arbete. Det är det som är det största problemet.

Anf. 16 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Jag kan till viss del hålla med Eva Flyborg om att man lätt blir hjälte ifall man vinner pengar på Bingolotto, men jag ställde en annan fråga. Ni pratar hela tiden om hur dåligt klimatet för företagande är i Sverige. Jag har hört det så länge att det vore väldigt intressant att få veta ungefär vilket år företagandet har haft bättre förutsättningar än vad det har i dag.

Anf. 17 EVA FLYBORG (fp) replik:

Fru talman! Det här är en ganska omöjlig diskussion. Jag kan inte ge något sådant årtal, men jag kan möjligtvis övertyga Lennart Beijer om att det den dag när vi får en borgerlig regering, dvs. år 2002, kommer att bli ett betydligt bättre klimat för alla företagare och skattebetalare i Sverige.

Anf. 18 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! "Sverige är bra för företagsklimatet." Så lyder rubriken på en artikel i Upsala Nya Tidning den 9 september 1999.

Näringsklimatet i Sverige är generellt inte sämre än i andra länder. Tillgången till yrkeskunnig personal är relativt god. Visserligen upplever

vissa företag att stödet från myndigheter är dåligt och lagstiftningen inte så förmånlig – men så är det i andra länder också.

Så säger företagsekonomen Christine Holmström och Ulf Holm vid Uppsala universitet, som har studerat detta.

En annan rubrik i samma tidning lyder: ”Myter om utflaggningen.” Där framhålls bl.a. att dubbelbeskattningen av bolag i vårt land må vara ett rätt skynke för vissa, men den bör inte sammanblandas med frågan om orsaken till företagets internationalisering. Så skrev ekonomerna Mats Forsgren och Ulf Holm.

I tidningen Ny Teknik nr 44 i år kunde man läsa:

”Industriförbundet ljuger om massflykten. De senaste årens larmrapporter om en massflykt av civilingenjörer och andra högutbildade från Sverige bygger på snedvridna siffror. Bakom den påstådda kunskapsflykten ligger en kampanj med syftet att sänka skatterna och hålla nere löerna.”

Så skrev två frilansjournalister, Erika Augustinsson och Jan Isaksson, som undersökt detta.

Fru talman! Jag tycker att det är bra om man kan hyfsa debatten. De senaste årens höga tonläge har enligt min mening inte gynnat vare sig näringslivet eller samhället i övrigt. I en intressant rapport från ISA:s ekonomiska råd, *I huvudet på ett företag*, belyses frågan om huvudkontor. Tidningsreferaten handlade mest om att privatekonomiska skäl skulle vara avgörande. Mer pengar i fickan är förvisso enligt rapporten en anledning till företagsflykt, men även andra orsaker finns.

Ett företags huvudkontor har traditionellt haft ett stort symbolvärde. Därför har det väckt uppmärksamhet när hela eller delar av huvudkontor flyttar utomlands. Bilden av Sverige som investeringsland och som lokalisering för huvudkontorsfunktioner har därigenom visserligen påverkats, men denna utveckling ska ställas mot att ett stort antal utländska företag förlagt sina region- och Europahuvudkontor till Sverige.

Förklaringarna varierar: Sveriges geografiska läge i norra Europa, en effektiv infrastruktur och finansmarknad, en ledande ställning inom IT och kommunikationer m.m. Därtill kommer att Sverige kan sägas ha utvecklat ett specifikt s.k. huvudkontorskluster med internationell ledarskapskompetens och erfarenhet av internationella affärer i kombination med kvalificerade kringtjänster.

Några av slutsatserna i rapporten är att förvärv och fusion ligger bakom de flesta omlokaliseringar av huvudkontor och att den ökade rörligheten bland huvudkontor inte är ett unikt svenskt fenomen.

Vad rapporten också visar är att i vår värld av globalisering har turen kommit till funktionen huvudkontor, en funktion som internationaliseras – och därmed förändras.

Konsekvenserna är komplexa. Förändringarna bjuder på både för- och nackdelar. I vissa fall kan en flytt utomlands innebära att ledningen får bättre möjligheter att utveckla företaget och därmed stärka verksamheten i Sverige. I andra fall går omfattande huvudkontorsaktiviteter med värdefulla spridningseffekter förlorade. Förhållandevis få tror att huvudkontoren kommer att flytta inom en treårsperiod. Ca 10 % på koncernledningsnivå och 17 % på underkoncernnivå har den uppfattningen.

Kanske är det så enkelt att vissa flyttar är nödvändiga, andra helt naturliga och åter andra ganska omotiverade.

Prot.

1999/2000:48

16 december

Näringsliv

Fru talman! Låt oss konstatera att det går bra för Sverige. Sysselsättningen växer kraftigt. Många fler är i arbete. Vi har den snabbaste sysselsättningsökning som vi har upplevt på år och dag. Sysselsättningen växer i både företag och offentlig sektor liksom för både kvinnor och män. Arbetslösheten sjunker snabbt, och tillväxten i ekonomin är bra. Nyföretagandet är fortsatt högt. Antalet företagskonkurser är det lägsta på hela 90-talet. På ett år har antalet företagskonkurser minskat med hela 35 %.

Intresset för Sverige som investeringsland är i växande. Varje år direktinvesterar utländska företag 80 miljarder kronor i Sverige.

Vilka är våra bästa argument för att övertyga företag och företagare att investera i Sverige?

Sverige har EU:s starkaste statsfinanser. Underskottet i statsfinanserna på nästan 10 % av BNP har vänts till ett kraftigt överskott på bara några år. Inget annat land har gjort något liknande.

Inget annat land satsar så mycket på forskning och utveckling som Sverige. Enligt SCB:s senaste undersökning uppgick de samlade FoU-utgifterna till 67 miljarder kronor 1997, vilket är 8 miljarder mer än 1995. 3,8 % av BNP är högre än i något land inom OECD.

Få länder satsar nu så kraftigt på utbildning på både bredden och spetsen. Under åren 1997–2001 kommer antalet platser på högskolor och universitet att öka med 88 000. Sverige har i dag den kraftigaste utbyggnaden av utbildningen inom naturvetenskap och teknik i Europa. Samtidigt har hundratusentals svenskar fått chansen att stärka sin grundutbildning inom Kunskapslyftet.

Fru talman! Det är med förvåning jag har hört alla de negativa påtalandena här som endast har berört skattelättnader, arbetsmarknadspolitik och arbetsrätt. Inte ett ord har sagts om kompetensutveckling och kunskap i den inledande debatten, och det tycker jag är mycket märkligt.

Sverige blir ett alltmer internationellt land. Sedan år 1995 är vi medlemmar i EU. Vi har också skaffat oss de ekonomiska förutsättningarna att, om svenska folket vill, bli medlemmar i EMU. Vi ligger mitt i hjärtat av Östersjöområdet, som är en av de snabbast växande ekonomierna i världen.

Sverige är ett socialt stabilt land. Mellan åren 1996 och 2002 ökar statsbidragen till kommuner och landsting med 25 miljarder kronor, vilket stärker vård, skola och omsorg.

Sverige har ett förmånligt skattesystem för företagen. Det är bara Irland i EU som har lägre bolagsskatt än Sverige. Överläggningar pågår mellan riksdagspartierna om en ny skattereform.

Sverige har påbörjat resan mot ett ekologiskt uthålligt samhälle. Miljön är en allt starkare drivkraft för tillväxten. Lokala investeringsprogram omfattande 7 miljarder kronor genomförs. Vi har fördubblat anslaget till energiforskningen. Stora resurser, sammanlagt 9 miljarder kronor, satsas på en omställning av energisystemet.

Sverige är ett IT-land i yttersta världsklass. Enligt en ny undersökning är Sverige näst bäst i världen på IT. Bara USA ligger före. Sverige har investerat mer i IT än något annat land i Europa. Vårt land har flera företag som ligger i IT-utvecklingens framkant.

Fru talman! Den budget vi i dag behandlar, dvs. utgiftsområde 24 Näringsliv, är en mycket bra budget. Den innehåller en rad satsningar för att få fler och växande företag, och jag vill nämna några av förslagen.

- Regeringen har fattat beslut om bindande krav på problem- och konsekvensanalyser av förslag som påverkar småföretag. För detta ändamål har en särskild enhet inrättats på Näringsdepartementet, Simplex, som nu får ytterligare medel till sitt förfogande.
- De flesta av de s.k. stoppreglerna för fåmansföretagen har avskaffats.
- Tidsperioden för att bygga upp obeskattat eget kapital i företagen genom periodiseringsfonder ökas från fem till sex år.
- Reserveringsmöjligheterna ökas också genom att avdragstaket för periodiseringsfondsavsättningar höjs från 20 % till 25 % av inkomsten för aktiebolag och andra juridiska personer. För enskilda näringsidkare och andelsbolag höjs taket från 25 % till 30 %.
- Regeringen kommer att se över reglerna vid beskattning av fåmansföretag, de s.k. 3:12-reglerna samt reglerna för s.k. generationsskiftet.
- Tillgången på riskvillig lånefinansiering till små företag kan ökas med 600 miljoner under en tvåårsperiod genom ett avtal mellan ALMI och Europeiska investeringsfonden, EIF.
- Regeringen avser att undersöka hur IT-kompetensen kan ökas i mindre företag.
- 5 miljoner kronor reserveras för arbetet med ett samordnat uppgiftskravsregister, vilket innebär att ett företag enbart ska behöva lämna *en* uppgift till *en* myndighet.
- En bred satsning på utbildning och information om kooperativt företagande genomförs.
- Hårdare krav ställs på centrala myndigheter för att förkorta handläggningstider.
- För att effektivisera, öka samordningen och förbättra träffsäkerheten utreds statens insatser för att främja fler och växande företag.
- En analys av konkurrenssnedvridningar, främst mellan små företag och kommunal näringsverksamhet, genomförs.

Fru talman! Jag vill nämna något om NRC, det nationella resurscentrumet för kvinnor, som har varit en projektverksamhet som finns på NUTEK.

Jag tycker att den delen har varit oerhört viktig, och man har gjort ett jättebra jobb. Men någon gång ska ett projekt också integreras i den övriga verksamheten, och nu har man fått en rad lokala och regionala resurscentrum som ska fylla den uppgiften. Men för att de också ska kunna fungera är det viktigt att följa verksamheten på bästa möjliga sätt. Och den ska nagelfaras, också på NUTEK, men jag är också övertygad om att de tre personer som har varit huvudansvariga för denna uppgift och som har gjort detta jobb så bra nu på ett alldeles utmärkt sätt kan föra över de kunskaperna också i annan verksamhet för att stödja och hjälpa till när det gäller kvinnligt företagande.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till hemställan i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Näringsliv

Anf. 19 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! Det finns svagheter i den svenska näringspolitiken som OECD, EU-kommissionen, World Economic Forum, Fraser Institute, flera andra utländska bedömare och vårt eget inhemska ISA pekar på. Mot detta ställer Sylvia Lindgren två företagsekonomer vid Uppsala universitet och två frilansjournalister.

Och så refererar Sylvia Lindgren ISA:s utredning. Jag har utredningen här och ska strax läsa högt ur den, på s. 82. Man tittar på den sidan på problemet att fler huvudkontor flyttar från Sverige än från andra länder. Självklart är det så att många av de här utflyttningarna hör till den nya utvecklingen, men man pekar på att detta i högre grad är ett svenskt problem. Nu läser jag högt: "Hit hör uppenbart individbeskattning som lyfts fram på såväl koncern- som underkoncernsnivå. Det är värt att understryka att individuella skäl påverkar var huvudkontoret hamnar. Också övriga asymmetrier i skattesystemet, sociala kostnader för arbetskraften samt förtroendet för den ekonomiska politiken och dess utövare är faktorer som kan påverkas genom ekonomisk politik." Sedan står det att om man åtgärdar de här faktorerna så kommer det inte att göra att huvudkontor som har flyttat ut flyttar tillbaka. Men det står: "Däremot kommer förutsättningarna förbättras och mer av 'konkurrensneutralitet' uppstå i förhållande till andra länder." Man påpekar att det tyder på ett slags förtroendekris mellan åtminstone delar av näringslivet och den politiska makten och myndigheten.

Bekymrar inte detta Sylvia Lindgren? Detta är inte min uppfattning, utan jag läser högt ur ISA:s rapport!

Anf. 20 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Fru talman! Jag försöker att ge en bild som är så nära sanningen som möjligt. Jag tror faktiskt att också Karin Falkmer förstår att det i vissa fall kan vara nödvändigt med utflyttning av hela eller vissa delar av kontoren. Det hänger samman med globaliseringen.

Det finns en annan typ av utveckling för att företag ska kunna växa. Den ensidigt negativa bild som Karin Falkmer och moderaterna här ger är för mig oerhört olycklig. Jag tycker också att den skadar Sverige. Däremot är det självklart att jag som socialdemokrat vill ha kvar allting i Sverige.

Men vi måste också se till att möjligheterna finns för utveckling. Fusioner är en stor del av affärslivet i dag. Det tror jag faktiskt att också Karin Falkmer har förståelse för.

Anf. 21 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! Det var vad jag började med att säga. En del av utflyttningarna av huvudkontoren är någonting som hör till den nya ekonomin. Men jag påpekade problemet med att det är fler huvudkontor som flyttar i Sverige än annars. Jag läser högt i regeringens egen beställda utredning. Det här är verklighet, Sylvia Lindgren.

Med några få undantag har huvudkontoren hamnat utanför Sverige om man har fusionerat. Det är inte så konstigt. Det anmärkningsvärda är att när det handlat om ett antal fusioner med t.ex. finska företag har utflyttningen gått till ett land som både är mindre och ligger mer perifert. I

samtliga dessa fall har huvudkontoren hamnat i Finland. Dessutom har flera stora företag helt utan fusionering flyttat sitt huvudkontor.

ISA pekar på samma problem som samtliga utländska kvalificerade bedömare av Sverige har gjort. Det är de här problemen och faktorerna som vi kan påverka i denna kammare. Det är hög tid att regeringen medverkar till det. Det är viktigt och ett intresse för oss alla att vi får så goda villkor för företagande i Sverige som det bara är möjligt. I den konkurrenssituation som globaliseringen innebär måste vi kunna konkurrera med de mest konkurrenskraftiga i världen.

Anf. 22 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Fru talman! Jag håller med Karin Falkmer om att vi ska vara konkurrenskraftiga. Men för mig ska konkurrensen ske på lika villkor. En social dumpning i form av konkurrens är i varje fall inte jag påskyndare av.

Karin Falkmer hänvisade i sitt inledningsanförande bl.a. till företag som växer i Holland och att också små företag flyttar dit. Det kan i vissa fall ha sina skäl. Karin Falkmer borde kanske lite grann titta på cabotagefrågorna inom åkerinäringen t.ex. för att se de oerhörda negativa effekter som finns inom detta område som i varje fall inte jag skulle vilja ställa mig bakom i det sammanhanget.

Karin Falkmer läser högt i rapporten. Men slutsatsen i rapporten är ändå att förvärv och fusion ligger bakom de flesta omlokaliseringar av huvudkontor. Den ökade rörligheten bland huvudkontoren är inte heller ett unikt svenskt fenomen. Därmed inte sagt att vi är några påskyndare av att flytta huvudkontor, tvärtom.

Självfallet måste verksamheter kunna bedrivas där de har bäst möjlighet att växa i ett globalt system för att också se till att underleverantörer och dylikt ges mer fast mark i vårt land.

Anf. 23 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! När man hör Sylvia Lindgrens tal kan man få intrycket att det inte finns några problem när det gäller svenskt näringslivsklimat. Men hur kommer det sig då att vi har hundratusentals svenskar som är utan arbete? Visar inte det att vi behöver nya företag? Vi behöver företagsamhet och en bättre miljö för företagande.

Det jag läste ifrån var inte, som jag ser det i varje fall, någon partisk rapport. Det var en statlig myndighet, ISA, som påpekade att Sverige har fallit från nionde till sjuttonde plats på ett par år när det gäller att visa upp ett företagsklimat som gör att utländska investerare tittar på Sverige.

Jag vill också tillfoga en annan sak. Enligt ny statistik från Jobs and Society minskade antalet nya företag med 9,3 % under årets första åtta månader jämfört med samma period under förra året. Från den 1 januari till den 31 augusti startades totalt 31 802 företag i Sverige. Samma period år 1997 startades nästan 39 000 företag. Det är en minskning med över 7 000. Det skulle vara intressant att få en kommentar till det och hur vi ska få en vändning för att kunna få fler i arbete.

Anf. 24 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Fru talman! Mikael Oscarsson inledde replikskiftet med att åberopa sysselsättningen. Det är ingen tvekan om att sysselsättningen har ökat. Men som socialdemokrat är jag inte nöjd med det. Jag är inte nöjd så

Prot.
1999/2000:48
16 december

Näringsliv

länge någon människa behöver gå arbetslös. Arbetslösheten är ett gissel var den än finns och var den än kommer att finnas någonstans.

Det kanske finns någon form av sunt förnuft i att antalet företag inte alltid ökar lika snabbt. Kanske den viktigaste delen är att bevaka och se till att de företag som har möjligheter att växa också växer. Jag tycker att det är oerhört spännande att se att antalet konkurser minskar, och minskar dramatiskt, och aldrig har varit så lågt som nu. Det innebär i varje fall att vi har fler företag och också små företag som känner lite mer fast mark under fötterna. Det tycker jag är jättepositivt.

Mikael Oscarsson sade i sitt inledningsanförande att han varit och träffat en rad småföretagare och att alla jobbade stenhårt. Han hade också träffat småföretagare utanför den offentliga sektorn inom hälso- och sjukvården. Jag vill ställa en fråga till Mikael Oscarsson: Anser Mikael Oscarsson att vårdpersonalen inom den offentliga verksamheten inte jobbar tillräckligt?

Anf. 25 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är bra att Sylvia Lindgren och jag är överens om att arbetslösheten är ett gissel. Det tror jag att samtliga svenskar är överens om. Men vi måste få konkreta åtgärder för att lyckas vända minskningen av antalet nya företag. Kanske de som funderar på att starta tvekar när de ser listan på Småföretagsdelegationens krav och ingenting händer. Jag ställde också frågan i mitt anförande. Hur många av dessa förslag är genomförda, Sylvia Lindgren, och när ska de andra genomföras?

Vi har för lite personal i sjukvården. Vi skulle behöva mer personal. De anställda jobbar hårt. Men det får inte hindra att vi också kan ha privata alternativ. Vi måste se möjligheterna i tjänstesektorn såväl som över huvud taget i Sverige. De fina ord som vi hör från Näringsdepartementet om ett företagsklimat i världsklass måste också bli en verklighet. Vi kan inte vara radikalt annorlunda i det här landet än i övriga Europa. Då blir det negativa konsekvenser.

Anf. 26 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Fru talman! Jag har talat om konkurrensneutraliteten i flera inlägg. För att vinna tid i kammaren tror jag inte att jag längre behöver rabbla upp alla de olika åtgärder som görs och har gjorts och även vad Simplex-gruppen nu ges möjligheter att vidareutveckla. Det kan Mikael Oscarsson läsa i protokollet om inte annat.

Självklart behöver vi flera arbetstillfällen. Jag är också övertygad om att alltfler människor behövs på svensk arbetsmarknad i framtiden. Inte minst gäller detta vård, skola och omsorg. Det vore trevligt om även Mikael Oscarsson och hans parti på ett bättre sätt ville jobba för de delarna i det sammanhanget.

En rad verksamheter på sjukhus och vårdcentraler är i dag privatiserade. Det är svårt att dra gränser. Titta t.ex. på städpersonal, telefonister, vaktmästeri o.d. Det är i de allra flesta fall kanske just privata entreprenörer.

Detta smälter in ganska bra i verksamheten. Men för den skull har jag väldigt svårt att se varför man vill slå ut en helt bra offentlig vårdsektor. Jag tycker att en sådan är av ett samhällsintresse, och jag tycker också att den personal som finns där utför ett oerhört bra och värdefullt arbete.

Se till att någon gång ge personalen en eloge i stället för att bara hota med arbetsrätt, med skatter som ger mindre möjligheter till offentlig verksamhet och med att privat verksamhet skulle vara bättre!

Prot.
1999/2000:48
16 december

Anf. 27 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag önskar två förtydliganden.

Man talar om tillväxt. Ja, det växer så det knakar. Så är det på många områden. Men Sverige liknar praktiskt taget en herrgårdsost, med stora och många hål där det inte finns någon tillväxt alls. Har Sylvia Lindgren några åtgärder eller någon bot mot den obalansen?

Sylvia Lindgren berörde också att generationsväxlingsreglerna ska ses över. Det låter positivt. Men vad avser beräkningen av reavinstbeskattningen så ligger den ju fast enligt skattesamtalen. Vi har i varje fall inte lyckats få någon ändring på den punkten. Är det dessa regler som avses att ses över, och när kan det i så fall bli aktuellt?

Anf. 28 SYLVIA LINDGREN (s) replik:

Fru talman! Först vill jag säga något till Åke Sandström om det som han pratar om beträffande obalansen. Detta kommer att diskuteras senare, i den regionalpolitiska delen. Men självfallet tycker jag också som stockholmare att det är olyckligt när man får en obalans i landet i dess helhet. Vi har det när det gäller bostadsbyggandet i den här regionen, när det gäller högskoleplatser – som vi skulle behöva många fler av – och vi har det när det gäller trafiksituationen o.d. Det är självfallet angeläget för oss allihop att försöka utjämna de regionala obalanserna i så stor utsträckning som möjligt.

Det som jag sade beträffande generationsskiftet var att regeringen kommer att se över reglerna vid beskattning av fåmansföretagen. Det gäller de s.k. 3:12-reglerna samt reglerna för s.k. generationsskiftet. Jag tycker att det är viktigt att veta att detta är på gång att ses över. Några detaljer om hur denna översyn kommer att se ut har jag inte – det erkänner jag klart för Åke Sandström.

Anf. 29 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i väldigt mycket av det som Sylvia Lindgren sade.

Sverige står inför en oerhört spännande tid. Det är en tid när det framför allt för oss som jobbar med näringspolitik är perfekt att få vara politiker. Sverige står inför oerhörda förändringar, och vi har fantastiska möjligheter. Det är en tid när företagande, entreprenörskap, innovationspolitik och näringspolitik kommer att spela en allt större roll för att klara jobben och välfärden i Sverige.

Sverige är ofta mycket mer modernt som företagsland än vad vi själva ser. När jag lyssnar på de borgerliga företrädarna här i dag måste jag säga: Ni har verkligen grävt ned er väldigt djupt – långt ned i en grop! Ni är så långt ned att ni inte längre ser vad som faktiskt pågår där uppe på ytan. Jag vill verkligen uppmana er att komma upp ur gropan och titta er omkring. Då kommer ni att få se rätt mycket.

Sverige har både styrkor och svagheter. Det väsentliga för oss som är politiker nu är att våga se båda dessa saker. Då kan man inte ligga med

Näringsliv

näsan tryckt långt ned i en grop. Styrkorna ska vi förstärka och bygga under, och svagheter måste vi förändra.

Det finns några saker som har varit förutsättningar för att göra detta. Bl.a. har den socialdemokratiska regeringen tillsammans med samarbetspartierna slitit hårt under många år för att ge företagen det som faktiskt är den allra viktigaste förutsättningen för att bedriva sin verksamhet. Jag talar om stark ekonomi, låga räntor och låg inflation. Om inte dessa saker hade varit ett faktum i dag hade Sverige icke haft ett näringsklimat att tala om. Detta har vi gjort.

Färre konkurser är ett exempel på vad det har inneburit. De nya jobben växer i en takt som vi inte har sett på årtionden, och det är framför allt i de små företagen som de många nya jobben kommer. Över hälften av de nya jobben som Sverige fick under förra året uppkom i företag som hade mellan 10 och 19 anställda. Nyföretagandet växer också.

Nu måste vi koncentrera oss på att utveckla det som är det nya och det växande. Där måste vi bl.a. ändra attityder, vilket många har varit inne på. Fler måste vilja och kunna pröva att starta nytt. Det måste gå att starta, att misslyckas och att pröva igen. Fler kommer att gå mellan att vara anställda och starta eget, och ta anställning igen. Vi måste alltså också se över många av trygghetssystemen så att denna utveckling underlättas för individerna. Inte minst de unga i dag behöver kunna vandra mellan företagande och anställning.

Sverige ligger i framkant när det gäller IT-utvecklingen. Det är en utveckling som kommer att avgöra väldigt mycket för Sverige i alla branscher. Det finns inte speciellt många IT-jobb – det spännande är att IT blir en viktig faktor i alla företag, i alla branscher och i alla jobb.

Sverige ligger också i framkant när det gäller utvecklingen av tjänsteföretagen. Men där måste vi absolut bli bättre. Den delen av ekonomin måste få växa mer.

Innovationerna i Sverige är många, och småföretagen står för väldigt mycket av detta. Sverige har alltså förutsättningar att bli ett entreprenörsland i världsklass.

Det som Sveriges regering har koncentrerat sitt arbete på nu, när det handlar om att förändra och utveckla näringspolitiken, vill jag snabbt gå igenom. Det finns sex områden som jag tycker är mer väsentliga än många andra.

Det första handlar om att förenkla. Det är fortfarande för krångligt, framför allt för de små företagen. Det tar fortfarande för lång tid – tid som företagaren måste kunna använda till att utveckla sitt företag, sin produktion och sin tjänst och inte till alla dessa blanketter. Det som vi nu har gjort är det som Sylvia Lindgren också talade om; vi har inlett arbetet med att verkligen förenkla tillvaron för framför allt de små företagen.

Mikael Oscarsson ställde många frågor. Han undrade bl.a. hur många av Småföretagsdelegationens punkter som är genomförda. En av punkterna i delegationens förslag är: Ändra attityderna till småföretagande! Men det är inte lätt att säga när man kan bocka av en sådan punkt. Den måste vi nog leva med länge innan vi klart kan säga: Nu är attityderna i hela samhället förändrade.

Men det som vi har påbörjat är drygt hälften av förslagen. Här nämndes ett kravregister – det är en punkt. Simplexförordningen, med en genomgång av alla de förslag som läggs fram och så småningom också en

genomgång av alla gamla förordningar, är en annan. Det handlar också om den kundundersökning som vi presenterar nästa vecka. Där har småföretagen – för de är kunder till myndigheterna – fått vara med och gå igenom hur de upplever och uppfattar myndigheternas hantering och behandling av företagen. Undersökningen är ett led i det arbete vi har gentemot våra myndigheter med att ställa allt tydligare krav på hur hanteringen av de små företagen ska vara. Det handlar förstås också om handläggningstiderna, som i dag är orimligt långa framför allt när det gäller t.ex. patentansökningar. Förenkla, var alltså det första området.

Det andra handlar om att förnya. Som exempel nämner jag de industriella utvecklingscentren. Där har staten valt en helt annan roll för att vara med och utveckla de små företagen. Det handlar om att stötta nätverk av små och medelstora företag som jobbar tillsammans för att utveckla sin produkt och sin teknik. Detta har funnits tidigare för verkstad, och nu finns det också för trä. Det finns också för en av de mest växande branscherna, nämligen musiken, som verkligen också är en viktig del i näringspolitiken.

Detta förhållningssätt innebär att staten med förtroende lämnar resurser till nätverk av små och medelstora företag som tillsammans med högskolorna utvecklar sin bransch och sin verksamhet. Detta tror jag mycket på och vill se mer av.

Tekniköverföringen mellan små och medelstora företag och universitet och högskolor är ett annat exempel där vi nu lägger ned mycket kraft och energi för att se hur staten kan vara med och bidra mer till den utvecklingen. I de länder som har lyckats med klustrena runt universitet och högskolor och småföretagen är tillväxten som starkast. Där ska staten spela en viktig roll.

Nu träder vi in i en ny fas av kompetensutvecklingen där vi som individer ska ha rätt till en egen kompetensutveckling. Den måste utformas så att också de små företagen kan ha tid och ekonomiska förutsättningar för att delta i detta.

Vi jobbar också ihop med Företagarnas Riksorganisation för att speciellt erbjuda IT-kunnande till de små företagen där kunskapen om detta ofta är lägre. Om de inte får vara med och bygga upp sin egen kompetens på detta område missar de möjligheter till affärer och utveckling.

Vi ska också förnya innovations- och designpolitiken. Den kommer att spela en allt större roll inom många branscher i framtiden.

Den tredje punkten handlar om att det måste löna sig mer att investera i företag och att vara aktiva ägare i sitt eget företag. Vi har, som Sylvia Lindgren sade, redan påbörjat detta med att ta bort stoppreglerna och förändra periodiseringsfonderna. Nu går vi också vidare med de utredningar som nämndes här, framför allt den om 3:12-reglerna som alltså just handlar om möjligheterna att bygga upp eget kapital i sitt eget lilla företag. Det måste förändras.

Den fjärde punkten handlar om riskkapital. Vi tittar på hur den utvecklingen ser ut i Sverige i dag. Den utredning vi har fått har pekat på att staten nog bör ta på sig en större roll när det gäller riskkapitalet åt det lilla växande företaget. Här kommer vi att återkomma med förslag under året.

Den femte punkten handlar om konkurrenspolitiken. Varje område där inte konkurrensen fungerar tillfredsställande är dåligt för de små

Prot.
1999/2000:48
16 december

Näringsliv

företagen och för oss som konsumenter. Under nästa år kommer vi att lämna en proposition om konkurrensfrågorna. Den kommer bl.a. att beröra det som har nämnts här, nämligen gränslandet mellan offentlig och privat verksamhet.

Den sjätte punkten handlar om mångfald. Det finns fortfarande många kompetenta entreprenörer som har svårt att etablera sig därför att de har "fel" kön, sexuell läggning, hudfärg eller etnisk bakgrund. Arbetet med mångfald kommer att bli en viktig del också i näringspolitiken.

Dessa punkter vill jag lyfta fram som delar i den nya näringspolitiken, nämligen förenkla, förnya, det ska löna sig att investera, riskkapital, konkurrens och mångfald.

Jag vill påstå att Sverige har ett modernt och bra företagsklimat, men det kan bli bättre, speciellt för de små företagen. Valet Sverige gjorde för länge sedan var att icke konkurrera med låga löner och okvalificerade arbeten. Vi ska konkurrera med kunnande, kompetens och med ett högt tekniskt innehåll. Vi är ett litet och exportberoende land. Om vi ska kunna behålla vår ställning som entreprenörsland och förstärka den måste vi koncentrera oss ännu mer på just innovationer och entreprenörskap. Det är vad den socialdemokratiska näringspolitiken står för i dag.

Anf. 30 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att det var något nonchalant att inte Mona Sahlin infann sig från början. En del av det som Mona Sahlin inledde sitt anförande med hade jag med i mitt anförande. Jag såg t.ex. både styrkorna och svagheterna. Jag påpekade att just i den nya ekonomin med den nya konkurrenssituationen och den nya utvecklingen är det ännu viktigare att vi rättar till svagheterna i den svenska ekonomin.

Mona Sahlin tog upp sex punkter. Låt mig börja med förenklingarna. Det har varit väldigt mycket positivt tal om förenklingsarbete, men hittills har det inte skett tillräckligt mycket. Det kom 77 förslag från Småföretagsdelegationen. Av dem är 12 förverkligade och 22 under utredning. Vad händer med de övriga, Mona Sahlin? Har Mona Sahlin och regeringen satt upp något mål för avregleringsarbetet? Vad gör Mona Sahlin för att hjälpa Bengt Månsson, som påtalar svårigheterna med attityderna i Regeringskansliet och hos statliga verk och myndigheter, när han nu äntligen har påbörjat det viktiga arbetet?

Den andra punkten var förnya. Det är viktigt att förnya och inse att den nya ekonomin och de nya kunskapsföretagen har helt andra infallsvinklar än vad det gamla industrisamhället har. Det är därför det är så oerhört viktigt att ta bort de hinder för företagande och utveckling som finns. Jag behöver inte upprepa dessa hinder. Mona Sahlin vet vad det handlar om.

Det ska löna sig att arbeta, och det ska löna sig att vara företagare. Grundfelet i Sverige har varit att det har lönat sig för dåligt. Det har inte varit fint att tjäna pengar som egen företagare. Det är oerhört viktigt att 3:12-reglerna kommer bort.

Anf. 31 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Det är kanske lite starkt att säga att jag var nonchalant bara för att jag missade två av talarna. Det kan finnas många skäl till att

jag trädde in i kammaren några minuter för sent. Det var inte ett uttryck för nonchalans. Det hoppas jag att vi kan vara överens om.

Sedan frågade Karin Falkmer mycket berättigt vad vi sätter upp för mål för förenklingen. Småföretagsdelegationen diskuterade också detta. Nu försöker vi hitta ett mål som handlar om den tid som företagaren behöver lägga ned på det som räknas som byråkrati, blanketter och att lämna in uppgifter. Jag tycker inte att det är lika bra att prata om att ett visst antal regler ska bort. Jag tycker att man i stället ska titta på om vi kan halvera detta eller minska det med 75 %. Vi får se vilken måttstock som blir bäst att använda här. Det är detta som företagarna ofta själva säger. Det är tiden som är det värdefullaste innehållet i företaget. De måste få använda den till annat än kontakter med myndigheter.

I stort sett alla förslag som Småföretagsdelegationen har lämnat är bra. Ibland har vi kanske valt andra sätt att förverkliga det än de detaljförslag som har funnits i delegationens förslag. I budgetpropositionen har vi lämnat en redovisning för hur vi jobbar med alla de frågeställningar som har vuxit fram där.

Sedan gällde det Simplexgruppen och de svårigheter som har funnits inom Regeringskansliet och gentemot myndigheterna. Det finns en hel del revirtänkande här. Jag är övertygad om att det finns även här i riksdagen. Simplexgruppen, som ska jobba tvärs över mot alla myndigheter och även internt i Regeringskansliet, har haft det ganska svårt i början. Vi gör allt som står i vår makt för att förtydliga instruktioner och även bistå direkt i kontakter med myndigheterna. Bl.a. samlade vi en stor del av myndigheterna tillsammans med Simplex för bara två veckor sedan för att gå igenom hur viktigt det är att alla följer den förordning om förenkling som regeringen har fattat beslut om.

Anf. 32 KARIN FALKMER (m) replik:

Herr talman! Jag accepterar Mona Sahlins ursäkt för för sen ankomst.

Jag fortsätter med de övriga tre punkterna som Mona Sahlin tog upp.

Nästa punkt handlade om riskkapital. Det är ju där som nyckeln ligger. En företagare ska kunna tjäna pengar och behålla mer av det som genereras i företaget och använda det i sitt företag.

Sedan tog Mona Sahlin upp konkurrenspolitiken. När kommer det en lagstiftning som ändrar kommunallagen så att det inte går att ha en snedvriden konkurrens genom att kommuner och landsting konkurrerar ut privata företag i sina områden?

När det gäller mångfald har Mona Sahlin en stor möjlighet att skapa många fler jobb, fler företag och mer mångfald, inte minst bland kvinnliga företagare, genom att genomföra de förändringar i fråga om tjänstesektorn som vi har föreslagit. Det skulle öppna möjligheter för många, många fler företagare ute i landet att starta och bedriva verksamhet. Kommer det ett förslag när det gäller möjligheter för tjänstesektorn och i så fall när?

Anf. 33 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! När det handlar om att bygga upp mer av eget kapital är det just detta som ligger bakom utredningen om 3:12-reglerna, precis som Karin Falkmer sade. Det är väldigt avgörande, och det är det vi har prioriterat högst när det gäller förändringar i skattesystemet för de små

Prot.

1999/2000:48

16 december

Näringsliv

och medelstora företagen. Därutöver ser vi över riskkapitalmarknader för att se vilken roll marknaden själv kan ha när det gäller att bistå med kapital till onoterade företag och vilken roll staten ska ha, framför allt för små företag som är i början av sin tillväxt. Där, visar den utredning vi tillsatte, finns det brister, och där är det svårt för många företag i dag.

Sedan frågar Karin Falkmer om vi inte ska ändra kommunallagen. Vi har aviserat en proposition om konkurrenspolitiken till nästa år. Där ingår också ett resonemang om kommunallagen. Om den behöver ändras eller om det är tillämpningen eller efterlevnaden av den som vi ska koncentrera oss på håller vi nu på att bereda. Men det är helt klart att det finns för många exempel där kommuner går in i verksamheter och detta slår ut små privata företag. Det gäller gym, cafeterior och annat. Att det behövs förändringar är jag också klar över, men vilken form de ska ha får vi se när propositionen läggs fram.

Tjänstesektorn har Karin Falkmer och jag diskuterat många gånger. Som jag kunde berätta här i riksdagen för några veckor sedan kommer just denna skatt att bli föremål för diskussioner vid nästa överläggning mellan riksdagspartierna. Framför allt är det möjligheten att få bort svartarbetet som står i förgrunden när regeringen nu tittar på frågan. Men jag kan inte lämna något datum för när det eventuellt kommer förslag.

Anf. 34 EVA FLYBORG (fp) replik:

Herr talman! Från min sida måste jag säga att socialdemokratisk näringspolitik inte är mer än fromma förhoppningar och fria fantasier. Man skulle också kunna säga att regeringen har hängt upp skylten: Var god stör ej! Utredning pågår!

Nu går det bra för Sverige, tack vare en bra konjunktur. Det är därför det just nu är ett bra tillfälle att ta itu med de strukturella problem som ligger under, som vi måste ta itu med om vi vill att en uthållig tillväxt ska kunna få Sverige ytterligare en bit på en bra väg framöver.

Mona Sahlin sade att de borgerliga ligger i någon sorts grop och inte vet vad som händer i verkligheten, där socialdemokrater och övriga Sverige befinner sig. Får jag då fråga Mona Sahlin: På vilket sätt tycker Mona Sahlin att de borgerliga partierna ligger i en grop och Socialdemokraterna befinner sig i verkligheten om vi tittar på Telia-Telenor-affären? Bl.a. Folkpartiet har riktat kritik mot den här affären ända från början på grund av hur man har lagt upp affären, vilka förhandlingsresultat man har kommit fram till, att man inte har gjort andra överväganden utan bara erbjudit ett alternativ från början osv. Allt detta sammantaget tyder på att det inte är de borgerliga som ligger i någon grop och inte inser vad verkligheten handlar om vad gäller näringspolitik, tvärtom. Och gräver man en grop åt andra, Mona Sahlin, faller man ofta själv däri. Det kanske vi kan vara överens om.

Hur ska IT-verksamheten i Sverige fortsätta att utvecklas på samma positiva väg som hittills om man som regeringen gör vägrar att ta till sig åsikter och meningar, bl.a. från oppositionen, vad gäller t.ex. kryptering? En av de enskilt viktigaste komponenterna för att IT-verksamheten och IT-företagen i Sverige ska kunna fortsätta att utvecklas på den positiva väg man har börjat på är just att vi tillåter en i verklig mening fri kryptering. Det innebär också fri export. Sverige har agerat i direkt motsats till detta i alla de internationella forum man deltagit i. Hur går detta ihop

med Mona Sahlins fromma förhoppningar om att det här ska bli bra och bättre i framtiden?

Prot.
1999/2000:48
16 december

Näringsliv

Anf. 35 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Eva Flyborg kan inte ha mycket krav på fria fantasier om hon tycker att det är detta som präglar socialdemokratisk näringspolitik i dag. Det handlar ju om att se – jag upprepar det – styrkor och svagheter, för Sveriges näringspolitik har båda delarna. Det jag menade med att gräva gropar, som jag tycker att ni gör är er själva, är att ni där nere bara koncentrerar er på *en* del av sanningen, svagheterna, men konsekvent väjer undan och blundar för styrkorna. Jag hoppas att jag kan fortsätta använda båda ögonen och fortsätta prata om det vi är duktiga på men också det vi måste förändra därför att det inte fungerar tillfredsställande.

Om jag får uttrycka det själv tycker jag att näringspolitiken nu, i den budget som nu diskuteras, är ny och modern. Den innehåller verkligen inte bara fantasier utan konkreta förändringar av hur näringspolitiken bedrivs, hur tekniköverföringen ser ut och hur stödformerna till företagen ser ut. Den innehåller utveckling av nya branscher. Det är inte fria fantasier, utan det är hårda och bra fakta. Men det måste göras mer, och det är på den nivån som jag tycker att debatten om näringspolitiken borde ligga.

Jag tänker inte falla i den grop som Eva Flyborg nu grävde med att dra in Telia–Telenor i den diskussion vi nu för om svensk näringspolitik och svenskt entreprenörskap. Däremot vill jag när det gäller IT-sektorn peka på två områden som jag jobbar med och som jag tror kommer att ha betydelse för den. Det ena är det förslag till förändringar i telelagen som regeringen presenterade i går, där vi öppnar för de företag som nu kan erbjuda tjänster i det mobila nätet. Internet och mobila teletjänster växer nu samman till ett område som är väldigt spännande och som kommer att innebära tillväxt och företagande, och Sverige kan ligga i framkanten genom detta förslag. Det andra handlar om de elektroniska signaturerna och om att verkligen möjliggöra handel på nätet. Om detta kommer det också en proposition om några månader till riksdagen.

Detta tror jag är avgörande. Och det är inte fria fantasier. Det är propositioner, och det hoppas jag är något annat.

Anf. 36 EVA FLYBORG (fp) replik:

Herr talman! Det var egentligen inga direkta besked av Mona Sahlén, och det hade jag inte väntat mig heller.

Hon säger att nu är vi moderna. Jag påstår att just den ideologiska kopplingen till socialismen och den socialdemokratiska regeringen, som t.ex. Telia–Telenor utgör ett så tydligt bevis på, är en stor olycka för Sverige och svenskt näringsliv. Där har vi olika inställningar. Det är helt klart, och det visar sig tydligt.

Det verkar också som om musiksektorn är ett trumfkort som man gärna vill dra fram i alla möjliga och omöjliga sammanhang. Ska det gå åt skogen kan det lika gärna göra det med musik – kanske är det en paroll som regeringen vill ta åt sig.

Jag ska också gärna bidra med pengar till en spade så att regeringen kan gräva sig ur den stora grop man grävt åt sig själv, svenska skattebetalare och Telia–Telenor.

Anf. 37 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det blir mycket gropar här. Jag avstår från att hoppa ned i dem nu.

Det var inga besked, sade Eva Flyborg. Det är lite märkligt uttryckt. Vi diskuterar just nu budgetpropositionen och alla de konkreta förslag till förändringar som ligger på riksdagens bord att ta ställning till. Därtill diskuterar vi de förändringar som kommer i nästa steg, där vi nu har tillsatt utredningar. Det är ju den vägen man jobbar; det hoppas jag att Eva Flyborg också gör. Först utreder man, sedan lägger man fram förslag och sedan får riksdagen besluta. Vi kommer att återkomma många gånger under mandatperioden, och nästa mandatperiod också, med förändringar av näringspolitiken.

När jag sade att vi är mer moderna menade jag faktiskt inte socialdemokratien utan Sverige och Sveriges företagare. Det är dem vi pratar om nu, som står i fokus, och som jag tycker förtjänar att ha uppmärksamhet både på styrkor och på svagheter.

Sedan är det väldigt enkelt att se ned på diskussionen om det man kallar musikindustrin eller upplevelseindustrin. Men den är stor. Den består av företagare, verkliga entreprenörer, som ser lite annorlunda ut än IT-entreprenörerna eller industriledarna. Men de är företagare. De bidrar till utvecklingen och välfärden i Sverige och förtjänar att bemötas med samma respekt som den gamla tidens entreprenörer bemöts med i dag, som heter annat och kanske är 50 år äldre. Det är alltså inte bara poppis och roligt att prata om musik, utan det är en viktig del av svenskt näringsliv. Det hoppas jag att Folkpartiet också förmår se.

Anf. 38 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! De sex punkter som Mona Sahlén talade om tycker jag i många fall låter bra och välbehövliga, någonting som landets småföretagare och företagare i allmänhet kan se fram emot.

Men frågan är under vilken tidsperiod vi kan se fram emot att få dem som färdiga propositioner. Är det till hösten, till nästa vår eller dröjer det ett år, två år, tre år? När kan vi räkna med att de här sex punkterna landar hos oss här i riksdagen som propositioner som vi kan rösta på?

Anf. 39 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! En del av de förslagen har ni redan nu på ert bord och kommer förhoppningsvis att rösta om under dagen. Andra delar kommer vi att återkomma till i särpropositioner under nästa år.

Jag nämnde att några punkter kommer redan under våren. Sedan har vi en vårproposition och därefter en budgetproposition och nästa år har vi en vårbudget och en budgetproposition. Att politiskt arbeta med att förändra näringsklimatet måste göras kontinuerligt och uthålligt. Det är den socialdemokratiska regeringen beredd att göra.

Jag lovar Mikael Oscarsson att han kommer att få många tillfällen att trycka på ja-knappen för bra förslag när det gäller näringspolitiken.

Anf. 40 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag tar det som ett löfte om att få de här förslagen och att vi i så fall ska få trycka på ja-knappen.

Men jag tänker också på kompetenskontot. Är det också någonting som inom närmaste tiden kommer som ett färdigt förslag? Det här är någonting som hastar, för vi har fortfarande hundratusentals människor som saknar arbete. Vi har ett nyföretagande som minskar på många fronter. De nedslående rapporterna som vi hörde talas om från exempelvis både Jobs & Society och ISA visar att vi hela tiden sjunker i de olika listorna för företagsklimat.

Det är viktigt att de här löftena växlas in i konkreta åtgärder och att det inte dröjer en massa år. Ni avskaffade den avregleringskommission som den borgerliga regeringen hade. Det är viktigt att ni nu kommer till skott. Det är viktigt för vårt lands trovärdighet.

Anf. 41 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Kompetensfrågorna tar man itu med i två steg. Det ena är den arbetsplatsförlagda kompetensutvecklingen, som det finns möjligheter till redan under året som kommer. Andra steget är den individuella kompetenssatsningen, där vi på måndag kommer att presentera utredningen och utredaren och hur hon, för det blir en hon, tillsammans med parterna under året som kommer ska jobba fram ett förslag om hur man ska koppla kompetensutveckling så att jag som individ inte bara kan utveckla mig på det jobb jag har just nu, utan också skaffa mig kompetensutveckling för att kanske byta jobb och byta bransch. Det är den formen av frihet och trygghet som blir så viktig i den nya arbetsmarknad vi nu går in i.

Sedan vill jag verkligen opponera mig mot uttrycket att Sverige hela tiden sjunker, att alla andra går förbi oss och att allt blir bara sämre. Det var precis så Mikael Oscarsson uttryckte sig. Detta är inte sant. Det är inte så att vi hela tiden sjunker. Ibland tycker jag att vi får känna glädje över att det äntligen finns andra länder, som var fattiga och inlåsta i ett kommunistiskt styre förr, som nu växer och där tillväxten är stark. Ibland är det inte så att vi sjunker utan att andra faktiskt kommer i kapp. Det tycker jag är alldeles utmärkt.

När det gäller våra företag måste vi se att de är mer moderna och i framkant på utvecklingen än vad diskussionen ofta ger vid handen. Bara ett exempel: När EU-kommissionen skulle premiera de bästa IT-företagen i Europa kom svenska företag på plats ett, två och tre. Det är de företagen som kommer att vara de stora tillväxtföretagen om några år. Sverige är modernt, men vi behöver fortsätta att förändra brister i vår näringspolitik. Det kommer vi som sagt att återkomma många gånger med.

Anf. 42 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag ska försäkra statsrådet att jag inte ska delta i någon gropdebatt. Sedan 1979 och fram till att jag kom in i riksdagen i fjol har jag jobbat mycket nära småföretag på regional och lokal nivå. Så jag vet var groparna finns.

Även om skatterna ligger på annat bord vill jag ställa en fråga beträffande dieselskattehöjningen. Eftersom jag känner basnäringarna och åkerinäringen väl vet jag att den kommer att medföra väldigt höga merkostnader. I mitt hemlän beräknas de till 32 miljoner per år.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Näringsliv

Det finns risk för att enmansföretagen, åkarna och entreprenörerna, inte kommer att omfattas av satsningen på kompetensutveckling, som är en del av skatteväxlingen. Det har jag bl.a. sett i utredningsmaterial och i svaret på en skriftlig fråga som har utväxlats mellan oss. De företagarna bär till väldigt stor del en börda i den här kostnadshöjningen.

Kan statsrådet här och nu försäkra att modellen för den insats som gäller kompetensutveckling blir sådan att även enmansföretag kan få del av den?

Anf. 43 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! När det gäller den individuella kompetensutvecklingen, som vi nu förhoppningsvis kommer att få ett mycket spännande system för, kan jag garantera att en av de viktiga delarna i den utredning som nu sätter i gång är att se, inte om enmansföretagare ska omfattas utan hur. Kompetensutvecklingen måste nå de grupperna. Dieselskatten som Åke Sandström nämnde som bakgrund är ytterligare ett argument för att det är så viktigt att också dessa grupper får möjlighet att tillgodogöra sig denna skatteväxling och dessa kompetensmöjligheter.

Anf. 44 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Bara en kort fråga om tidsplanen för det arbetet. När kan det systemet börja gälla?

Anf. 45 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Utredningen kommer som sagt att börja jobba redan på måndag. Den kommer att jobba tillsammans med parterna för att de redan under nästa års avtalsrörelse ska kunna ta hänsyn till och dra sin del av stråttill stacken för att sätta av resurser till kompetensutvecklingen. Systemet för individuella kompetenskonton hoppas jag kan börja gälla från den 1 januari 2001. Det är i alla fall ambitionen.

Anf. 46 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Vår tid rymmer, som vi tidigare har hört, rika möjligheter och stora hot. För att ta till vara möjligheterna och möta hoten behöver samhället inför 2000-talet växa utifrån en världsbild som är mindre fokuserad på materiell konsumtion och mer inriktad på kulturell utveckling, självtillit och livskvalitet.

Politikens uppgift är framför allt att skapa lagar och regler som underlättar mångfald och förändring, samtidigt som sociala och miljömässiga aspekter måste få sätta gränser för marknadens utrymme.

Produktion och konsumtion ska organiseras på ett uthålligt sätt i samklang med natur och människor. Näringslivet måste vara ekologiskt och socialt hållbart. Fantasi, flexibilitet och mångfald måste uppmuntras. De ekonomiska styrmedlen måste utformas så att det som är hållbart långsiktigt också blir lönsamt kortsiktigt.

Vi vill ha ekonomiska styrmedel som bygger på att varje verksamhet får betala sina egna kostnader, inklusive miljökostnader och sociala kostnader. Det är det allra viktigaste medlet för att nå ett hållbart samhälle.

Den marknadsekonomi som i dag utvecklas är inte värd namnet, eftersom de externa kostnaderna för en verksamhet i stor utsträckning betalas av det offentliga. Vinsterna privatiseras. Kostnaderna socialiseras.

En hållbar utveckling kräver nya livsstilar och samhällsstrukturer. Det behövs en ny skattepolitik som gynnar en hållbar utveckling. Det krävs lagstiftning och rådgivning.

Företagens verksamhet måste anpassas till kretsloppssamhället. De produkter som framställs ska kunna hanteras utan fara för miljö och hälsa under hela sin livscykel. Råvarorna ska i ökande omfattning bestå av material som återvunnits. Naturresurser ska egentligen inte utvinnas i högre omfattning än de återskapas. Den kursen måste vi ta ut, så att vi har riktningen och målen klara för oss.

I betänkandet *Näringsliv* som vi hanterar i dag finns ett antal reservationer och frågor som jag vill kommentera. Först är det resurscentrum för kvinnor.

När vi gick igenom budgetpropositionen var det svårt att förutse vad det lilla ordet integrera skulle medföra. NRC skulle integreras i NUTEK:s verksamhet. Jag tolkade detta som att verksamheten permanentades inom NUTEK, och jag var nöjd. Sedan visade det sig att de inblandade i projektet hade stora farhågor. Så småningom besannades deras farhågor när styrelsen för NRC, Nationellt resurscentrum för kvinnor, entledigades och projektgruppen avskedades.

Miljöpartiet har arbetat länge och intensivt för skapandet av ett resurscentrum för kvinnor. Vi vill absolut inte se denna värdefulla verksamhet försvinna i någon diffus *mainstreaming*. Det finns en stor utvecklingspotential för kvinnligt företagande, och resurscentrum gör viktig nytta för att hjälpa fram kvinnors företagande.

Jag vill nu försöka förklara hur jag kan stödja integreringsförslaget trots de farhågor som finns.

Det som föreslås är en "jäntegrering" av NUTEK och en integrering av NRC i NUTEK:s ordinarie verksamhet. Jag förutsätter och lägger ansvaret på NUTEK att detta inte försvagar arbetet med att främja kvinnors företagande. Det kommer på ett tydligt sätt att framgå av regleringsbrevet att den verksamhet som bedrivits inom ramen för NRC ska fortsätta inom NUTEK:s ordinarie verksamhet. Regeringen ska också följa upp och utvärdera hur den nya ordningen fungerar och informera riksdagen om hur den fungerar. Under nästa år avser utskottet också att på eget initiativ hålla sig informerad om hur integrationen av verksamheten förlöper. Utskottet understryker också vikten av att den kompetens som har byggts upp inom NRC-projektet och de erfarenheter som har gjorts tas till vara i det fortsatta arbetet inom NUTEK. Det sista känns som en knäckfråga.

Jag har känt att det har varit mycket illavarslande att projektgruppen NRC avskedats och att styrelsen har lagts ned. Det har med rätta väckt misstänksamhet och bestörtning bland de aktiva i verksamheten. Ett sätt att ta till vara kunskaper och erfarenheter kommer att bli den nya referensgruppen för verksamheten.

Generaldirektören för NUTEK, Per-Ola Eriksson, har berättat att i referensgruppen avses företrädare för lokala och regionala resurscentrum ingå liksom delar av den gamla projektgruppen och styrelsen och dessutom andra aktörer som arbetar med jämställdhetsfrågorna. Att den gamla styrelsen och projektgruppen är representerade i det nya rådet ser jag som

Prot.
1999/2000:48
16 december

Näringsliv

mycket betydelsefullt för att ta till vara kunskaperna och erfarenheterna från projektet. Det är också väsentligt att det tydligt klargörs vilka befattningshavare på NUTEK som de regionala och lokala resurscentrum ska vända sig till framöver. Även detta har utlovats av NUTEK.

2 ½ miljoner kronor ska tillföras NUTEK för år 2000 för att integrera NRC. Det innebär t.ex. fortsatt kursverksamhet och övriga delar man har jobbat med. Mona Sahlin har tidigare gett besked om att regeringen ska fastslå medel för år 2000 för att stödja de regionala och lokala resurscentrumen. Det är egentligen dem det handlar om. För detta ändamål avses NUTEK även fortsättningsvis tilldelas projektmedel som ska användas till att medfinansiera projekt vid regionala och lokala resurscentrum.

Tanken med denna hantering av NRC är att NUTEK, liksom övriga statliga verk, ska "jämtegreras" eller "mainstreamas" som det heter på svengelska. Det innebär att jämställdhetsaspekter ska beaktas i alla sammanhang. Det är som alla vet inte lätt eftersom ojämlikheten ingår i alla våra vardagliga strukturer och därför i huvudsak är osynlig. Arbetet med att förändra detta ska i fortsättningen bli ett centralt tema inom NUTEK:s verksamhetsplanering. Min förhoppning är att integrationen och NRC kan bli startskottet för det positiva och starka arbetet som måste göras. En förutsättning för att de ska lyckas och att "jämtegreringen" inte ska bli floskler är att alla inser att det handlar om att se de osynliga mönstren och angripa dem. Jag och flera andra i utskottet ska med stort intresse följa utvecklingen på NUTEK.

Även i andra frågor finns det reservationer. En rör turism, en annan avser förkortade handläggningstider på Patent- och registreringsverket, en tredje Sveaskog. En annan fråga gällande varvsindustrin har diskuterats livligt i utskottet. Där har EU satt tidsgränsen den 31 december 2000. Efter det får rena driftsstöd inte förekomma. Om det framkommer att detta datum inte kan hållas ska regeringen under nästa år ta sig en funderrare i frågan.

När det gäller turism håller jag med majoriteten att den nya organisationen måste få tid att sätta sig. Företrädare för turistnäringen har också velat ha det så. Man kan omorganisera ihjäl verksamheter – det visste redan de gamla grekerna.

När det gäller Patent- och registreringsverkets och andra myndigheters handläggningstider delar jag uppfattningen att det är viktigt att handläggningstiderna för ansökningar hos myndigheter kan hållas på en rimlig nivå. Det arbetar man med på Regeringskansliet. Jag tror att majoritetens förslag tillgodoser kravet.

Sedan var det slutligen Sveaskog. Det är viktigt att skogen är kvar i svensk ägo. Jag ser dessutom gärna att skogen ägs och sköts lokalt. En viktig uppgift för Sveaskog är att se till att det finns bytesmark, t.ex. när mark ska avsättas till naturvård. Ambitionen inom Sveaskog är dessutom att sköta naturvården på ett bra sätt och ha god kontakt med miljögrupper och lokalbefolkning. Den ambitionen stöder jag.

Anf. 47 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till hemställan i betänkandet *Utgiftsområde 24 Näringsliv* i alla delar. Men jag ämnar nu ta upp en del som flera talare har varit inne på tidigare under dagens förhandlingar. Det gäller företagande och framför allt kvinnligt företagande.

Vi har tidigare hört att det kvinnliga företagandet i Sverige har ökat. Det är inte så konstigt eftersom det kvinnliga företagandet har legat på en ganska låg nivå. Det ökar, och det måste fortsätta att öka för att bli en bra småföretagarverksamhet i Sverige.

En fördel som finns i att NRC har varit ett projekt, är att den grupp och de människor som har arbetat i projektet har gjort ett mycket tjänstfullt arbete för att driva utvecklingen för kvinnlig företagsamhet genom rådgivning och stöd vidare.

Projektet ska nu integreras med NUTEK och dess ordinarie verksamhet. Det ska ingå i den dagliga verksamheten, och man ska ansvara för att frågor om kvinnlig företagsamhet ska bli starkare inom NUTEK.

Det tycker jag är bra. Jag tycker att det är bra att det inte blir någon särverksamhet utan att det blir en naturlig del av verksamheten.

För att man ska kunna göra det föreslås att det ska skapas ett råd som ska stötta denna verksamhet. Jag tycker att det är bra att det finns ett sådant råd. Jag skulle tro att råd som det som nu inrättas också skulle behövas inom andra områden i statlig verksamhet för att t.ex. integrera invandrare och handikappade, som också ska kunna starta egna företag. De skulle också kunna vara rådgivare till t.ex. NUTEK.

Jag tror att denna utveckling är bra och stöder den till fullo. Vi kommer att utvärdera den och följa den mycket noga. Jag, Vänsterpartiet och hela riksdagen är medvetna om att denna fråga är väldigt viktig och måste följas noga. Därför kommer vi alla att ta del av hur verksamheten fortskrider i framtiden.

Till sist vill jag säga att NUTEK har ett stort ansvar att axla när det gäller att visa att kvinnlig företagsamhet utvecklas positivt i Sverige.

Anf. 48 INGER STRÖMBOM (kd):

Herr talman! Ett år efter riksdagsbeslutet om Sveaskogs bildande finns det anledning att hysa oro för att företaget inte ska utvecklas enligt de intentioner som angavs i propositionen. Jag har i en fråga till näringsministern efterlyst ett styrdokument för Sveaskogs verksamhet. Det finns inget. Ministern hänvisar till bolagsordningen, där det på sex korta rader står: "Bolaget skall äga och förvalta fast och lös egendom samt bedriva skogsbruk och skogsindustri samt därmed förenlig verksamhet. Bolaget skall medverka till att markbyten underlättas såväl genom förvärv som försäljningar och bidra till en ökad konkurrens på virkesmarknaden i avsikt att skapa en bättre virkesförsörjning för köpsågverken och andra aktörer. Bolaget skall i sin verksamhet beakta naturvårdshänsyn, vilt och faunavård". Så står det.

Jag menar att det är anmärkningsvärt att man ska behöva gå till pressen för att få besked om statens verkliga syfte med Sveaskog. I en intervju i Dagens Nyheter säger näringsministern: "Jag skulle vilja att vi växade över mer skog till Sveaskog. Det kan komma från olika håll. Jag talar om produktiv skogsmark, så att vi kan få tillbaka det Domänverk som vi hade förut. Jag tycker att staten ska vara en stor skogsägare".

Herr talman! I propositionen fanns inte uttalat att Sveaskog skulle bli en ny stor statlig jätte som skulle samla på sig mer och mer av den värdefulla produktiva skogsmarken. Där stod heller ingenting om att Sveaskog skulle bedriva skogsindustri, men det står nu i bolagsordningen. Jag

Prot.
1999/2000:48
16 december

Näringsliv

frågar mig om regeringen kanske har vilsefört riksdagen inför beslutet om bildandet av Sveaskog.

I en tidningsintervju med Sveaskogs ordförande bekräftas att statens ambition är att köpa skog, inte sälja. Men samtidigt lovar ordföranden att Sveaskog inte ska konkurrera med bondeskogsbruket om marken. Det är bra. Men var finns Assi Domäns gamla uppdrag att verka för att erbjuda enskilda skogsägare möjlighet att tilläggsköpa mark för att på så sätt stärka den enskilda familjens skogsinnehav och möjligheter till utkomst?

Herr talman! Jag har besökt köpsågverk i Norrlands inland, och deras uppfattning är att virkesförsörjningen inte har blivit bättre utan snarare sämre sedan Sveaskog dök upp som en ny aktör på virkesmarknaden.

Precis som miljöorganisationerna ifrågasätter jag i dag regeringens miljöambitioner i Sveaskog. Kommer Sveaskog verkligen att nyttjas för att staten ska kunna uppfylla sitt övergripande miljöansvar?

Herr talman! Det är min mening att Sveaskog måste granskas under lupp och att regeringen bör ge en utförlig redovisning av strategin för det statliga ägandet i Sveaskog.

Den hittills tillgängliga informationen om Sveaskogs verksamhet bekräftar verkligen behovet av att riksdagen i dag bifaller den skrivning som finns i reservation nr 6.

Anf. 49 INGER LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag har inte läst den ISA-rapport som Mikael Oscarsson och Karin Falkmer haft som krycka i denna debatt. Däremot var jag tillsammans med några riksdagsledamöter från Moderaterna, kd och Vänstern på ISA-kontoret i New York och träffade dess ledning. Det var en väldigt stolt ledning. Det var en ledning som uttryckte att man i Amerika känner mycket stort intresse för Sverige, inte minst i framtidsbranscher som läkemedelsindustri och IT. Det var också män som var väldigt stolta över att det nyligen hade funnits en artikel i New York Times som talade om den oerhört starka utvecklingen i Sverige, som hade läst Fortune, som hade läst Business Week, som hade läst om hur Paul Krugman sade att IT och nordbor passar ihop som sill och kokt potatis och som talade om det stabila företagsklimatet i Sverige.

Men förmodligen hade de inte haft tillfälle att lyssna på oppositionen i näringsutskottet, för då hade de undrat om det kan finnas så mycket glädje och framtidstro i ett land som har en så ovanligt trilig och ledsen opposition. Men kanske hade de tänkt att dessa killar och tjejer hamnade i en depression när de själva satt i regeringsställning och att de ännu inte har kommit upp ur den – ännu inte orkat se det som händer på många ställen i vårt land.

Kanske har de inte heller, när de talar om facket som bromskloss på olika områden, orkat se det som händer i stora delar av svensk industri. På Garphytttebruk har Metall varit väldigt aktivt för att löntagarna ska ta ett ökat ansvar för produktionen. Där arbetar vanliga verkstadsarbetare tillsammans med forskare på Örebro universitet för att utveckla metall på väldigt intressanta sätt.

Kanske har de inte heller varit i Degerfors och kommit till Avesta Sheffield och sett hur metallarna där tagit ansvar för att utveckla företaget till ett världsledande företag inom sin sektor – ett företag som bara för några år sedan var utdömt.

Inte heller har de varit, skulle jag tro, på Getinge och sett hur man nu arbetar med ny arbetsorganisation, där facket spelar en pådrivande roll tillsammans med en progressiv företagsledning för att skapa en modern arbetsorganisation. Kanske har man inte sett att framgångsrika företag vårdar sin personal eller inte förstått att en av de absolut viktigaste reformerna under 90-talet har varit Kunskapslyftet – det kunskapslyft som ska säkra att alla, inte bara några, blir delaktiga i att bygga Sverige starkt. Vi får inte ett starkt Sverige om vi har en kraftig uppdelning mellan å ena sidan en lågproduktiv grupp i lågproduktiva sektorer och å andra sidan en liten elit i några företag. Vi får Sverige starkt om vi stärker hela svenska folkets möjlighet att vara med och utveckla vår verksamhet.

En av nycklarna till den svenska styrkan på lång sikt är den stora tillgången till datorkunskap. Ett skäl till att Sverige nu börjar bli världens IT-tätaste land är att de fackliga organisationerna – LO – genom sitt initiativ med LO-datorer startade en stark utveckling där vanliga hushåll började intressera sig för det nya.

Och nog var det ett strategiskt beslut när vi i skatteutskottet sade att skatteavdraget för hemdatorer till anställda ska villkoras med att erbjudandet ges till alla anställda, inte bara den elit som företagen skulle kunna välja ut.

Herr talman! När vi nu talar om utveckling i näringslivet inför 2000-talet är det viktigt att se hur medvetna statliga satsningar kan påverka en framtida utveckling av näringslivet. Ett sådant exempel är restaurangutbildningen i Grythyttan. Hällefors kommun är en kommun som mer än många andra förlorat befolkning, där strukturomvandlingen i näringslivet har varit oerhört stark. Under 70-talet etablerades en restaurangnäring i Grythyttan beroende på en skicklig entreprenör, Carl Jan Granqvist. Han kom med idén om en kvalificerad akademisk restaurangutbildning i Grythyttan.

Det här skakade många på huvudet åt. Det stämde inte med etablissemangets syn på vad man skulle kunna göra i en brukskommun som Hällefors. Men med hjälp av politiskt stöd från sin kommun, med hjälp av en framsynt länsstyrelse och på grund av att riksdagen – inte den borgerliga regeringen – vågade säga ja till restaurangutbildningen har vi i dag en av Nordens mest intressanta satsningar i kommunen. Ur den börjar det växa fram annan industri. Det handlar om livsmedelsindustri. Det handlar om samverkan med restaurangnäringen i landet.

Det är ett exempel – precis som Hultsfred är ett spännande exempel.

Det är angeläget att vi från statens sida hjälper till att stödja den positiva utvecklingen, inte minst genom att se över företagsstödet och möjligheten att stödja etablering av livsmedelsindustri i stödområdena.

Ett annat område som vi har motionerat om från Örebro län är behovet att stärka samverkan mellan den gemensamma sektorn och industrin. Vi har i Sverige mycket starka satsningar på forskning inom det medicinska området. Det har lett till att det i Sverige vuxit fram några av världens mest framstående läkemedelsföretag.

Låt oss gå vidare och se vad vi kan göra när det gäller produktutveckling på andra områden. Getingeföretagen har gått före, men det finns så mycket mer att göra om vi skapar kluster av samverkan mellan den kompetens som finns i den gemensamma sektorn, på handikappområdet, på de stora sjukhusen och i hemsjukvården, så att svensk industri och

svenska företagare kan ta till sig av den växande marknad som finns inte bara här i Sverige utan också ute i Europa och i världen som helhet. Jag väddar till utskottet, till Regeringskansliet och till NUTEK att titta på den motion som vi lämnade om ett IUC för samverkan mellan offentlig verksamhet och industrin.

Herr talman! Jag yrkar bifall till hemställan i näringsutskottets betänkande.

Jag tror på Sverige. Jag tycker att det har visat sig i hela den utveckling som har varit på senare år att Sverige är ett modernt land med förmåga att utveckla det moderna entreprenörskapet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

7 § Regional utjämning och utveckling

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU2
Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling (prop. 1999/2000:1 delvis).

Anf. 50 OLA SUNDELL (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 1, Bedömning av regeringens resultatredovisning.

Det moderata budgetalternativet innebär 250 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslår till utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling. Det kan låta bestickande i den rådande regionala obalansen, med en stark utflyttning från många regioner och uppenbara svårigheter för många kommuner, att föreslå en minskning av det regionalpolitiska anslaget. Men utveckling är inte detsamma som bidrag. Den utveckling vi moderater vill se i hela landet kommer inte att komma till stånd tack vare ständiga uppräknings av regionalpolitiska anslag.

En regionalpolitik värd namnet måste ha sin grund i en strategi för utveckling och tillväxt. Det vanliga argumentet för en bra regionalpolitik är ofta liktydigt med hur många miljarder kronor som spenderas på stöd och bidrag i olika former. Fråga kommunpolitiker runtom i Sverige vad de anser vara den bästa formen av regionalpolitik, och vi kommer att få lika många förslag på bra regionalpolitik som det finns kommuner. Och det är inte underligt egentligen, när man betänker hur olika det ser ut i landet och dess regioner.

Ett återkommande svar är nog att Norge är ett föredöme på området. Några förespråkar Irland eller Finland och menar att utvecklingen i dessa länder talar sitt tydliga språk. Ett annat land som också nämns som förebild är Danmark – ett land som helt har lagt ned sin regionalpolitik.

Det är inte en alldeles lätt uppgift att utifrån tidigare erfarenheter och internationella jämförelser forma en metod för regional tillväxt som kan gjuta mod i människor och företag och skapa tillväxt i geografiskt avgränsade områden. Det enda tvärsäkra man kan säga är att nuvarande system för regional tillväxt inte fungerar. Det är nationella stödområden, strukturfonder, gemenskapsinitiativ, företagsstöd och tillväxtavtal i en

enda röra. Tänk er själva in i situationen att företagare eller bygdeutvecklare ska hålla reda på detta gytter av specialregler och dessutom ständiga förändringar av desamma.

Vi måste bort från den här röran av olika bidrag, och som politiker är det viktigare att se till helheten och analysera totaleffekt när vi formulerar våra förslag. Det kan verka kreativt och framåt att som regionpolitiker ståta med den tjockaste bidragskatalogen som vi har att erbjuda företagare och enskilda. I en dylik situation är det lätt att glömma de effekter som den ”vanliga” eller reguljära politiken skapar. Man kan förledas att tro att regionalpolitiska medel kan kompensera för de regionala konkurrensnackdelar ett förslag kan få. Det är utomordentligt viktigt att det regionala helhetsperspektivet finns med när beslutet fattas.

Exemplen är många på att de s.k. vanliga besluten drabbar just de mest utsatta områdena hårdast. Det mest näraliggande just nu torde vara höjningen av dieselskatten – en skattehöjning som drabbar dem som bor och verkar längst bort hårdast. Men vem talar regionalpolitik när den skattehöjningen klubbas igenom? Då har man bytt vokabulär och talar om miljöskatter. Men för den lille skogsägaren, verkstadsindustrin i inlandet eller mjölkbonden kan den här miljöskatten bli ytterligare ett snäpp i den snara som dras åt om vederbörandes verksamhet.

Det förekommer olika siffror på de nivåer i konkurrenskraft som skogsbruket tappar på den här skattehöjningen, men det står utom allt tvivel att den skog som befins längst ifrån pappers- eller massafabriken förlorar allra mest på den här åtgärden. Oftast eller nästan alltid finns den här skogsråvaran parkerad längst inne i de områden eller regioner i Sverige som har det besvärligast med låg marknadsförsörjning och höga kommunalskatter. I en dylik situation väger förstås regionala utvecklingsbidrag, tillväxtavtal och allt vad bidragsvokabulären nu heter ganska lätt.

Herr talman! Utan att överdriva är det direkt kontraproduktivt mot allt vad som kan betecknas som god regionalpolitik att klippa till med en dylik skattehöjning. God regionalpolitisk helhetssyn eller en enkel analys av de konsekvenser den här skattehöjningen för med sig hade förpassat förslaget om höjda dieselskatter till papperskorgen.

Vi kan diskutera i det oändliga om bidragens vara eller icke vara eller om infrastrukturens betydelse för regional utveckling. Så länge som vi inte analyserar alla de effekter som den förda politiken ger kommer vi aldrig att kunna formulera en framgångsrik strategi för regional tillväxt och utveckling.

Om vi vill förändra regionalpolitiken, och inte bara själva definitionen, måste den nya inriktningen utgå från regioners möjligheter och konkurrensförmåga. Min utgångspunkt är då att politiken ska inriktas på att eliminera tillväxthinder. Därmed skapas en grund för företag och individer att själva lösa sina problem. Det blir alltså inte som nu när debatten fokuseras på den hjälp som alltid ska komma från ett annat håll. Regionerna ska få hjälp, men de ska få den i form av konkurrensbefrämjande åtgärder och inte som nu i form av bidrag. Kalla det gärna för en tillväxtpolitik!

Härigenom främjas en utveckling som baseras på regionernas egen duglighet, traditioner och kreativa förmåga. För att det här ska bli verklighet krävs en politik som baseras på en genuin förståelse för företagan-

Prot.
1999/2000:48
16 december

*Regional utjämning
och utveckling*

dets villkor. Att höja vägstandarden, förbättra företagarklimatet och bygga ut IT-möjligheterna samt öppna för konkurrens inom den offentliga sektorn är några exempel på åtgärder som förbättrar regionernas konkurrensförmåga. Det allmänna klimatet för investeringar och entreprenörskap förbättras därigenom, och förutsättningarna för mera *go* ute i våra bygder förbättras.

Beträffande företagsstöden kan jag i en framtid se en utveckling där de nationella företagsstöden ersätts med stöd från strukturfonderna. En sådan utveckling förutsätter en nationell medfinansiering som maximalt utnyttjar de möjligheter som finns inom EU-stöden. För närvarande har vi en situation med både nationella stödområden och EU:s olika regionalpolitiska stöd. För att en sådan här utveckling ska vara bra måste den inhemska byråkratin omkring strukturfonderna lättas upp. Det är en absolut förutsättning, och det skulle innebära att även de små företagen får lättare än i dag att hantera regelsystemen. Förskort eller utbetalning vid flera tillfällen under projektets gång av redan beslutade projektmedel förbättrar de små företagens möjligheter att använda strukturfondsmedel som finansiering.

Fördelarna med ett minskat bidragsflöde är uppenbara. Byråkratin runt stödhanteringen minskar samtidigt som antalet bidragsregler minskar i motsvarande mån. Vidare minskar risken att stöd utbetalas som snedvrider konkurrens. Men den allra viktigaste faktorn är nog att den strukturbefrämjande effekt som företagsstöden har försvinner. Härigenom främjas en utveckling av företagande i svaga regioner mot mer tillväxtorienterade branscher.

Men för att den här inriktningen ska vara realistisk krävs en radikal omläggning av politiken. Om stöd och bidrag ska minskas måste skatterna sänkas. Det är omöjligt att bortse från att det höga skattetryck som råder i vårt land också har en hämmande inverkan på företagandet och tillväxten i hela landet.

I en regionalpolitisk diskussion är det omöjligt att inte ta upp infrastrukturen och kommunikationer som en avgörande faktor för konkurrenskraftiga regioner. När det gäller vägstandard är läget så allvarligt på sina håll att skogsbolag inte vågar investera i ny produktion på grund av det dåliga vägnätet. Råvaruförsörjningen äventyras när vägsystemet stängs av. Mot bakgrund av vägarnas betydelse för den svenska samhällsutvecklingen, med ökade krav på *just in time*-leveranser och hårdare konkurrens, ökar behovet av en ny trafikpolitik för vårt land. Vi moderater föreslår därför en långsiktig och kraftfull satsning på våra vägar. Vi anser att det är nödvändigt för att säkerställa regionernas konkurrenskraft och därmed förbättra våra bygders möjligheter att leva och utvecklas.

Herr talman! Kvalificerat arbete kan nu genom ny teknik utföras i glesbygden. Studier och kompetenshöjning kan ske på distans. Det ger bygder som tidigare hade begränsade utvecklingsmöjligheter nytt hopp. Den informationstekniska infrastrukturen spelar en avgörande roll för var etableringen sker av de nya snabbväxande företagen. Att bidra till en snabb utbyggnad av den informationstekniska infrastrukturen blir därmed en grundbult för en framtida regionalpolitik.

Herr talman! Jag har här beskrivit en framtida regionalpolitik som tydligare än tidigare fokuserar på tillväxt. En förutsättning för detta är att

villkoren för företagande förbättras och att kraftfulla satsningar görs på vägförbättringar och informationsteknisk infrastruktur.

Till sist vill jag ställa en fråga till majoriteten med tanke på den kritiska situation som råder med utflyttning och svag ekonomisk utveckling i många av våra regioner. Kan majoriteten i något avseende ansluta sig till en åtgärdsplan för regional utveckling som jag här har skisserat på?

Anf. 51 HARALD BERGSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till reservation 5 samtidigt som jag vill betona att jag naturligtvis står bakom alla reservationer som kristdemokraterna har eller delar med andra partier i betänkande NU2.

Regionalpolitiken är inne i en viktig förändringsfas, som så mycket annat i vårt samhälle. Den utredning som arbetar ska så småningom föreslå nya mål för den nationella s.k. lilla regionalpolitiken. Det synes både riktigt och viktigt att så sker. Inte minst medlemskapet i EU och därmed tillgången till de olika fonderna, EG:s strukturfonder, gemenskapsinitiativ osv. kräver att anpassning genomförs.

Jag vill än en gång understryka det faktum att regionalpolitiken i stort sett blir verkningslös om den grundläggande förutsättningen saknas. Denna beskrivs i reservation 1 bl.a. med orden:

”En framsynt regionalpolitik måste ta sin utgångspunkt i en genuin förståelse av företagandets villkor.”

I vår regionalpolitiska motion tar vi bl.a. upp frågan om nedsättning av socialavgifterna för vissa företag inom det nationella stödområdet A. Vi är medvetna om att det förs förhandlingar med kommissionen om reglerna för denna stödform eftersom kommissionen inte accepterar detta slags stöd. Syftet med stödet är att man ska kompensera företag i delar av Norrlands inland för konkurrensnackdelar som t.ex. det geografiska läget, en låg befolkningstäthet, långa avstånd, ogynnsamma klimatförhållanden, en liten lokal marknad och höga kostnader för transporter.

Jag förundras över den stelbenthet som kommissionen visar när det gäller dessa frågor. Förstår man inte lägesfaktorn och dess betydelse ur konkurrenssynpunkt? Har dessa kommissionens företrädare inte läst geografi i skolan, som de gick i en gång i tiden? Jag förutsätter naturligtvis att våra förhandlare inte viker sig alltför lätt utan att de verkligen för fram argumenten om lägesnackdelarna. Vi yrkar i vår motion liksom i reservation 3 att vi ska återgå till att jordbruksföretag, skogsföretag, trädgårdsföretag m.fl. tas in i stödformen. Regeringen föreslår i stället att fler företag ska stängas ute. Ett antal företag står alltså inför det faktum att kostnaden, efter nyår, stiger med de åtta procentenheter som de har haft som stöd för arbetskraften tidigare. I en redan tuff konkurrens för t.ex. sågverksbranschen kan detta betyda skillnaden mellan vinst och förlust. Det handlar därmed om överlevnad. Har verkligen regeringens förhandlare pekat på idén bakom denna stödform? Det tycks i alla fall inte ha gått fram i Bryssel.

Vi kritiserar också i vår motion N277 ett annat förslag. Regeringen begär att få riksdagens godkännande när det gäller att bestämma om vilka områden som ska ingå i det nationella stödområdet. Skälet är, enligt regeringen, att EG-kommissionens riktlinjer till stor del bestämmer vilka områden som ska ingå i de nationella stödområdena. Jag kan förstå att regeringen tycker att det är enklare att slippa gå till riksdagen. Men i

Prot.

1999/2000:48

16 december

*Regional utjämning
och utveckling*

reservation 5 påvisar vi tillsammans med Moderaterna och Folkpartiet att frågan är av en sådan vikt att det inte är rimligt att riksdagen lämnar ifrån sig beslutanderätten till regeringen.

Enligt kristdemokratiskt synsätt är detta en typfråga där subsidiaritetsprincipen ska gälla, dvs. beslut ska fattas på lägsta effektiva nivå, som i denna fråga är den enskilda nationen.

Frågan för regeringen i förhandlingsarbetet med kommissionen borde självklart vara att förenkla riktlinjerna och principerna för det nationella regionalpolitiska arbetet till en större handlingsfrihet för de enskilda nationerna. Jag har inte blivit övertygad om att regeringens uppläggning av förhandlingarna haft det syftet.

Anf. 52 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Herr talman! Utgiftsområdets titel *Regional utjämning och utveckling* är utan tvivel utmanande. Läget för oss här i landet visar att vi har en mycket lång väg kvar för att nå ambitionen regional utjämning och utveckling. Intresset är inte heller lika starkt från alla partierna här i kammaren, och jag inser detta faktum. En studie av anslagsframställningarna under de senaste fem åren ger ett tydligt besked.

Skogsbygder och glesbygder ses som tärande delar medan endast storstäderna är närande – det är ett vanligt inslag i debatten. Vi kan inte ha det på det sättet. Vi måste gemensamt inse att stad och land behövs. Personligen tycker jag att det är dags för en begreppsförändring. Vi borde döpa om skogs- och glesbygderna till resursbygder i stället. Det låter mera positivt.

Trots en ofta negativ syn från den centrala nivån finns det ett stort intresse från många att bo och verka på landsbygden och även att starta företag. Flyttningsstatistiken bekräftar att det inte är den egentliga landsbygden som har tappat mest folk under senare tid, utan det är de små centralorterna. Jag tror att man värdesätter livskvalitet väldigt mycket, och det kommer också mer och mer in i avvägandena.

Den regionala obalansen är självfallet alarmerande, som också har berörts tidigare här i kammaren. 220 av 289 kommuner tappar folk. Det finns egentligen bara förlorare i den här negativa utvecklingen, och vi måste komma överens om hur vi ska kunna ändra den. En för gles resursbygd och en för tät tätort är inte bra, det ser vi också i vår huvudstad. De höga bostadskostnaderna, trafiksituationen och miljösituationen är exempel på negativa konsekvenser av överhettningen.

Vad kan vi då göra? Till att börja med måste vi ta till vara den utvecklingskraft som finns överallt. De kvinnliga företagarnas och ungdomarnas situation måste uppmärksammas. Det är lite dåligt med det överlag. Enklare regler, inte svårare, måste införas. Vi måste underlätta för människor att starta och driva företag. Självfallet behövs det också lägre företagsskatter.

I det sammanhanget har jag särskilt intresserat mig för vad dieselskattehöjningen innebär för oss som bor i ytvida län. Konsekvenserna är förödande, vilket också Ola Sundell har understrukt. I vårt hemlän handlar det om 32 miljoner i merkostnad per år för näringslivet – och det innefattar inte persontrafiken.

Det är också dags att diskutera differentierade skatter och avgifter. Jag tänker närmast då på drivmedel, men det finns ju andra exempel som jag ska återkomma till.

Regionalpolitikens uppgift är ju att utjämna skillnaderna i kostnader för att driva en verksamhet. Det finns flera konkreta insatser. Reseavdragen för resor till och från jobbet har ju diskuterats. I den här kammaren har vi diskuterat om man i vattenkraftsregionerna kunde få till stånd samma system som finns i Norge, nämligen en återbäring av en del av de vinster som görs på vattenkraften som ska användas för regionernas infrastrukturförbättringar.

Herr talman! En annan viktig fråga är hur statliga myndigheter har klarat av sitt ansvar när det gäller regional hänsyn. Jag ägnade en del av juli månad åt att detaljstudera den rapport som Glesbygdsverket har lämnat, och det var faktiskt ingen munter läsning. Den visade att kraven från regeringen var otydliga när det gäller vad man har att ta hänsyn till. Det saknas också delmål eller andra mätbara etappmål. Låt mig ta upp några exempel.

I regleringsbrevet för Luftfartsverket, för Posten och för Vägverket står det att man ska arbeta utifrån att det ska bli lika villkor i hela landet. Verkligheten är annorlunda. Alla vi som finns i närheten av verkligheten inser också detta. Det har inte fungerat. Jag anser att vi tillsammans mera måste debattera vad de statliga myndigheterna har för roll och för uppgift när det gäller regional utjämning och utveckling.

Herr talman! Den högre utbildningen är utomordentligt viktig. För Centerpartiet är ett decentraliserat kunskapssamhälle en utgångspunkt där de mindre och medelstora högskolorna utgör en bas. Vi har här inte tid och möjlighet att diskutera detta vidare. Takten i utlokaliseringen kanske har varit väl så hög. Man kan ifrågasätta om det är dags för en översyn. Men som grundprincip är detta viktigt.

Men regionalpolitiken handlar definitivt inte bara om pengar, som en del tror. Om staten går före och drar in service i form av post, av tele, av kommunikationer, av erforderliga medel till drift och underhåll av vägar – vi hade en lång debatt om det förra veckan – av myndigheter såsom tingsrätter och åklagarväsende, av polisresurser osv., pekar regionalpolitikens belackare finger och säger: Se där, regionalpolitiken har misslyckats. Men den lilla regionalpolitiken omfattar i budgetförslaget 3,3 miljarder, och det är inte mycket i det stora sammanhanget.

Det finns ett annat viktigt område där vi tillsammans måste utröna de möjligheter som finns utifrån infrastrukturens betydelse. Infrastrukturen har mycket stor påverkan på lokal och regional utveckling. Den tillsatta regionalpolitiska utredningen har också en stor och viktig uppgift, och vi väntar med spänning på rapporter från den.

Herr talman! Det måste självfallet bli en samsyn om att man ska tillvarata de resurser som finns i hela landet, och vi måste ha en politik som möjliggör det. Vi får inte vända den perifera delen av vårt land – sett från huvudstaden – ryggen.

När det gäller föreliggande betänkande finns det ett antal reservationer. Med hänsyn till min talartid vill jag bara understryka att reservation nr 3, som är gemensam, handlar om ett utökat stöd till jord- och skogsbruk i form av nedsättning av sociala avgifter. Det rör sig faktiskt inte om ett stöd, utan det är en kompensation för lägesnackdelar och högre kostna-

Prot.

1999/2000:48

16 december

*Regional utjämning
och utveckling*

der. Syftet är att skapa mer rättvisa villkor. Denna nedsättning har funnits tidigare, men nu sätter sig EU-kommissionen emot den. Med vilken kraft som regeringen verkligen har tryckt på i frågan är osäkert.

Vi har också en gemensam reservation när det gäller EU:s strukturfonder, byråkratin och de krångliga reglerna kring detta, vilket här också tidigare har berörts.

Avslutningsvis vill jag säga att vi anser att områdesindelningen för nationella stödområden och de kommuner som ingår i dessa bör vara kvar till dess att utvecklingen har blivit mera positiv. Avesta är ett sådant exempel. Vi har en ojämn tillväxt i landet, och det bör vi beakta.

Herr talman! Med det anförda yrkar jag bifall till reservationerna nr 3 och 6.

Anf. 53 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag ber om ursäkt för att jag liksom flera andra är lite skrovlig. Men jag ska försöka att bli hörd i alla fall.

Med erfarenhet av riksdagens arbete under många år – i första hand som anställd – kan jag bara konstatera att regionalpolitiken som vanligt kommer upp under de sista skälvande timmarna av höstens arbete.

Frågorna om regional utjämning och utveckling är mycket viktiga, men med hänsyn till mina kollegers berättigade önskemål att komma hem med bokade flyg och tåg ska jag försöka fatta mig kort.

Jag ställer mig givetvis bakom de reservationer där Folkpartiet finns med, men jag yrkar bara bifall till nr 1 och 2 för att vi ska vinna lite tid. Vi i Folkpartiet tror att det kan finnas anledning att inrätta en glesbygdsombudsman. Vi föreslår att den regionalpolitiska utredningen får tilläggsdirektiv om utredning av en sådan funktion. Både enskilda och företag som anser att staten inte fullgör sina skyldigheter när det gäller olika glesbygdsfrågor bör ha möjlighet att anmäla missförhållanden till någon.

Jag har förmånen – och samtidigt den mycket svåra uppgiften – att delta i den regionalpolitiska utredningen. Den har fått mycket omfattande direktiv och ska egentligen belysa de allra flesta politikområden – kommunikationer, utbildning, arbetsmarknadsfrågor, befolkningsutveckling m.m. Jag anser att det finns skäl att avvakta vad den utredningen kommer fram till innan vi ger oss in i hårda debatter här i kammaren. Jag är t.o.m. optimist nog att tro att utredningen gemensamt ska kunna lägga fram ett bra förslag som vi kan vara ense om.

Personligen har jag uppfattningen att den s.k. lilla regionalpolitiken inte är den viktigaste delen för att åstadkomma det som jag uppfattar som huvudsyftet, att åstadkomma regional balans i hela landet. I stället måste vi alla i våra partier försöka skapa förståelse för att det är infrastrukturen och utbudet av samhällsservice som är viktigast för att behålla människor i glesbefolkade områden och få företag att etablera sig där. Det är också flera talare som redan har varit inne på det.

Fungerande sjukvård, skola, barnomsorg, vägar och IT-struktur är mycket viktigare enligt min mening än selektiva företagsstöd. Bland de rapporter som den regionalpolitiska utredningen redan har fått i sitt pågående analysarbete finns också uppgifter som ger belägg för att selektiva företagsstöd inte gör särskilt stor nytta och att de också ofta satsas på väldigt traditionellt företagande.

Så till en annan fråga. Ett av de viktigaste skälen för ungdomar att flytta är att de flyttar till högre utbildning. Därför är det viktigt att vi fortsätter satsningen på utlokaliserad utbildning och distansutbildning. Jag är givetvis helt på det klara med att vi inte kan ha stora högskolor och universitet överallt. Men tillgång till högre utbildning inom rimligt avstånd – antingen genom IT-teknik eller rent fysiskt – är viktigt.

Slutsatsen av mitt inlägg är alltså att infrastrukturen är oerhört viktig för regional balans. Men det får inte vara så att en bro över Öresund betecknas som infrastuktursatsning medan en bro vid Höga kusten benämns som regionalpolitisk satsning. Det förekommer sådana missförstånd i den debatt som förs.

Till sist vill jag säga några ord om Nationellt resurscentrum för kvinnor. Även om det hör till föregående ärende har det betydelse också för regionalpolitiken. Jag har svårt att förstå t.ex. Miljöpartiets ställningstagande när det gäller integreringen av NRC i NUTEK:s ordinarie verksamhet. Såvitt jag har förstått har ni mycket intensivt varit ute och sagt att ni vill stödja NRC. Personligen har jag stora farhågor för att integreringen kommer att innebära försämringar för regionala resurscentrum och för lokala resurscentrum ute i landet.

Anf. 54 REYNOLDH FURUSTRAND (s):

Herr talman! När regionalpolitiken etablerades på 60-talet fanns det en förhållandevis entydig bild. Syftet var att länka en del av tillväxten i överhettade områden till regioner med underutnyttjade resurser genom direkta ekonomiska stimulanser framför allt till enskilda företag – ja, man kan nog säga att det var enbart till enskilda företag.

Om politiken på detta område var framgångsrik skulle den leda till att minska inflationstrycket i överhettade områden, och investeringarna skulle kunna utnyttjas bättre i andra delar av landet. Det var med andra ord ett motiv som också stod i samklang med de övergripande ekonomisk-politiska målen.

Politiken markerade också ett trendsifte där följdverkningarna av en ensidig satsning på arbetskraftens geografiska rörlighet skulle kunna motverkas. Det var inte självklart att tvingande arbetsmarknadsskäl skulle vara motiv för att flytta. Individens val av boendeort skulle genom den här politiken på 60-talet väga tyngre.

Etableringen av regionalpolitik sammanföll också med dåtidens snabba industriella tillväxt. Det fanns ett mycket starkt behov av arbetskraft i södra delarna av vårt land samtidigt som skogsbruket främst i Norrland rationaliserades mycket kraftigt. Regionalpolitiken sammankopplades därför i mycket hög grad med det man på 60-talet brukade kalla för statens Norrlandspolitik. Man kan säga att man såg regionalpolitiken som ett sätt att med statliga insatser snabba på och öka moderniseringen av landets norra delar.

Herr talman! Den här mycket föråldrade synen på främst norra Sveriges inland blev ju också något av en ledstjärna för regionalpolitiken. Regionalpolitiken blev ett verktyg för att industrialisera och modernisera hela landet. I takt med att möjligheterna att avlänka tillväxt från överhettade regioner minskade och att drivkrafterna i ekonomin successivt förändrades har också den regionalpolitiska arsenalen utökats enormt.

Prot.
1999/2000:48
16 december

*Regional utjämning
och utveckling*

Samtidigt har också politikområdet breddats både när det gäller innehåll och geografisk omfattning. Vi har i dag fler mål och vi har fler medel på detta område än någonsin tidigare. Framför allt under 70-talets strukturkris i vårt land kom regionalpolitiken att utvecklas till en kompenserande och omfördelande politik. Exempelvis kan man säga att den mycket omfattande omlokaliseringen av statliga verk blev något av ett verktyg för att kompensera en ort för bortfall av arbetsplatser. Det var 20, snart 30 år sedan, men historien går faktiskt igen även i dessa tider.

Den formella regionalpolitiken eller, som vi benämner den, den lilla regionalpolitiken, har knappast trots radikalt förändrade omvärlds- och omgivningsförutsättningar genomgått någon genomgripande omprövning. Vad vi nu i stället noterar är att man försöker påverka utformningen inom andra och flera politikområden, dvs. att man vidtar flera åtgärder när det gäller den stora regionalpolitiken.

Herr talman! Den ekonomiska tillbakagången har präglat stora delar av det 90-tal vi nu är på väg att lämna. Det har också inneburit omfattande behov av att sanera statsfinanserna. Det här utvecklingen, en sanering av statsfinanser i kombination med en mycket snabb internationalisering av ekonomin, innebär att den kompensations- eller omfördelningsspolitik som vi hade på 70- och 80-talen inte längre är möjlig i det tjugonde århundradet på samma sätt.

Vi kan alltså konstatera att omständigheterna för budgetsanering och avregleringar av förut reglerade marknader som skapade regionala obalanser är något som måste rättas till. En allt viktigare fråga för regionalpolitiken i framtiden blir hur vi använder de begränsade resurser som står till buds på ett effektivt sätt. Att diskutera en regions långsiktiga utvecklingsmöjligheter och vad som kan göras för att stärka regionen blir både mer nödvändigt och mer relevant för framtiden. Vi ser helt andra och nya trender utvecklas, och vi måste ha förmåga att lösa det här med andra metoder. Ta t.ex. nedläggningen av flygflottiljen i Söderhamn. Det var inte enbart antalet jobb på kort sikt som stod i fokus, utan det handlade mer om att utveckla kvalitativa aspekter och om hur olika insatser kunde bidra till en positiv utveckling för just den region där Söderhamn befinner sig.

Det kommer alltså att bli mer relevant för staten och för oss som beslutsfattare att ställa frågor som hur resurserna ska användas på bästa möjliga sätt och hur bästa möjliga betingelser kan skapas i alla regioner i vårt land.

Den regionalpolitiska utredningen, vilken jag och tre andra debattörer i denna debatt ingår i, ska under nästa år lämna förslag om vad vi tror kommer att behövas i form av regionalpolitik för framtiden. Vi har många stenar att vända på. Vi vänder på varenda sten. Och jag är övertygad om att när utredningen lägger fram sitt förslag som sedan ska leda till en proposition kommer man att se en regionalpolitik som ser helt annorlunda ut än den som vi har upplevt tidigare.

Herr talman! Riksdagen fattade den 18 november i år beslut om fördelningen av utgifterna för budgetåret 2000 på basis av finansutskottets förslag. Genom det beslut som vi fattat tidigare är ramarna för statsbudgeten på detta utgiftsområde fastlagda.

Utskottsmajoriteten tillstyrker de av regeringen föreslagna anslagen och bemyndigandet för budgetåret 2000 inom utgiftsområde 19 Regional

utjämning och utveckling. Vi tillstyrker också förslaget om att det även i fortsättningen ska vara en uppgift för regeringen att närmare bestämma utformningen av utvecklingsbidraget samt också vilka områden som ska ingå i det nationella stödområdet. Och mot detta, som har sagts i kammaren tidigare, reserverar sig Moderaterna, Kristdemokraterna, Centern och Folkpartiet.

Utskottet föreslår också att riksdagen godkänner regeringens förslag att det också fortsättningsvis ska vara förvaltningsmyndigheterna, dvs. vissa länsstyrelser, som ska ha det fulla ansvaret för genomförandet av respektive strukturfondsprogram för perioden 2000–2006. Huvudprincipen innebär också att förvaltningsmyndigheterna ska vara utbetalningsansvariga för respektive program.

När regeringens förslag beträffande stödformen nedsättning av sociala avgifter har behandlats i utskottet, har det visat sig att kommissionen inte skulle godkänna de förslag till ändringar som regeringen presenterade i budgetpropositionen.

Nu föreslår vi från utskottets sida att det blir justeringar på detta område i linje och i enlighet med vad EU-kommissionen har sagt. Det innebär att stödområden ändras så att fler begränsningar kommer att ske i fråga om vilka som kan erhålla stöd. Som exempel kan jag nämna att tillverkningsindustrin slopas bland stödberättigade verksamheter. Vidare kommer också förändringar att ske när det gäller transportbidragen. Det samma gäller det företagsadministrativa stödet som undantas i vissa branscher.

Jag ska gärna erkänna att dessa sistnämnda områden är de som vållat mest bekymmer och huvudbry både i näringsutskottet och i EU-nämnden, där frågan faktiskt har behandlats två gånger. Men jag vill dock understryka att det var viktigt att komma fram till ett beslut så att Sverige inte skulle komma på efterkälken när det gäller att ta del av EU:s stödformer.

Ola Sundell ställde en fråga i sitt anförande om majoriteten bakom detta betänkande kunde ansluta sig till den åtgärdsplan som Ola Sundell presenterade. Svaret är både ja och nej och att vi inte vet det. Och svaret är att det kanske vi kan. Det som bl.a. den regionalpolitiska utredningen har till uppgift att titta på är vad som kommer att krävas av en ny modern regionalpolitik för det tjugonde århundradet. Men så mycket kan jag säga att vi inte kommer att klara att sänka skatter kraftigt. Om skattesamtalen leder till att det ska bli förändringar av skatter så hoppas jag som regionalpolitiker att det får en regionalpolitisk effekt, men det måste skattesamtalen leda till. Svaret är alltså både ja och nej, och kanske, kanske inte är det möjligt att åstadkomma delar av detta.

Dessutom pekades det i den föregående debatten på ett antal områden där vi från majoritetens sida ser att det kommer att inträffa saker som får viktig regionalpolitisk betydelse. Ett av bekymren är emellertid att vi förväntar oss oerhört snabba resultat. Vi vet att detta tar något längre tid än vi orkar vänta. Och jag tror att det blir nödvändigt för den regionalpolitiska utredningen att hitta ett system som innebär att vi snabbt kan vidta åtgärder. När trender förändras mycket snabbare, så måste åtgärderna faktiskt också vidtas mycket snabbare.

Herr talman! Med det anförda ber jag att få yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag och avslag på de reservationer som finns i betänkandet.

Prot.
1999/2000:48
16 december

*Regional utjämning
och utveckling*

Anf. 55 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Med all respekt för utredningen är det väl just frågan om Reynoldh Furustrands synpunkt och åsikt när det gäller åtgärdsplanen som jag ville ha ett svar på. Vad utredningen kommer fram till vet vi inte. Men det är klart att det är av intresse för allmänheten, för kammaren och för alla att få veta vilken inriktning och kanske vilken vision som Reynoldh Furustrand har när det gäller den framtida regionalpolitiken.

Jag tänkte komplettera utläggningen om detta med en annan fråga. Politikens främsta uppgift, som jag ser det, är att skapa förutsättningar för tillväxt och jobb. Och mot bakgrund av den svåra situation som nu råder – i skogslänen har antalet människor minskat med 14 000 per år både under 1997 och under 1998, och utflyttningen fortsätter – vill jag fråga: Vilka förändringar i rådande näringsklimat och regionalpolitik vill majoriteten göra för att förbättra konkurrenssituationen för dessa regioner? Frågorna sammanfaller delvis, och jag tror att svaret därför kan ges i ett enda svep.

Anf. 56 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik:

Herr talman! Ola Sundell känner mycket väl till mina ståndpunkter när det gäller vad regionalpolitiken skulle kunna innebära i framtiden. Vi fick faktiskt en enig utredning att tycka till om resebidragen. Det är faktiskt på det sättet att de gamla transportbidragen kommer att fasas ut. Problemet att flytta varor är inte lika akut i dag som det var tidigare. Däremot kommer persontransporterna att öka väsentligt. Det nya samhället med sin nya teknik leder till ett behov för människor att röra sig. I ett avreglerat land som Sverige är transportkostnaderna för flyg för människor fortfarande sannolikt de högsta i hela Europa och bland de högsta i hela världen. Ett sätt att göra olika delar av Sverige mer regionalt utvecklade till varandra är att komma till rätta med just dessa höga kostnader. Detta var något som vi från utredningens sida påtalade för regeringen. Tyvärr kom inte detta med i budgeten. Det är ju möjligt att det kan komma med i en tilläggsbudget framöver.

Men målen för mitt vidkommande är mycket tydliga och klara. Det primära med regionalpolitik är att skapa och utveckla jobb och att ge förutsättningar för tillväxt. Vad vi måste förstå är att det inte är fråga om exakt den tillväxt som vi hade på 60-, 70- och 80-talen eller ens nu på 90-talet, utan tillväxten 2000 kommer att skapas utifrån helt andra betingelser. Vi kan alltså inte låsa fast systemen, utan de måste vara mer flexibla.

Anf. 57 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att det var ett lovande svar. Furustrand säger i praktiken i sin replik att tillväxten måste stå i centrum både för näringspolitiken och för regionalpolitiken. Det är lovvärt. Men i åtgärderna för att uppnå dessa saker måste man så att säga förändra en del gentemot dagens situation. Det kan gälla infrastruktursatsningar, det kan gälla företagspolitik, osv.

Furustrand sade tidigare i ett inlägg att skattefrågorna i sin helhet är avskilda från den diskussion som vi för här. Men om man ser detta i en kalkyl, i en budget för ett enskilt företag, så är det avgjort så att skattefrågorna, kostnaderna för sociala avgifter eller vad det nu kan vara, har

en stor betydelse för produktens kostnad och därmed för konkurrensförmågan för det enskilda företaget. Och jag måste säga att det utifrån den aspekten egentligen är en omöjlighet när man diskuterar konkurrensförmågan för regioner och för företaget var det än befinner sig att åtskilja skattefrågan från andra delar som har konkurrensbefrämjande syfte.

Anf. 58 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag tillhör inte skattexperterna i denna kammare. Det finns de som är duktiga på det området. De har ju diskuterat detta i kammaren tidigare. Men det är klart att man inte kan bortse från skatteeffekter. Ett företag som betalar sin skatt betalar naturligtvis skatten utifrån att den ska åstadkomma någonting, precis på samma sätt som Ola Sundell och jag och andra betalar skatt därför att vi vill att skatten ska åstadkomma någonting.

Vad jag kan konstatera när jag ser mig omkring är att det svenska skattetrycket – även om en del tycker att det är högt – faktiskt åstadkommer ganska mycket. De skatter som många av de här företagen betalar används bl.a. till att forma en regionalpolitik, vilken vi kan ha olika uppfattningar om när det gäller hur den utvecklas. Ett av skälen är alltså detta med att använda inkomster och fördela dem.

Den omfördelningstanke som tidigare fanns i regionalpolitiken får inte släppas helt. Det handlar om en omfördelning av resurser och om att känna ansvar och ha medkänsla för människor i andra regioner, i andra delar av landet så att också de kan få del av en bra välfärdsutveckling. Det är detta som vi använder skattepengarna till. Det vore fullständigt fel att säga att vi ska ha en särdebatt om skatterna – om att vi får mindre inkomster till landet och inte kan använda pengarna i bl.a. regionalpolitiskt syfte.

Anf. 59 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag har en fråga till Reynoldh Furustrand, kanske mest utifrån hans roll som utredningsman i Regionalpolitiska utredningen.

Jag gav några exempel på att statliga myndigheter inte alls har tagit sitt regionalpolitiska ansvar och vill gärna höra Furustrands synpunkter på just statliga myndigheters ansvar när det gäller infrastrukturen i hela vårt land.

Jag tror att vi behöver radikalt nya grepp. Om vi ska ha kvar bosättning även i våra resursbygder måste det, som sagt, till annorlunda grepp. Vi kan inte strömlinjeforma alla regler så att de passar såväl i Järfälla som i Dorotea. Då är min fråga: Hur ser Furustrand på en differentiering av skatter och avgifter – exempelvis på drivmedel, dvs. en fordonsskatt. Det har ju väckts förslag om just näringsverksamhetens beskattning när det gäller skogsfastigheter. Detta är väldigt intressant. Jag skulle gärna vilja höra några personliga synpunkter från Reynoldh Furustrand som utredningsman.

Att ni har kommit fram till att det kan bli ett persontransportstöd är glädjande. Vi hade med det i fjol i en motion från Centerpartiet men den delen är alltså nu avklarad.

Det gäller således de statliga myndigheterna och frågan om differentierade skatter och avgifter.

Prot.

1999/2000:48

16 december

*Regional utjämning
och utveckling*

Anf. 60 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag tror att det är väldigt svårt att skapa ett system med differentierade skatter eller differentierade bidrag. Som medlemmar i EU försöker vi verka för att skapa enkla system och enkla regler. Det svenska skattesystemet ska faktiskt bygga på enkelhet. Systemet i dag är enklare än det system som vi tidigare hade, men fortfarande tycker många människor att skattesystemet är krångligt.

Att börja med differentierade system i en nation som Sverige leder osökt till att andra länder kanske också tvingas sätta sig ned och titta på differentierade system, men då får vi ingen helhet. Vi får ingen bra utveckling och ingen samsyn kring hur vi ska lösa problemen.

Jag är inte den som tycker att differentierade system är de allra bästa systemen, utan jag tror att det så långt som möjligt ska vara enkla, hela system. Däremot kan vissa åtgärder inom system vara differentierade.

Om dieselskatten är fullständigt felaktig får väl visa sig. Jag står av miljöskäl bakom beslutet om att höja dieselskatten. Det ger inkomster till staten som sedan ska omfördelas.

Om vissa skatter långsiktigt är felaktiga får skattesamtalen i så fall leda till förändringar, och då kommer det en särskild proposition om detta.

Det är klart att statliga myndigheter har ett ansvar, men det är uppenbart att det finns statliga myndigheter som brister. Märkligare än så är det inte.

Avsikten med inrättandet av Glesbygdsverket var bl.a. att man skulle se till att det blev en bättre balans och en bättre utveckling, med avseende på eftersatta delar av landet, framför allt i norra Sverige.

Jag kan inte påstå att statliga myndigheter förhåller sig sämre när det gäller detta än vad företag gör och faktiskt än vad Åke Sandström och jag emellanåt som enskilda personer gör.

Anf. 61 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag tolkar Reynoldh Furustrands svar så att det, beträffande skatter och avgifter liksom våra villkor som är så olika, är viktigare att ta hänsyn till de krav som finns från EU än att ta hänsyn till de regionala skillnaderna i landet.

När det gäller dieselskatten är det en chimär att tro att utsläppen minskar om priset höjs. Ingen, vare sig företagare eller några andra, kör för mycket, så det här måste bygga på att man tror att trafiken radikalt ska minska.

När det gäller synen på möjligheterna att justera i vårt eget land är tydligen beskedet att hänsyn i första hand ska tas till EU. Är det rätt uppfattat?

Anf. 62 REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik:

Herr talman! Nej. Endera uttryckte jag mig väldigt klumpigt eller också hör Åke Sandström väldigt illa.

Vi är nu medlemmar i Europeiska unionen. Jag tycker att vi som medlemmar i denna union – där instämmer jag i delar av Harald Bergströms kritik – mycket mer bör lyfta fram vad som är kriterier och betingelser för att vi i så stor utsträckning som möjligt ska få full utdelning när det gäller de pengar som EU förfogar över och som vi faktiskt är med

och betalar. Den kritiken tycker jag är befogad och där bör vi ställa högre krav.

Därmed ska vi dock inte säga att allt det här är fel. Som medlemmar har vi också ett ansvar för att se till att politiken fullföljs. Det är inte säkert att vi i alla lägen hamnar i en situation där differentierade system ger de allra bästa resultaten.

Jag pekade på vad som hände under 60-, 70 och 80-talen med regionalpolitiken. Den arsenal som fanns vid den tidpunkten stämmer inte i dag. I dag behöver vi enklare och klarare system som mycket snabbare kan förändras utifrån den förändring som faktiskt sker i vår omvärld

Anf. 63 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! De nuvarande målen för regionalpolitiken är att den ska skapa förutsättningar för en uthållig ekonomisk tillväxt och för rättvisa och valfrihet så att likvärdiga levnadsvillkor skapas för medborgarna i hela riket.

Dessa mål avser hela regionalpolitiken, inklusive vad som kallas för den stora regionalpolitiken, dvs. åtgärder inom andra utgiftsområden än utgiftsområde 19 som kallas för den lilla regionalpolitiken.

I första hand måste den stora regionalpolitiken – närings- och arbetsmarknadspolitik, utbildning, forskning, kultur och andra infrastruktur-satsningar – kännetecknas av ett helhetsperspektiv. I denna helhet ingår även jämställdhet, integration, miljö och decentralisering för att skapa regional balans.

Varför ska vi ha regional balans? Vad är en positiv regional utveckling? Och varför ska hela Sverige leva?

Herr talman! En framgångsrik regionalpolitik utgår från regionens egna förutsättningar och förmår genom lokal och regional förankring mobilisera regionens egna utvecklingskrafter. Den vilar också på insikten att regionen har såväl förutsättningar för som intresse av att själv skapa utvecklingsförutsättningar. Regionen måste själv bidra till att resurser mobiliseras för angelägen samhällsservice.

Detta innebär dock på intet sätt att statens ansvar för regional balans minskar i betydelse. Skogslän, jordbruksbygd och landsort har i grunden goda utvecklingsförutsättningar men har under flera år fått tampas med svåra stora strukturproblem.

Till de starka sidorna hör stora naturresurser, en framgångsrik export-industri och en, med tanke på den stora ytan, god tillgång till nationella och internationella transportsystem.

De främsta hoten mot den regionala utvecklingen i glesbygd har under senare år varit en negativ befolkningsutveckling, neddragningar inom offentlig sektor, en ensidig näringsstruktur, vikande sysselsättning och en undermålig standard, främst på vägnätet på orter med en betydande tjäl-lossning.

Särskilt oroväckande är nettoutflyttningen som till en betydande del består av unga kvinnor och välutbildade människor.

Västernorrlands län, det län jag kommer ifrån, kan sägas vara ett koncentrat av det positiva som finns i Sverige, men man kan finna flera effekter av regional obalans. I Västernorrland finns en vidunderlig natur, vackra älvdalar, unikt kustlandskap, Höga kusten. Västernorrlands näringsliv domineras sedan gammalt av kapitalintensiv exportindustri base-

Prot.

1999/2000:48

16 december

*Regional utjämning
och utveckling*

rad på länets stora tillgångar på skog och vattenkraft. Men medaljen har en baksida.

Antalet anställda inom basindustrin minskar, och utflyttningen från länet är alarmerande. I november i år stod 14 243 personer i Västernorrland utanför den ordinarie arbetsmarknaden, vilket är 9,2 % av befolkningen och 11,9 % av arbetskraften i länet. Samma månad skrev Länsarbetsnämnden i Stockholm i en rubrik i sitt pressmeddelande att arbetslösheten i Stockholms län var 3 % – mot Västernorrlands 9,2 %.

Denna regionala obalans är ett hot mot välfärden i Västernorrland. Den hotas av att ungdomen flyttar, skattekraften minskar och personalbristen ökar. Framför allt saknas läkare och sjuksköterskor. Konsekvenserna för kommunen och landstinget är att det blir svårt för dem att upprätthålla en god kvalitet och tillgänglighet därför att det tär på resurserna.

Vi behöver en bättre regional balans för att skapa välfärd, kompetenshöjning och tillväxt. Hotet om nedläggningen av garnisonen i Sollefteå är en stor utmaning för länet.

I det nationella ansvaret ligger att skapa likvärdiga förutsättningar i regionerna. Det betyder att det är statens ansvar att se till att den egna försörjningen kan upprätthållas även i tid av personlig eller ekonomisk kris, antingen genom direkta stöd vid t.ex. arbetslöshet eller höga boendekostnader eller genom statsbidrag till kommuner. Men det är även statens ansvar att se till att Sveriges olika regioner har tillgång till en fungerande infrastruktur i vid mening. Bredband, vägar och järnvägar är en del av den helt avgörande infrastrukturen för en regions överlevnad. Andra delar är vård, skola, omsorg och kultur. Det räcker att en del av denna kedja försvagas så försvagas dessa regioners möjlighet att utvecklas och växa till.

Herr talman! Tillväxtavtalen är ett bra redskap för att utveckla de olika regionerna utifrån sina egna förutsättningar och visioner, samtidigt som de visar på de brister på demokrati som finns på den regionala nivån. Vänsterpartiet har i ett flertal sammanhang fört fram tanken på ett länsparlament som den naturliga politiska nivån i länen. Med den ökade betydelsen för den regionala nivån verkar en sådan demokratisk utveckling alltmer nödvändig. När vikten av ett underifrånperspektiv betonas alltmer från både delar av statsapparaten och folkrörelser som Hela Sverige ska leva, verkar det alltmer otidsenligt att länsstyrelserna, som är statens förlängda arm ute i länen, ska handha utvecklandet av tillväxtavtalen.

Vi har i olika sammanhang tagit upp bristen på kvinnor i arbetet med tillväxtavtalen. Denna brist genomsyrar i stor utsträckning många av de stödformer som finns inom regionalpolitiken. Länsstyrelserna ska årligen redovisa fördelningen av stödet och i de fall de misslyckas med att nå upp till målet ska de presentera ett åtgärdsprogram för att höja kvinnors andel av företagsstödet.

Den skepsis som många långivare och riskkapitalister i dag visar inför kvinnligt företagande måste också förändras. Det gäller allt från den lokale näringslivsrådgivaren till banker och andra investerare. Samtidigt måste fler kvinnor våga bryta glastaket och satsa på företagande som har en chans att växa och inte fastna i enbart egenförsörjning eller deltidsföretagande. De kvinnliga näringslivsrådgivare som i dag finns i stödområdet bör utökas till att täcka hela landet.

Herr talman! Jag tror inte att det är en självklarhet för alla medborgare att någon form av regional balans eller rättvis regional fördelning av våra gemensamma resurser är något viktigt eller önskvärt. Jag tror att det har blivit så inte minst genom många mediers framställning av problemen.

För mig är fördelarna med ett regionalt balanserat Sverige, där statsbudgeten fördelas efter varje regions speciella behov, i stark sammanfattning ungefär följande:

- att vi tillgodoser starka demokratiska krav på att alla regioner ska få sin chans till en positiv utveckling
- att vi skapar en mångfald av levnads- och kulturmönster som berikar hela samhället
- att vi tillvaratar så mycket som möjligt av allt samhällskapital i landet
- att vi minskar riskerna för en överexploaterad miljö och gör det möjligt att bruka vår naturmiljö och våra naturresurser på ett ekologiskt ansvarsfullt sätt.

Alla är förlorare i den hejdlösa folkomflyttning som just nu pågår. Den regionalpolitiska utredning som just nu pågår och som nämnts tidigare i debatten har ett stort ansvar för att lägga fram förslag om hur man i framtiden kan skapa en stabil och hållbar regional tillväxt. Jag har tillsammans med flera ledamöter i kammaren, som vi hört tidigare, förmånen att delta i detta arbete. Jag menar att vi har mycket goda förutsättningar att lyckas med vårt uppdrag.

Herr talman! Avslutningsvis: För att skapa förutsättningar för tillväxt måste regionen ha en infrastruktur som lägger grunden för dynamik. Ofta identifieras infrastruktur främst som teknisk sådan, där kommunikationer i form av vägar, järnvägar, datanät, va-system, sätts i fokus. Utöver den tekniska infrastrukturen finns en annan infrastruktur, t.ex. kunskap och utbildad arbetskraft, närhet till högsolor och universitet och tillgänglighet och närhet till sjukvård, som är av stor betydelse, och även kultur.

De regionalpolitiska målen är viktiga. Hela landet ska ha en regional balans.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 64 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Jag kan instämma i den beskrivning som Gunilla Wahlén gör av situationen i exempelvis Västernorrlands län, mycket beroende av kapitaltung skogsindustri osv. Det län jag kommer ifrån, Jämtlands län, har inte nämnvärt mycket i den delen, men vi är väldigt beroende av att det finns en skogsindustri som förädlar den skogsråvara som bl.a. växer i mitt hemlän. Värdet på den skogsråvaran bestäms av olika faktorer, förädlingsvärde, transportkostnader – hela kedjan inalles.

Min fråga till Gunilla Wahlén uppstod när jag läste ett betänkande om kommunikationer där det finns en reservation från Vänsterpartiet. Man vill där göra gällande att det var en bra åtgärd att minska fordonslängden på lastbilar från 25 meter till 18 meter och därigenom också minska maxvikten på lastbil från 60 till 44 ton. En sådan åtgärd höjer i ett slag transportkostnaderna för exempelvis skogsråvaran med ca 30 % med,

kan jag säga, dramatiska konsekvenser för inlandet. Hur argumenterar Gunilla Wahlén för ett sådant förslag?

Anf. 65 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Herr talman! Eftersom jag också kommer från samma skogsområde känner jag väl till betydelsen av framför allt de långa transporter, timmertransporter till massindustrin. Jag vet att de har en väldigt stor betydelse. Såvitt jag vet och har insikter om är det EU-regler som styr det hela. Det är krav på att det inte ska vara längre bilar än 18 meter. Det är vad man måste finna sig i.

Anf. 66 OLA SUNDELL (m) replik:

Herr talman! Sverige har tillkämpat sig ett undantag på det här med längder och fordonsvikter så att vi har möjlighet att köra med 60 ton på våra vägar och med vår fordonslängd. Jag var mer intresserad av Gunilla Wahléns personliga åsikt: Hur argumenterar hon för en sådan reservation?

Anf. 67 GUNILLA WAHLÉN (v) replik:

Herr talman! Jag känner inte direkt till den reservationen. Jag tycker att det är viktigt att man har långtradare.

Anf. 68 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Samhällsutvecklingen i Sverige och världen går mot att landsbygden utarmas och töms på folk medan storstäderna blir allt större. Det är en utveckling som leder till ett enormt resursslöseri för landet som helhet och till en social kollaps i både land och stad.

Målet för regionalpolitiken tycker vi ska vara ekologisk, social och ekonomisk balans, lokal och regional självtillit och en folklig mobilisering.

Kvinnorörelsens gamla devis – Vi kan, vi vill, vi törs – måste genomsyra landsbygden och landet. Samhällets roll är att stå för en infrastruktur som gör det möjligt. I huvudsak handlar det om åtgärder i den stora regionalpolitiken som rör hela samhällets resurser.

I det betänkande som vi behandlar finns sex reservationer. Jag ska kommentera ett par av dem.

Reservation 3 av Kristdemokraterna och Centern berör att man vill ha nedsatta socialavgifter för jord- och skogsbruk m.m. i stödområdet. Det vill jag också, men det känns lustigt att höra argumenteringen eftersom den enda möjligheten att få igenom kravet från Kristdemokraterna och Centern är att vi går ur EU. Vi kan gärna förena oss i ett sådant krav, om det skulle passa. Det är nog tyvärr så att så länge vi är med i unionen kan vi inte få den möjligheten.

EU har ju inte bara regler som förhindrar nedsatta arbetsgivaravgifter för jord och skog, utan Sverige förhindras även i fortsättningen att behålla nedsättningen för den tillverkande industrin.

Det är mycket negativt för utvecklingen inom stödområdet. Jag hoppas, och tror, att regeringen med kraft fortsätter förhandlingarna med kommissionen för att om möjligt ändra EU:s inställning i den här frågan.

Beträffande EU:s strukturfonder, reservation 4, uppfattar jag att de reella kraven i reservationen handlar om sådant som även majoriteten vill och tänker göra någonting åt.

Herr talman! I samband med strukturfonderna vill jag kommentera regeringens avsikt att utesluta mål 1 från Leaderprogrammet. Sverige misslyckades med sina förhandlingar om jordbrukets stöd, så man fick mycket mindre pengar till miljöstöd för jordbruket än man hade väntat sig. Sverige fick dessutom avsevärt mindre pengar till Leader än man hade väntat sig.

Nu tänker regeringen kompensera syd- och Mellansverige för de minskade miljöstöden genom att lägga alla Leaderpengar där. Enligt EU-kommissionens riktlinjer, som jag för en gångs skull stöder, får det inte gå till så. Alla landsbygdsområden ska kunna ta del av Leaderpengarna.

Leader ska stödja vissa landsbygdsområden som utses i öppen tävling. De lokala grupper som kommer med de bästa förslagen utses för att genomföra projekten.

Näringsdepartementet menar att Norrland kan ta av sina utökade mål 1-pengar och driva Leaderprogram med dem. Tyvärr går inte det. Det är inte tillåtet att använda kustens mål 1-pengar i inlandet. Inlandet kommer, på grund av utflyttningen, inte att få mer pengar, utan mindre i fortsättningen.

Det innebär att Norrlands inland går miste om sina lokala utvecklingsprojekt.

Mål 1 innehåller de mest glesbefolkade delarna av EU och Sverige. Särskilt inlandet har allvarliga problem med arbetslöshet och utflyttning. Avstånden är stora, men där finns också en enorm utvecklingspotential.

Förutsättningen för utveckling är annorlunda än för landsbygdsområden i södra och mellersta Sverige. Utmaningen är större än på andra håll, och en mängd olika, kreativa initiativ behövs för att ta till vara de speciella och unika förutsättningarna.

Enligt en oberoende utvärderare hade planerna från inlandet dessutom högre kvalitet än övriga regioner under den förra perioden.

För att uppfylla kravet på att Leader ska fungera som idébank till framtida landsbygdsinsatser i olika delar av landet måste det finnas en mångfald planer. Det är mycket illa att Norrland nu utesluts.

Anf. 69 JAN BJÖRKMAN (s):

Herr talman! Jag kommer i mitt anförande att ta upp den punkt i budgeten som berör nationella stödområden för företagsstöd.

I budgeten redovisar regeringen hur man ser på frågan framöver och vilka kommuner som ska ingå i de olika stödområdena. För mitt hemlän, Blekinge, del har Olofström och Ronneby hittills ingått i det nationella tillfälliga stödområdet.

Självklart kan kommuner komma till och också lämna stödområdena. För Ronnebys del antar jag att regeringen har gjort bedömningen att läget där nu har vänt bl.a. till följd av framgångarna med SOFT-Center och högskolan i Blekinge.

Det är dock viktigt att komma ihåg att Ronneby fortfarande lider av sviterna av den tidigare omstruktureringen av arbetsmarknaden och att arbetslösheten därför alltför högt är. Jag utgår ifrån att Ronneby även framöver får stöd när det bedöms som nödvändigt.

Prot.
1999/2000:48
16 december

*Regional utjämning
och utveckling*

När det gäller Olofströms kommun är regeringens bedömning mer svårförståelig.

Låt mig kort säga något om situationen i Olofström.

Olofström är en liten kommun med drygt 14 000 invånare. Det är en typisk bruksort med cirka 60 procent av arbetskraften inom tillverkningsindustrin. I kommunen finns trots litenheten Sydsveriges största industriområde med Volvo som bas.

Med denna starka industrisektor, som har varit och som är kommunens styrka, följer också en sårbarhet. När omstruktureringar sker får det stora konsekvenser. Sådana omstruktureringar är nu på gång.

Olofströms kommun skriver i ett brev till regeringen: Under 1999 har arbetsstyrkan vid Volvo minskat med 400. Under år 2000 minskar sysselsättningen med ytterligare cirka 150 personer bl.a. som en följd av att Volvo under en period av ett och ett halvt år avvecklar den s.k. norra fabriken. Under 1999 har vidare beslutats att Plastals fabrik med 250 anställda ska läggas ned.

Vilka konsekvenser förändringarna får för regionens underleverantörer är ännu för tidigt att konstatera. Tydligare än ovan kan det dock inte sägas att industrisektorn i Olofström är på väg att struktureras om. Kommunen har till regeringen redovisat ett ambitiöst och framtidsinriktat program kallat Focus Olofström för att ta sig ur krisen. Någon reaktion från regeringen på detta program har ännu inte kommit.

I denna situation är det oerhört olyckligt att regeringen plockar bort Olofström ur stödområdet. Nu, om någonsin, behöver denna sysselsättningsmässigt hårt drabbade kommun det stöd som stödområdestillhörigheten ger.

Det är svårt att se att Olofström som under flera år har tillhört stödområdet nu, när situationen är som svårast och mest besvärlig, inte längre ska tillhöra detta område och få den hjälp till omställning av en alltför ensidig arbetsmarknad som stödet ger.

Jag är medveten om att det är regeringen som fastställer vilka kommuner som ska ingå i de olika stödområdena, men vill ändå kommentera att utskottet i sitt kortfattade svar säger att om nya kommuner ska plockas in måste andra utgå. Det är ju sant. I det här fallet handlar det ju om motsatsen – en kommun som haft stödet blir utan när stödet som bäst behövs.

Olofströms kommun är enligt mitt sätt att se det en kommun som helt uppfyller de villkor som ställs för att erhålla stöd och borde därför ingå i stödområde B tills vidare.

Herr talman! Jag utgår ifrån att regeringen omprövar sitt ställningstagande framöver eller på annat sätt kompenserar Olofström för den försämring som det nu föreliggande ställningstagandet innebär. Tack!

Prot.
1999/2000:48
16 december

Överläggningen var härmed avslutad
(Beslut fattades under 13 §.)

8 § Energi

Energi

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU3
Utgiftsområde 21 Energi (prop 1999/2000:1 delvis).

Anf. 70 OLA KARLSSON (m):

Herr talman! Detta är en på många sätt lämplig dag för att diskutera energi här i riksdagen. Hittills i dag fram tills klockan tolv har Sverige nettoimporterat el från alla tänkbara håll. Från Finland, herr talman, har vi hittills i dag nettoimporterat 550 megawattimmar. Från Norge har vi nettoimporterat 3 215 megawattimmar och från Danmark 9 174 megawattimmar. Det är alla de håll som det i dag är möjligt att importera el från. Mellan klockan åtta och klockan nio gick i stort sett alla svenska kraftverk för fullt. Vi producerade 24 084 megawatt här i landet, och vi har en total produktionskapacitet på någonstans mellan 27 000 och 28 000 megawatt. Som mest har vi i Sverige gjort av med 26 300 megawatt. Det var den 7 februari 1996.

Det här visar på ett alldeles utmärkt sätt Sveriges energisituation, och det visar det som debatten borde handla om: Vilken energipolitik ska Sverige föra för att ta hänsyn till jobben, välfärden och miljön? Det är vad den här debatten borde handla om i stället för att handla om ett betänkande om att stänga svensk kärnkraft och ödsla miljarder på annat.

När man följer regeringens och majoritetens energipolitik blir man bekymrad. Politiken går ut på att lägga miljard efter miljard på att stänga svenska, säkra kärnkraftverk. Man lägger miljard efter miljard på ett omställningsprogram som alltmer liknar ett fiasko. Samtidigt köper det helstatliga bolaget Vattenfall in andelar i tysk kärnkraft för miljard efter miljard.

Vattenfall gör i andra sammanhang reklam med sin slogan Två hål i väggen. Jag menar att socialdemokratins och majoritetens energipolitik borde ha som slogan: Två hål i huvudet. Den här energipolitiken är, fru talman, sanslös. Vi ödslar miljarder på att stänga säkra svenska kärnkraftverk samtidigt som det helstatliga bolaget Vattenfall under ledning av den tidigare energiministern Jörgen Andersson köper in tysk kärnkraft för 7 ½ miljarder kronor.

Jag skulle vilja ställa frågan till dem som representerar majoriteten i det här betänkandet: Tycker ni att detta är en förnuftig användning av statens och medborgarnas pengar? Är det förnuftigt att lägga miljarder på att stänga svenska kärnkraftverk och samtidigt lägga miljarder på att köpa in andelar i tyska – och tidigare finska – kärnkraftverk? Jag hoppas att jag åtminstone kan få *något* svar på den frågan.

Sedan är det inte bara den allmänna energipolitiken som känns bisarr. Även det betänkande som vi nu diskuterar känns något bisarrt. Här förespråkar majoriteten utgifter på 1 445 526 000 kr. Och vi vet att dessa siffror inte stämmer. Vi vet att det nästa år kommer att betalas ut ytterligare 1 090 000 000 kr för avvecklingen av Barsebäck 1. 40 % av de utgifter som staten har på energiområdet nästa år finns alltså inte med i budgetbetänkandet.

Tidigare har majoriteten argumenterat för att man inte kan ta med några siffror i budgetar, vårpropositioner eller annat av förhandlingstaktiska skäl. Det kan jag ha en viss förståelse för. Eftersom uppgörelsen inte var känd innan betänkandet justerades kunde man inte heller ta med siffrorna då. Det är, fru talman, ändå ingenting som hindrar att majoriteten nu redovisar för riksdagen hur detta ska betalas.

Riksdagen ska nu fastställa budgeten, och jag tycker att det är ett ansändighetskrav att majoriteten ger ett besked. Hur ska dessa 1 090 000 000 kr bara för nästa år betalas?

Nu kan man kanske tycka att en miljard inte är så mycket när vi bollar med miljard efter miljard. Jag tycker att det finns en mycket bra jämförelse. För någon vecka sedan hade vi seklets värsta orkan som drog över Sydsverige – alltså seklets värsta orkan! Den beräknas ha orsakat skador för i runda slängar en halv miljard kronor. Bara statens utgifter för Barsebäck 1 nästa år motsvarar två sådana här naturkatastrofer. Sedan ska det upprepas 2001, 2002 och delvis 2003. Det är två naturkatastrofer om året bara för att bekosta Barsebäck 1. Här efterlyser jag besked. Hur ska dessa pengar betalas?

Sedan kan man fortsätta med att analysera den energipolitik som förs. Ett av huvudnumren är ju stängningen av den säkra svenska kärnkraften, och i dag kan vi se resultatet: nettoimport från Finland, nettoimport från Norge, nettoimport från Danmark. Finland importerar samtidigt stora mängder el från Ryssland, huvudsakligen producerad i relativt osäkra ryska kärnkraftverk. Effekten av avvecklingen av Barsebäck ser vi alltså nu: import från Finland av kärnkraft och kolkraft, import från Norge av vattenkraft och import från Danmark av kolkraft.

Vad det så här det skulle bli? Är det här ett rimligt pris när det gäller miljön för avvecklingen av kärnkraften? Bara att ersätta Barsebäck 1 med de koleldade danska kraftverken innebär ju massiva utsläppsökningar. Det handlar om 4 miljoner ton koldioxid extra per år, 2 000 ton svaveloxider och 2 000 ton kväveoxider för att ersätta fyra terawattimmar el från Barsebäck med el från skitig dansk kolkraft.

Jag skulle vilja fråga framför allt Miljöpartiet och Centerpartiet: Är detta ett rimligt pris när det gäller miljön? Ni har ju i andra sammanhang sagt att det är annat som ska ersätta kärnkraften. Men i dag ser vi i svart på vitt i statistiken från Nordpol hur elen strömmar in från Finland, Danmark och Norge. Är detta ett rimligt pris när det gäller miljön?

Det andra benet i majoritetens energipolitik är det stora och beryktade omställningsprogrammet, som totalt ska kosta runt 9 miljarder kronor och som man nu kan börja att utvärdera. Regeringen har låtit en dansk konsultfirma utvärdera det första året med programmet. Dess kritik är inte nådig.

Av 18 delprogram är 6 inte ens möjliga att utvärdera, eftersom det under det första året inte har hänt någonting. Det rör sig om stöd till små-

skalig vattenkraft, om upphandling av ny elproduktionsteknik, om energiförsörjningen i Sydsverige, om introduktion av ny energiteknik, om energisystemforskning och om forskningssamarbete i Östersjöregionen. Därvidlag har det inte hänt någonting under det första året.

När det gäller bidraget för att minska elanvändningen konstaterade de danska konsulterna:

”Tabellen visar också, at målet med en elbesparelse på 1,5 TWh fra ordningen ikke kan nås med de afsatte midler.”

Vidare framhålls:

”Med den nuværende (efteråret 1998) konverteringstakt vil det tage ca. 10 år at nå målet.”

När det gäller el från biobränsleeldade kraftvärmeverk konstaterar man: ”Kun ved en biobrændselpris på under 100 kr per MWh en elpris på 240 kr per MWh og en kalkylationsrente på 4% giver det opstillede modelprojekt ifølge STEM's beregninger lønsomhed (incl. bidraget).”

Majoriteten säger sig på den här punkten vara framgångsrik, därför att många har sökt stödet, men det här visar att man trots beviljat stöd inte bygger.

När det gäller el- och värmeproduktionen i Sydsverige skriver konsultfirman COWI: ”Af de 200 mkr der var anvist for 1998 er 198 mkr overført til 1999.” Detta betyder att ingenting har hänt.

Så här kan man gå igenom omställningsprogrammet punkt för punkt och konstatera att det inte har gett någonting. Samtidigt har majoriteten sagt att Barsebäck 2 ska stängas senast den 1 juli 2001. Den stängningen är dock villkorad. Det krävs att man kan redovisa antingen att de 4 terawattimmar som det gäller kan sparas bort eller att det kan tillföras ny energi.

Jag skulle vilja fråga Nils-Göran Holmqvist, som ska föra socialdemokraternas talan: Anser socialdemokratin att omställningsprogrammet är så framgångsrikt att det är möjligt att stänga också Barsebäck 2?

Det finns vidare anledning att något ifrågasätta Miljöpartiets agerande på energiområdet. I Naturskyddsföreningens tidning säger t.ex. företrädare för Miljöpartiet att man är emot stödet till den småskaliga vattenkraften. Man hänvisar till de mycket stora biologiska värden som skadas när småskalig vattenkraft byggs ut. Trots att man säger det till miljötidningarna går man i det här betänkandet glatt och positivt socialdemokraterna till mötes och är beredd att fortsätta med stödet till småskalig vattenkraft.

Jag skulle vilja fråga Ingegerd Saarinen: Blir miljöskadorna mindre när Miljöpartiet är med om att betala ut pengarna för den småskaliga vattenkraften? Eller vad är det som gör att man i dag applåderar detta stöd, som man tidigare har varit emot?

Jag skulle också vilja fråga Ingegerd Saarinen om hon är nöjd när svenska kärnkraftverk ersätts med i praktiken dansk kolkraft och rysk kärnkraft. Är detta ett rimligt pris för miljön?

Fru talman! Det finns mycket att säga om den svenska energipolitiken. Den är bisarr. Den innebär att vi avvecklar bra produktionsresurser i Sverige för att ersätta import av miljöskadlig och farlig energiproduktion i andra länder. Det finns mycket kritik att rikta mot detta, men för att inte dra ut på debatten alltför länge ska jag avsluta med att konstatera att vi i det här årtusendets nästan sista debatt här i riksdagen borde begrava den

Prot.

1999/2000:48

16 december

Energi

gamla planekonomiska energipolitiken och i stället fundera på vilka krav välfärden, jobben och miljön ställer på en framtida energipolitik.

Därmed yrkar jag bifall till reservationen 1.

Anf. 71 INGER STRÖMBOM (kd):

Fru talman! Energipolitiken kan aldrig ses isolerad från andra politik-områden. Våra energipolitiska beslut är i allra högsta grad kopplade till ekonomi, miljö och folkhälsa. Energibesluten berör inte bara oss i Sverige. De berör vår omvärld likaväl som vi blir berörda av andra nationers energibeslut.

I juni 1997 beslutades om en ny energipolitik i Sverige. Där ingick stängning av en reaktor i Barsebäck och ett omfattande program för åtgärder för att stimulera en effektivare energianvändning och utnyttjande av förnybara energislag. Det är det som det mesta i budgeten handlar om och som vi ska ta beslut om i dag.

Kristdemokraterna är starkt kritiska mot regeringens hantering av hela kärnkraftsfrågan. Beslutet föregicks inte av en genomgripande konsekvensanalys, varken avseende miljö eller avseende ekonomi. Det är faktiskt en skandal att regeringen inte ställer samma krav på sig själv när det gäller miljökonsekvensanalys som den med stöd i lagen ställer på andra som planerar åtgärder med mycket mindre miljöpåverkan.

Trots att man har haft drygt två år på sig fram till det definitiva beslutet om stängning av Barsebäck har man fortfarande inte kunnat redovisa en miljökonsekvensanalys. Eller kanske vill man inte. Man vill kanske inte att de allvarliga miljökonsekvenserna ska bli allmän kunskap och att regeringsbesluten därigenom ska bli ordentligt diskuterade och ifrågasatta.

För obehagliga konsekvenser blir det. Det har faktiskt svenska folket insett. I en SIFO-undersökning i somras svarade 82 % av svenska folket att man ville ha fortsatt drift av dagens reaktorer. Andra undersökningar har visat att klimatfrågan och miljöfrågorna är de viktigaste frågorna för framtiden.

Fru talman! Låt oss skåda framåt. Vad händer nu?

Stängningen av Barsebäcks första reaktor innebär ett bortfall av ca 4 terawattimmar. Jag frågar de partier som står bakom beslutet om stängningen: Hur ska det energibortfallet ersättas?

Närmast till hands är förstås den danska kolkraften, med mycket stora utsläpp av koldioxid. Också utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider kommer att öka, vilket bl.a. betyder ökad försurning.

Skåne-regionen är redan i dag ett hårt miljöbelastat område, och ytterligare köp av dansk kolkraft ökar danskarnas produktion och utsläpp, vilket kommer att leda till att luftkvaliteten ytterligare försämras med hälsopåverkan som följd.

Vi har sett larmrapporter om att barnen i Malmöområdet får mer antibiotika än barn i andra delar av Sverige, och jag menar att oavsett om det finns direkta samband eller ej kan ju var och en av oss här i kammarken inse att ökade utsläpp i närområdet i alla fall inte kommer att göra barnen friskare.

De av kammarkens ledamöter som har hunnit med att läsa Svenska Dagbladet i dag har säkert stannat till och studerat den helsida som handlar om växthuseffekten. Där säger man att för Sverige kommer växthu-

seffekten att leda till att fjällvegetationen förändras och drar sig längre norrut. En rubrik över sidan säger: "Örebros klimat flyttar till Norrland". Vi vet också att FN:s klimatexperter, IPCC, beräknar att jordens medeltemperatur kommer att stiga med mellan 1 och 3 ½ grader de närmaste hundra åren beroende på hur mycket halten av växthusgaser ökar.

De ökade koldioxidutsläppen med påföljande klimateffekter är de enskilt största hoten mot vår livsmiljö. Och jag undrar: Hur kan ni i de s.k. gröna partierna – då menar jag Centern och Miljöpartiet – ställa er bakom beslut som innebär så markant ökade utsläpp, sådan markant miljöpåverkan och ett sådant allvarligt hot mot klimatet? Jag vet att svenska folket kräver en förklaring. Ge oss den här och nu i dag!

Fru talman! Det finns i dag all anledning att också känna oro för att energibrist ska uppstå under vintern. Stängningen av Barsebäcks första reaktor innebär ett bortfall av ungefär 600 megawatt. Till det ska vi lägga att ungefär 2 500 megawatts reservkraft är avställd eller avstängd. Dessutom hände en sak under stormen senast: Vi har fått en skada på Tysklands kabeln, så ingen import kan ske den vägen förrän om några månader, dvs. först när vi börjar gå mot vår och varmare tider.

Hur ska södra Sverige klara en kall period i vinter? Ingår det i er politik att Sverige ska stängas när energibrist uppstår? Jag förutsätter att vi får ett konkret svar i dag från Socialdemokraterna, Centern, Vänstern och Miljöpartiet, för det här oroar en stor del av befolkningen och näringslivet. Och jag undrar: Oroar det inte er? Det finns ju som bekant inga garantier för importmöjligheter. Oftast blir det ju också kallt i Danmark och i norra Tyskland när det blir kallt i södra Sverige.

Vi kristdemokrater är för en effektiv gränshandel med el, men det svenska energipolitiska agerandet får inte leda till att miljövänligare och effektiva energianläggningar läggs ned i Sverige så att vi i stället tvingas till import av el som produceras på ett sätt som har starkt negativ påverkan på miljön.

Fru talman! Kristdemokraterna hyllar inte kärnkraften. Vi anser att kärnkraften ska fasas ut i takt med att motsvarande mängd el kan tillföras och delvis sparas bort. Tillförseln ska baseras på förnybar elproduktion. Vad Sverige behöver är en långsiktig och medveten energipolitik med fasta spelregler där inhemska förnybara energikällor och bränslen utgör en växande bas. Det är i dag den enda kända vägen mot det ekologiskt uthålliga energisystemet.

Låt mig kort komma över till omställningsprogrammet, såsom det redovisas i budgetpropositionen. Vi ser att regeringen återigen skjuter anslag framför sig i tiden. Flera anslag skärs ned kraftigt med hänvisning till bristande efterfrågan, diskutabel effekt eller kommande utvärderingar. Genom att upprepa detta förfaringsätt kan faktiskt samma pengar användas år efter år i budgeten, men dessvärre utan energi- eller miljöpolitisk nytta.

Ola Karlsson talade om den av Näringsdepartementet beställda externa utvärderingen. Jag tycker också att det är en mycket intressant läsning. Det är en tjock rapport, och om jag kort skulle sammanfatta den skulle jag kunna göra det i två påståenden: Det finns för det första väldigt mycket att göra för att förädla omställningsprogrammet, och för det andra: Programmet är otillräckligt som det ser ut i dag.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

Jag hoppas verkligen att regeringen tar till sig alla de synpunkter och den kritik som framkommer i utvärderingen.

Fru talman! Skatteväxling innebär att skatter på miljöförstörande verksamhet höjs medan de i motsvarande mån sänks för arbete. Det är en definition som de flesta brukar ställa upp på. I budgetpropositionen föreslår regeringen och dess stödpartier höjda skatter som en finansiering av kommande skattereduktion för kompetenshöjningskonton i arbetslivet. Men i propositionen finns inget förslag till hur den här skatteintäkten ska användas. Det här sättet att använda det etablerade begreppet skatteväxling innebär att begreppet kommer att urholkas till sitt innehåll och i framtiden kanske användas som motiv för varjehanda skattehöjning på miljösidan utan motsvarande skattesänkning på arbete. Och jag vill fråga: Är verkligen Miljöpartiet med på den här falska skatteväxlingen? Hittills innebär den bara en ren intäkt på 1,3 miljarder kronor till statskassan nästa år.

Kristdemokraterna har i ett särskilt yttrande utvecklat vårt budgetförslag, som innebär en minskning av ramen med 205 miljoner. Vi står naturligtvis bakom de båda reservationerna. Jag vill här yrka bifall till reservation nr 2. Även om frågan nu av många kanske anses vara överspeld i och med att det finns en överenskommelse om Barsebäck, är vi kristdemokrater fortfarande kritiska mot hur regeringen har hanterat finansieringsfrågan och anslaget i budgeten. Det är enligt vår mening riksdagen som har att fatta sådana budgetbeslut.

Anf. 72 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Riksdagen tog som bekant 1997 beslut om ett energipolitiskt program för omställning och utveckling av energisektorn. Programmet består av två delar; en kortsiktig och en långsiktig del. Den kortsiktiga delen siktar mot att under en femårsperiod – märk väl en femårsperiod – dvs. 1998–2002, skapa förutsättningar för avveckling av de två reaktorerna i Barsebäck. Den långsiktiga delen är riktad mot omställning av energisystemet totalt till en ekologiskt hållbar energiförsörjning, baserad på förnybara energikällor, genom utveckling av ny energiteknik för produktion och genom rationell energianvändning.

Parallellt med det kortsiktiga programmet och programmet för långsiktig utveckling av energisystemet drivs – och det vill jag poängtera – det klimatpåverkande energipolitiska programmet, som huvudsakligen består av ett investeringsstöd riktat mot energisektorn i Central- och Östeuropa. Dessutom drivs ett program för utvecklingen av energiförsörjningen i Sydsverige, som har sin bakgrund i det speciella elbalansproblem som emellanåt uppstår i regionen, kanske nu speciellt i samband med bortfallet av elproduktion från Barsebäck.

Omställningen till ett framtida hållbart energisystem är alltså påbörjad. Det kan konstateras att de omfördelningar som regeringen föreslår i här föreliggande budgetförslag ligger inom överenskommelsen och ramen för den överenskommelse som är träffad mellan de i energiöverenskommelsen ingående partierna.

Fru talman! Låt mig redovisa några principiella centerpartiståndpunkter i det här sammanhanget. I Sverige kommer biobränslen under över-skådlig tid att ha en central betydelse för ett hållbart energisystem. Vik-

tiga utvecklingssteg i detta sammanhang är en bred marknadsintroduktion av biodrivmedel samt elproduktion från biobränslen.

En omställning av energisystemet efter dessa riktlinjer bygger på att vi tar till vara och tar till oss nya högteknologiska lösningar. Genom att leda utvecklingen kan vi forma ett samhällsekonomiskt effektivt energisystem och energiförsörjning och samtidigt skapa exportmöjligheter för svensk miljöteknik.

Ett hållbart energisystem måste bygga på förnybara energikällor. Sverige bör vara en föregångare med höga ambitioner och sträva efter att minska de klimatpåverkande utsläppen från fossila bränslen. Biobränslen minskar utsläppen och är miljöteknikmässigt och näringspolitiskt bra.

Biobränslen ska även fortsättningsvis vara fria från beskattning. Vi betraktar torv som ett inhemskt bränsle. I beskattningshänseende bör torven jämföras med biobränslen. Det skulle göra torven än mer konkurrenskraftig gentemot oljan och kolet. Samtidigt vill jag poängtera att torven kan inte och får inte konkurrera med de rena biobränslena.

För att förbättra vår miljö och minska växthuseffekten är det nödvändigt att forskningen kring alternativa energisystem och bränslen intensifieras. Forskning kring energisystem baserat på inhemska och förnybara bränslen skapar komparativa fördelar för Sverige och möjliggör svensk export av miljöteknik.

För en förnybar energikälla som vindkraft är det inte forskning om själva energikällan som är begränsande för utbyggnaden. I dagsläget är det snarare ottydligheterna i regelsystemen för tillståndsprövningen för vindkraftens utbyggnad och låg prioritering av vindkraftsintresset gentemot sedan tidigare etablerade intressen som verkar begränsande på vindkraftens utbyggnad.

Vindkraftsutredningen pekar i sitt slutbetänkande på att det behövs ett kvantitativt mål för vindkraftsutbyggnaden. Med ett kvantitativt mål kan vindkraftsintresset hävdas i sådan fysisk planering och tillståndsprövning där vindkraftsintresset behöver vägas mot andra tidigare etablerade intressen rörande mark- och vattenanvändning. Utan kvantitativt mål blir det ottydligt vilken tyngd vindkraften kan ges i avvägningen mellan olika intressen. Denna ottydlighet lever vi som bekant med i dag.

Vindkraftsutredningen föreslår som ett planeringsmål att som i ett första steg – märk: i ett första steg – man ska redovisa områden för en utbyggnad av vindkraften som motsvarar en produktion av hela 10 terawatt per år. Centerpartiet anförde vid behandlingen av miljöbalken att vindkraften skulle klassas som riksintresse. Så skedde emellertid inte. Men vi ser med tillfredsställelse att Vindkraftsutredningen har kommit fram till den slutsats som den nu har gjort. Det behövs en nationell vindkraftsplan där vissa områden kan pekas ut som riksintressanta för vindkraftverk enligt miljöbalken.

I enlighet med vad jag anför vill jag än en gång konstatera att Centerpartiet i allt väsentligt står bakom anslagen som är redovisade under utgiftsområde 21. Centerpartiet biträder dock inte finansieringen av samarbetet med fordonsindustrin som är redovisat i budgeten.

Regeringens förslag innebär att forskningsanslag omfördelas från universitet och högskolor till fordonsindustrin. Detta tycker inte vi är acceptabelt. Ett utökat samarbete med svensk fordonsindustri kring utvecklingen av mer miljövänliga och energieffektiva fordon får inte gå ut

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

över statens anslag till forskning och utveckling inom energiområdet vid våra universitet och högskolor.

Vi har i vårt budgetalternativ därför tagit med en utgiftsökning på detta område med 100 miljoner. Det är redovisat i ett särskilt yttrande bilagt till detta betänkande. Tack, fru talman.

Anf. 73 OLA KARLSSON (m) replik:

Fru talman! Energipolitiken handlar om i runda slängar 10 miljarder i utgifter för att stänga Barsebäck, 9 miljarder i utgifter för omställningsprogrammet, och nu senast 7 ½ miljard i utgifter för att det helstatliga bolaget Vattenfall ska köpa in tysk kärnkraft. Tidigare har man köpt in finsk kärnkraft. Jag skulle vilja fråga Eskil Erlandsson: Anser Eskil Erlandsson att detta är en förnuftig användning av statens, skattebetalarnas och medborgarnas medel?

Sedan skulle jag vilja fråga Eskil Erlandsson om han anser att den tyska kärnkraft som staten nu köper är att klassa som en förnybar energikälla, eftersom staten investerar i sådan och samtidigt avvecklar den svenska kärnkraften. Jag skulle också vilja fråga Eskil Erlandsson om han anser att det ryms inom ramen för energioverenskommelsen.

Stängningen av Barsebäck leder till ökad import av dansk kolkraft, vilket vi kan se i dag, som leder till mycket stora utsläpp av koldioxid, svaveloxider och av kväveoxider. Miljön får betala ett högt pris för den omsvängningen från den utsläppsfria kärnkraften till den skitiga kolkraften. Är Eskil Erlandsson nöjd med det priset för miljön, dvs. 2 000 ton svaveloxider och 2 000 ton kväveoxider extra bara för Barsebäck 1?

Anf. 74 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag anser att det är en förnuftig användning av de pengar som står till vårt förfogande. Jag anser inte att det är lämpligt och rimligt att vi lyfter över till dem som kommer efter oss – till dem som kommer efter Ola Karlsson och mig – att ställa om det svenska energisystemet. Vi måste börja denna omställning nu.

Det kan inte vara rimligt att överlåta att omställa all den produktion som i dag sker i svensk kärnkraft till dem som kommer efter oss någon gång, kanske runt år 2020, eftersom varken Ola Karlsson eller jag vill bygga några nya kärnkraftverk. Vi måste för att kunna garantera en energitillförsel till oss alla, svensk industri, osv., börja omställningen nu. Därav mitt obetingade ja. Det är förnuftigt använda pengar.

Vattenfall arbetar på marknadens villkor. Därför tycker jag inte att vare sig Ola Karlsson eller jag ska stå i denna kammare och döma de affärer som ett företag som arbetar på marknadens villkor gör. Därtill kan konstateras att även i Tyskland avvecklas kärnkraft och faktiskt i en än snabbare takt än i vårt land.

Slutligen kan man konstatera att de pengar som används går till att reducera elanvändningen som i sin tur har en klimatpåverkande effekt. Det är ju bra för oss alla, och det är bra för den globala miljön. Jag tycker att Ola Karlsson skulle kunna ställa upp på det också.

Anf. 75 OLA KARLSSON (m) replik:

Fru talman! Först måste jag erkänna att jag inte riktigt förstår hur det skulle kunna vara bra för den globala miljön att ersätta utsläppsfri svensk

kärnkraft med dansk kolkraft, som ju leder till mycket stora utsläpp av koldioxid, svaveloxider och kväveoxider. Bara för att ersätta Barsebäcks båda reaktorer med kolkraft går det åt i runda slängar sex ton stenkol i minuten. Jag tycker att detta är ett dåligt byte; det är ett dåligt byte att byta utsläppsfri kärnkraft mot skitig dansk kolkraft. Det skadar miljön, och det skadar jobben och välfärden i Sverige.

Eskil Erlandsson konstaterar att detta är förnuftig användning av pengarna. Men vad är det vi har fått för pengarna, Eskil Erlandsson? Jo, vi har fått en situation där energiförsörjningen i södra Sverige faktiskt är hotad. Svenska kraftnät förhandlar nu intensivt med kraftföretag och med industrin om att inleda planering för att kunna koppla bort effekt när det blir riktigt kallt.

Tycker Eskil Erlandsson att vi har ett välfärdssamhälle och ett bra samhälle när vi behöver koppla bort delar av välfärdsinstitutioner bara därför att Centern ska få igenom en del av sina krav på att stänga svenska kärnkraftverk?

Var det detta som var meningen med Centerns långvariga krav på att avveckla kärnkraften?

Anf. 76 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! En stor del av de pengar som hanteras i omställningsprogrammen används till att reducera elanvändningen och till att utnyttja elenergin på mest effektiva sätt. Det måste väl vara förnuftigt att hantera de pengar som står till förfogande på det sätt som görs, Ola Karlsson?

Därtill kan jag konstatera, som jag sade i mitt huvudanförande, att det drivs ett program för utveckling av energiförsörjningen i södra Sverige. Jag är alldeles övertygad om att detta hade behövts oaktat den avstängning som nu är genomförd. Det beror på att överföringskapaciteten är sådan som den är, dvs. dålig, mellan de stora vattenkraftverken, som företrädesvis finns i norra delen av Sverige, till den södra delen av Sverige.

Anf. 77 INGER STRÖMBOM (kd) replik:

Fru talman! I sitt anförande sade Eskil Erlandsson att vi ska sträva efter att minska utsläppen från fossila bränslen. Det vill vi ju alla. Men när vi ser effekterna av Centerns energipolitik inser vi att när detta kommer från Centerns mun är det nästan bara floskler. Verkligheten innebär nämligen de här stora, ökade utsläppen som vi har talat om här. Jag kan inte förstå hur detta går ihop med Centerns s.k. gröna miljöpolitik.

Jag ställde en fråga i mitt anförande som jag hade hoppats att Centern skulle svara på: Ingår det i Centerns politik att delar av södra Sverige kanske ska stängas när energibrist uppstår? Är ni inte oroad för det?

Om ni inte känner oro för människorna, för näringslivet och för samhällena där nere i södra Sverige så vill jag omformulera frågan. Det kanske finns lite oro för de djur som vistas i ladugårdar som definitivt är beroende av energi. Vilket ansvar tar ni för detta?

Anf. 78 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vill svara på den ställda frågan med en motfråga: Tycker Kristdemokraterna, som i normala fall brukar stå för moral och etik, att det är moraliskt och etiskt att föra över de problem som vi brottas

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

med i dag på dem som kommer efter oss? Tycker inte Kristdemokraterna att vi ska ta det ansvaret? Det är ju vi som har byggt upp den verksamhet som vi nu står inför att bygga om och omvandla till någonting som är mer hållbart.

Jag vill också säga att det under mycket lång tid har funnits något som vi populärt kallar för avbrytbar elenergi. Det innebär att man kan koppla bort produktion och användning av elenergi därför att någonting extremt inträffar. Det kan vara ett bortfall av en produktionsanläggning eller ett plötsligt behov av elenergi i någon anläggning. Då finns det ganska mycket som går att koppla bort, men som inte innebär att verksamheten på platsen försämras eller stängs på något enda sätt och vis. Det finns då andra saker som man kan använda för att hålla i gång verksamheten. Avbrytbar energi, är alltså svar nummer två på den framställda frågan.

Anf. 79 INGER STRÖMBOM (kd) replik:

Fru talman! Kristdemokraterna är definitivt oroade för framtiden och för det som vi lämnar över till kommande generationer. Det är just därför som jag alldeles nyligen stod i talarstolen och talade så mycket om effekten av de utsläpp som Centern medverkar till, nämligen växthuseffekten. Den kommer att skapa enorma problem för kommande generationer inte bara i Sverige, utan också globalt. Detta är det största hotet mot hela jordens framtid, men det bryr sig tydligen inte Centern om.

Anf. 80 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har upprepade gånger talat om att reducera elanvändningen och om att energieffektivisera. Allt detta hänger ju samman. Det är en del av omställningsprogrammet. Men det är också en del av programmen för att minska den klimatpåverkan som vi måste hjälpas åt att minska för att vi och kommande generationer i den här världen ska kunna leva ett bra liv.

Jag önskar och hoppas att Kristdemokraterna vill hjälpa till i det arbetet. Jag tror nämligen att vi i ett litet land som Sverige måste hjälpas åt för att kunna göra någonting som har en global och internationell betydelse. Annars blir vi marginaliserade i det här fallet också.

Anf. 81 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Fru talman! Eftersom vår ordinarie ledamot i näringsutskottet, Eva Flyborg, har blivit upptagen med det som för dagen är den dominerande frågan i Sverige, Telia–Telenor, har jag i all hast fått gå in i den här debatten. Därför blir mitt anförande mycket kort.

Jag vill börja med att yrka bifall till den gemensamma reservationen 1, från Moderaterna, kd och Folkpartiet om avvecklingen av Barsebäck 1. Jag ställer mig givetvis också bakom reservation 2.

I Dagens Nyheter i dag finns färskas uppgifter om energiläget. Sverige har brist på el, och importerar utifrån. Det finns enligt vår mening mycket starka skäl att upphäva avvecklingsbeslutet från 1997. En förtida avveckling innebär bl.a. risk för allvarliga konsekvenser för vår miljö, vilket många talare har betonat här, för vår ekonomi och för el- och värmeförsörjningen. Det kan inte vara rimligt att importera el som är produce-

rad med kolkraft i stället för att behålla kärnkraftverken till dess att vi verkligen har bra alternativ.

Det långsiktiga målet är att successivt ställa om energisystemet till ett ekologiskt hållbart system. Vi bör därför med det snaraste fastställa en ny inriktning av energipolitiken så att en omställning kan bidra till att öka sysselsättningen och främja välbefindandet. Därför bör beslutet om avveckling av Barsebäck upphävas. Kärnkraften måste utnyttjas enligt vår mening så länge reaktorerna uppfyller uppsatta miljö- och säkerhetskrav.

Jag yrkar alltså bifall till reservation 1.

I reservation 2 från Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet betonas att det är helt oacceptabelt att riksdagen avhänder sig beslutanderätten över statens budgetmedel. Utskottsmajoriteten tillstyrker regeringens förslag i budgeten om bemyndigande för regeringen att i ett tidsmässigt tvingande beslutsåtgärde, som det heter, vid en tidpunkt då riksdagen inte är sammankallad besluta om anslagsöverskridande om det skulle bedömas som nödvändigt. Vi tycker inte att det finns några omständigheter som skulle omöjliggöra för riksdagen att snabbt behandla ett förslag från regeringen om anslagsöverskridande. Därför avstyrker vi förslaget om bemyndigande för regeringen.

Jag tror att det var Eskil Erlandsson som nämnde den dåliga överföringskapaciteten från Norrland söderut. Jag har ett förslag. Försök att bygga ut den! Och ge samtidigt de vattenkraftsproducerande kommunerna i framför allt norra Sverige lite större del av kakan. Detta pratade vi om tidigare i den regionalpolitiska debatten.

Anf. 82 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s):

Fru talman! Jag tänker inleda mitt anförande med att uttrycka mig på följande sätt. I dag debatterar vi den första budgeten på ett nytt millennium samtidigt som det är den sista energidebatten under det här århundradet i kammaren.

Jag kan också konstatera att vi för några veckor sedan stängde den första kärnreaktorn i Barsebäck, dock med 17 månaders överdrag sedan vi fattade beslutet här i kammaren.

Fru talman! Moderater, kristdemokrater och folkpartister vill att stängningen av en reaktor i Barsebäck ska upphävas. Jag vill upplysa kammarens ledamöter om att alla partier i Sveriges riksdag vill att kärnkraften ska avvecklas, men moderater, kristdemokrater och folkpartister har inte den moraliska kraften att säga när vi ska börja avveckla kärnkraften. Man hänvisar hela tiden till den livslängd som kärnkraftsreaktorerna har i dag.

I samband med detta ställde Ola Karlsson och Inger Strömbom en fråga till mig. Hur ska vi finansiera avvecklingen av kärnkraftsreaktorn i Barsebäck? Jag tycker att Ola Karlsson och Inger Strömbom ska läsa våra skrifter och den information som riksdagens ledamöter har fått. Det kommer en proposition i januari månad där regeringen kommer att redovisa detta. Vi kommer att här i kammaren få ta ställning till hur vi ska finansiera avvecklingen av Barsebäck 1.

Fru talman! Regeringen har kartlagt hittillsvarande effekter av åtgärderna i 1997 års energipolitiska program. Jag vill peka på några saker som man på kort sikt har uppnått med det energiprogram som socialdemokrater, centerpartister och vänsterpartister lade fast 1997.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

Enligt en utvärdering förväntas verksamheten under år 1998 sammantaget resultera i minskad elanvändning respektive ökad eltilförsel med motsvarande 0,9 terawattimmar per år. Det motsvarar en förväntad måluppfyllelse på 31 %, om man relaterar detta till den uppsatta målsättningen. Måluppfyllelsen har uppnåtts med 30 % av medlen då det gäller åtgärder på lång sikt av 1997 års energipolitiska program.

Detta tycker Ola Karlsson och Moderaterna är ett dåligt resultat. Det är 30 % av de insatta medlen som har gett en besparing. Jag tycker att det är ett bra mått på vad vi hittills har gjort.

De uppsatta målen för de långsiktiga åtgärderna har två huvudinriktningar, nämligen mål som är inriktade på dels forskning, dels utveckling av energiteknik och en ökad användning av renare och effektivare energiteknik. Det finns således inga kvantitativa och inga tidsbestämda mål uppsatta för de långsiktiga åtgärderna.

Ola Karlsson ställde också en fråga om förseningarna av våra projekt. Alla de projekt som vi har sagt att vi ska göra i energiomställningsprogrammet har försenats på grund av att vi inte har fått de programmen godkända i EU. Det blir en fördröjning, och det är ingenting som Sveriges riksdag och regering kan göra någonting åt. Det är EU som har åsamkat oss den förskjutningen.

Regeringen påpekar att huruvida forskningsmålen om att etablera relevant forskning av hög kvalitet är uppfyllda kommer att kunna bedömas först vid avslutning av de enskilda forskningsprogrammen och projekten. Det långsiktiga programmet avses bidra till ökad användning av ny energiteknik först på 10–15 års sikt, vilket försvårar den årliga resultatbedömningen.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen följande förändringar för att nå en bättre måluppfyllelse på kort och lång sikt.

Stödet till effektminskande åtgärder tas bort.

Ett nytt tidsbegränsat investeringsstöd till termisk solvärme införs under förutsättning att ett avtal kan utformas mellan branschen och staten. Det här arbetet pågår i Regeringskansliet och i Näringsdepartementet. Vi räknar med att man ska ha nått fram till en överenskommelse med branschen i januari–februari kring hur dessa stöd till termisk solvärme ska användas.

Stödet till upphandling av ny elproduktionsteknik upphör fr.o.m. år 2000.

Av energiforskningsanslaget B4 ska 100 miljoner kronor disponeras för ökat samarbete med fordonsindustrin kring utveckling av mer miljövänliga och energieffektiva fordon under perioden 2000–2005.

Av energiteknikstödet B5 ska 200 miljoner kronor disponeras för samarbete med fordonsindustrin under perioden 2000–2005.

Vi som står bakom energiuppgörelsen tror på vårt omställningsprogram. Av partikamrater och andra som jobbar med det här programmet har jag fått höra att man i mars månad kommer att redovisa det syd-ländska projektet.

Inger Strömbom berörde överföringskapaciteten och den brist som finns i södra Sverige. Hon tog upp Baltic Cable och de bekymmer som finns där. Visst är det besvärligt att Baltic Cable har gått sönder och behöver repareras. Inger Strömbom sade att det skulle ta tre månader att reparera den. Det är vad tyskarna säger. Men Svenska kraftnät, som jag

har haft kontakt med, säger att den kan repareras och vara i drift i slutet av januari månad. Svenska kraftnät har ställt sina resurser till tyskarnas förfogande för att vi snabbt ska kunna få den här kabeln i drift igen. På det viset kan vi klara de problem som vi får i södra Sverige.

Fru talman! Utskottet vill framhålla att uppföljningsinformationen som lämnas i budgetpropositionen för år 2000 av de resultat som hittills åstadkommit inom ramen för det energipolitiska omställningsprogrammet är mer omfattande än tidigare års information. Utskottet noterar också att uppnådda effekter av programmet är betydligt bättre belysta i årets budgetproposition. Vidare konstaterar utskottet att informationen i princip är inriktad på en mer ändamålsenlig verksamhetsindelning, vilket utskottet tidigare framfört önskemål om.

Emellertid finns det anledning för utskottet – oavsett politiska värderingar av energipolitiken – att peka på vikten av en ytterligare förbättrad resultatredovisning. Informationen för vissa av delfprogrammen är fortfarande ganska knapphändig. Men det beror ju på att man inte har haft de här programmen i gång så länge. Man har inte kunnat göra några bra utvärderingar, men de kommer. Det kan jag glädja Ola Karlsson med.

Utskottet förutsätter därför att det angelägna arbete som nu pågår inom Regeringskansliet med att följa upp och utvärdera omställningsprogrammet fortskrider och utvecklas och att riksdagen genom budgetpropositionen får erforderlig information om effekten av programmet.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag redovisa vad de borgerliga partierna vill spara på utgiftsområde 21 Energi. Moderaterna vill spara 300 miljoner kronor, Kristdemokraterna 205 miljoner och Folkpartiet 525 miljoner. Det innebär att man på vissa områden tar bort hela eller stora delar av anslaget.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 83 OLA KARLSSON (m) replik:

Fru talman! Nils-Göran Holmqvist konstaterar helt riktigt att vi nu diskuterar budgeten för nästa år. Han fortsätter dock med att säga att det kommer en proposition i januari som talar om hur vi ska finansiera den dryga miljard som vi vet ska betalas ut nästa år. Jag tycker att detta är bristande respekt mot Sveriges riksdag. Vi vet att det nästa år kommer utgifter för staten på 660 miljoner kronor för att ersätta stängningen av Barsebäck 1, 170 miljoner kronor för singeldriftstillägg, 228 miljoner kronor för avställningskostnader m.m. och sannolikt ytterligare 32 miljoner som hänför sig till merkostnader i år. Men regeringen vägrar att redovisa för riksdagen, när vi diskuterar och debatterar budgeten, hur detta ska finansieras.

Jag tycker att det hade varit rimligt att Nils-Göran Holmqvist, som i går briefades om energipolitik av departementet, för riksdagen hade kunnat redovisa en inriktning för hur detta ska finansieras. Men uppenbarligen struntar regeringen i att informera riksdagen om hur utgifterna ska betalas. Jag beklagar detta.

10 miljarder för att stänga Barsebäck, 7 ½ miljard för att köpa in tysk kärnkraft, 9 miljarder i ett omställningsprogram – tycker Nils-Göran Holmqvist att detta är en förnuftig användning av medborgarnas pengar?

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

Anf. 84 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik:

Fru talman! Jag skulle kunna hålla med om det Eskil Erlandsson sade. När vi använder pengar till avveckling av Barsebäck och när Vattenfall köper in sig i den tyska industrin sker det ju på affärsmässiga villkor. I dag är Vattenfall ett företag som jobbar på en öppen elmarknad, och självklart ska man kunna använda sitt kapital till att köpa in sig i industrin. Jag tycker inte att Ola Karlsson ska blanda ihop de här två sakerna, för de hör inte samman. Men tydligen respekterar inte Ola Karlsson detta.

Då det gäller våra kostnader i samband med avvecklingen av Barsebäck sade jag i mitt inledningsanförande att detta kommer Ola Karlsson och andra i den här kammaren att få fatta beslut om under våren, då vi vet vilka kostnader det blir med det avtal som vi har slutit med Sydkraft. Det tycker jag att Ola Karlsson borde kunna ta till sig.

Anf. 85 OLA KARLSSON (m) replik:

Fru talman! När det för det första gäller Vattenfalls köp av den tyska kärnkraften ber jag att få citera Svenska Dagbladet från den 21 november: "Enligt vad SvD erfarit har Vattenfalls ledning mot den bakgrunden bett om och fått ett godkännande av regeringen." Detta syftar alltså på inköpet av tysk kärnkraft. Det pekar otvetydigt på att regeringen har godkänt det här, att det är en del av regeringens energipolitik som vi faktiskt debatterar nu. Kan Nils-Göran Holmqvist dementera att regeringen har godkänt den här affären?

För det andra säger Nils-Göran Holmqvist att när riksdagen debatterar budgeten behöver vi inte bry oss om den dryga miljard som vi vet kommer i statliga utgifter. Han säger också att det kan komma ytterligare kostnader. Jag vill då fråga: Det finns ju redovisat i avtalet 1 090 000 000 kr i utgifter för åren 2000 och 1999. Vilka ytterligare kostnader kan vi förvänta oss att få redovisade i den proposition som kommer i januari?

Jag frågade också i mitt inledningsanförande: Anser socialdemokraterna och Nils-Göran Holmqvist att omställningsprogrammet är så bra och så framgångsrikt att Barsebäck 2 kan avvecklas senast den 1 juli 2001?

Anf. 86 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik:

Fru talman! Då det gäller den sista frågan sade jag i mitt inledningsanförande att vi som står bakom energiöverenskommelsen tycker att vårt omställningsprogram är så bra att vi kan stänga Barsebäck 2 den 1 juli 2001. Det är den målsättning vi har. Det är ingenting som vi ska ompröva. Det finns inga sådana tankar. Vi har sagt att det ska tillföras ny energi i motsvarande takt som Barsebäck 2 producerar, och hur det ska gå till jobbar vi nu med tillsammans med våra samarbetspartier. Det innebär också att vi kommer att lyckas med det.

Den andra frågan gällde regeringens godkännande. Jag har ingen kännedom om vilka nivåer Vattenfalls styrelse har för att behöva gå till regeringen och få ett godkännande. Jag kan varken dementera eller bekräfta Ola Karlssons påstående. Jag vet inte om detta är riktigt eller inte.

När det sedan gäller Barsebäcks finansiering är det ju viktigt att man får med alla kostnader. Jag vet inte om det finns några nya kostnader som inte är redovisade. Det är ju därför man vill komma tillbaka med en sam-

lad bild av vad avvecklingen av Barsebäck 1 kostar, och den kommer i en proposition våren 2000. Det tycker jag att Ola Karlsson borde kunna nöja sig med.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

Anf. 87 INGER STRÖMBOM (kd) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att konstatera att Nils-Göran Holmqvist måste ha lyssnat väldigt dåligt på mitt anförande. Det jag sade när det gällde när vi kristdemokrater vill avveckla kärnkraften finns att läsa i protokollet. Annars kan jag kort säga att det är när kärnkraften kan ersättas med mer miljövänligt producerad kraft.

Jag uppehöll mig vid miljön och vid en eventuell akut energibrist i vinter. Jag ställde frågor som jag tyvärr inte har fått svar på.

När det gäller miljön undrar jag: Var finns den kompletta miljökonsekvensanalysen av stängningen av Barsebäck? Jag tror inte att Nils-Göran Holmqvist heller har sett den, även om han tillhör det regeringsbärande partiet. Jag frågar därför igen: Hur tar socialdemokraterna ansvar för den miljöförstörelse som alla vet blir effekten av stängningen av Barsebäck?

Jag upprepar också denna fråga: Vilka åtgärder är socialdemokraterna beredda att vidta för att lösa den akuta energibrist som hotar i Sydsverige om det blir sträng kyla i vinter? Svenska kraftnät uppskattar att det kan bli en akut brist på ca 800 megawatt även om man utnyttjar hela den maximala importmöjlighet som står till buds och Tysklandskabeln är lagad.

Anf. 88 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik:

Fru talman! Inger Strömbom frågade mig om miljöaspekterna. Men nu är det ju så att oavsett om vi stänger Barsebäck kommer de här koleldade kraftvärmeverken i Danmark fortfarande att producera el för danskarna.

Danskarna har faktiskt i dag beslutat om åtgärder för att reducera sina utsläpp då det gäller de kolkraftverk man har i Danmark. Med det ser jag att det globala ansvar som man nu tar för utsläppen lyder under Kyotoöverenskommelsen. Där tar danskarna sitt ansvar för det här. Jag ser inte det som något stort bekymmer just i dag.

Anf. 89 INGER STRÖMBOM (kd) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är ett väldigt naivt resonemang att säga att de danska kolkraftverken kommer att producera energi och förorsaka utsläpp oavsett om Sverige är intresserat av att köpa stora mängder energi eller inte. När Sverige kommer med sitt behov och sin beställning ökar de takten. De producerar mer, de släpper ut mer. Det är ju solklart.

Jag tycker inte att det är så bagatellartat som Nils-Göran Holmqvist och socialdemokraterna tycks tänka. Det handlar om framtiden för kommande generationer. Det handlar om klimatet, växthuseffekten. Jag efterfrågar fortfarande en total miljökonsekvensbeskrivning.

Anf. 90 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik:

Fru talman! Den miljökonsekvensbeskrivning som Inger Strömbom efterlyser har inte jag heller sett, men den kommer att kunna redovisas då

man ser vilken effekt det blir av detta. Det Inger Strömbom säger om effekterna är ett antagande, att danskarna kommer att köra sina kolkraftverk mycket mer än de har gjort tidigare. Det vet vi ju inte.

Vi vet inte hur mycket energi vi behöver köpa utifrån. Vi har ett överskott i vårt energiområde. Just i dag kanske vi importerar mer än vi har gjort tidigare. Anledningen till att det är på det sättet kan vara att något av verken står för en kort översyn och det har gjort att vi har importerat extra just i dag. Men normalt ska det inte behöva vara sådana stora mängder som vi ska importera, utan vi har över tiden mer export av energi än import.

Anf. 91 LENNART VÄRMBY (v):

Fru talman och gott folk! Det är lite enerverande att behöva sitta så länge och vänta på sin tur, måste jag säga.

När jag hörde Ola Karlsson och Inger Strömbom blev jag lite förundrad. Var ni med och demonstrerade mot frihandel i Seattle? Ni verkar ju vara så upprörda över att vi har en fri handel och importerar och exporterar. Ska vi sluta importera bilar också och tvinga folk att köpa enbart Saab och Volvo, med krav på att de ska vara tillverkade i Sverige, eller vad ni nu är ute efter?

Häromveckan hittade jag i Das Parlament, den tyska motsvarigheten till vår Från Riksdag & Departement, ett uttalande av Claude Fussler som jag tänkte citera:

”Denkt man nur bis zum nächsten Jahr, muss man nicht radikal sein. Denkt man bis zum Jahr 2030, dann wird klar, dass radikale Änderungen notwendig sind.”

På ren svenska och småländska:

”Tänker man inte längre än till nästa år, måste man inte vara radikal. Tänker man till år 2030, då blir det klart, att radikala förändringar är nödvändiga.”

Vem är då denne Claude Fussler? Tja, jag blev nyfiken och bad RUT, vårt utomordentliga utredningsinstitut, spana rätt på vem den här herrn är. Det visade sig att han är vice vd för Dow Chemical Europe med ansvar för miljö-, hälso- och säkerhetsfrågor. Sedan augusti 1999 har han förordnats att under två år vara ansvarig för relationerna med intressegrupper inom WBCSD, World Business Council for Sustainable Development.

Det är en internationell intresseorganisation för företag på miljöområdet. Organisationen har 120 storföretag från 30 olika länder som medlemmar. Syftet är att verka för ekonomisk tillväxt i kombination, Ola Karlsson, med en hållbar utveckling.

Fussler uppger följande med anledning av citatet: Under en period av 25 år från i dag räknat kommer världen att innehålla 3 miljarder nya människor. Vi kommer inte att kunna upprätthålla vår nuvarande levnadsnivå om vi inte genomför radikala förändringar.

Vad vill jag ha sagt med att återge detta? Jo, gott folk, att den församlade borgerligheten i denna sal inte kan beskyllas för att företräda det upplysta och framtidsinriktade näringslivets talan. Det är uppenbart. Ej heller hör vi miljörörelsens otåligt kritiska röst när vi lyss till moderat höger, kristna demokrater och Folkpartiets variant av liberaler. Nej, snarare, gott folk, är det gamla skivbekanta som framförs, med århundradets

tio i botten. Det är det sista ylandet och gnölandet från den primitiva industrialismens dagar, en tid som betytt och fortfarande betyder hänsynslös rovdrift och som möjligen i sin barndom kunde förklaras av en from barnatro på marknadskrafters fria utveckling och välsignelse.

I dag vet vi bättre och det gör också en allt större del av företagsamheten och allmogen i Sverige och världen. Med den kunskap vi i dag har om hur miljön påverkas av tillförsel och användning av energi är vi faktiskt eniga, kraftverksbranschen och vi som mest aktivt förespråkar alternativa och förnyelsebara energikällor. Det som skiljer oss åt är endast takten i energiomställningen.

Fossila bränslen, som olja och kol, måste fasas ut, liksom den uranbaserade elproduktionen. Alternativen som ska in är självklart förnyelsebara, som vind, biobränslen och sol. Effektiviseringar och energismarta förändringar, som ger samma nytta med färre kilowatt, är och förblir det mest kostnadskloka sättet att mätta vårt energibehov. Det säger jag inte bara som ekonomisk smålänning.

Ni i oppositionen hävdar med mer än en åsnas envishet, vill jag påstå – och det kan bero på att ni faktiskt är tre till antalet i den delen av borgerligheten – att denna nödvändiga miljö- och energiomställning är kapitalförstöring, hotar arbete, välbefinnande och svensk industri. Efteråt petar ni pliktskyldigast in en liten brasklapp om att ni på sikt minsann också är förnyare.

Fakta är, gott folk, att ska vi klara den framtid som vi alla hoppas på efter millennieskiftet måste vi ta fart redan nu.

Fakta är att den svenska industrin knappast lider av för höga elpriser, lika lite som svenska folket lider av undervikt. Tvärtom redovisade analysföretaget NUS Scandinavia i Ny Teknik häromveckan i sin årliga undersökning att Sverige har världens lägsta elpriser för mellanstor industri med förbrukning mellan en och tio gigawattimmar.

Fakta är att Sveriges Verkstadsindustrier häromdagen i en skrift presenterar att vi enbart i Sverige kan spara sex terawattimmar, Ola Karlsson, på att enbart byta motorer inom industrin. Tala om slöseri och kapitalförstöring, att ha motorer som i onödan slösar bort energiproduktionen.

Med samma åtgärd i hela EU har man räknat ut att vi skulle kunna spara 300 miljarder euro. Det är 2,5 miljarder svenska nödmynt per år. Tala om kapitalförstöring!

Vi står inte heller ensamma i det här arbetet. Som tidigare sagts är Tyskland på gång med en avveckling av fyra reaktorer.

Fru talman! Nu kommer säkert som amen i den tidigare så statliga kyrkan de åsneensvisa i lokalen dragandes med: Men, att stänga Barsebäck betyder smutsig dansk kolkraft, och se på Vattenfall som köper 25 % i Hamburgs energiverk. Det har jag redan sagt.

Men, goa och glada vänner i den borgerliga kören, vi har en helt ny situation, en fri marknad med allt vad det innebär. Sedan England öppnade sin elmarknad 1990 har förändringens vind svept rasande snabbt. Efter mer än 100 år är nu monopolen i Norge, Sverige och Finland brutna. Danmark, Tyskland och övriga EU är på väg in i denna fria marknad. Då förändras ju ägandet snabbt, utan hänsyn till några nationsgränser.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

Ola Karlsson blev så upprörd över att Vattenfall har köpt in sig i Hamburg. Men de har ju köpt in sig i Sydkraft, och majoriteten i Sydkraft ägs faktiskt av utländskt kapital i dag. Ägandet förändras alltså snabbt. Allt det här har inneburit mycket stora förändringar med pressade elpriser och upp till en halvering av personalstyrkan i den här branschen. Det är alltså en oerhörd dynamik.

En annan stor och viktig faktor är miljökraven, bl.a. på grund av Kyotoavtalet, men också på grund av miljömedvetna företag. Det har lett till att exempelvis Danmark beslutat om ett radikalt grepp, Inger Strömbom, i samband med att de går in i den fria elmarknaden. De inför gröna certifikat och sätter upp mål för förnyelsebar energi.

Den smutsiga danska kolkraften ska läggas ned, gott folk. Glöm den inte, men minns den med fasa! Se med glädje på hur den danska vindkraften bidrar till EU:s och världens tillväxt på hållbara villkor med miljarder i inkomster för dansk industri.

Ett problem i sammanhanget är att produktionen av el snedvrids av de mycket olika villkor som råder mellan olika energikällor i form av skatter, avgifter och verkliga kostnader. På Nordpool, elbörsen i Oslo, ska el från vindkraft och biokraftvärme konkurrera med billig avskriven vattenkraft, kolkraft utan miljöavgifter och kärnkraft utan fullt kostnadsansvar för kärnkraftsolyckor. Elen produceras i olika länder och under olika regelverk men säljs på en gemensam marknad. Jag tycker att vi skulle kunna vara eniga i den här salen över att vi av både konkurrensskäl och miljöhänsyn ska se till att villkoren blir likställda. Det måste ske utan att den påbörjade processen till förnybara energikällor äventyras. Här har Sverige, enligt Vänsterpartiets uppfattning, anledning att aktivera sig mer än nu.

I samband med att vi äntligen påbörjar avvecklingen av kärnkraften har några olyckskorpar här i salen och i debatten kraxat dystert om effektkris i Sydsverige. Har man ingen tilltro, Ola Karlsson, till de annars så goda marknadskrafterna? Det har jag. På den fria elmarknaden måste leverantörerna se till att de står för sina åtaganden också vad gäller effekten. Svenska Kraftnät är inne på rätt spår när man kräver extra betalt för hög effekt. De som anser sig behöva effektkrävning ska minsann få betala för det.

Problemet är att åstadkomma omställningen på ett sätt som inte slår ensidigt negativt mot den svenska industrins möjligheter att konkurrera på världsmarknaden. Det kräver en viss varsamhet – och det tycker jag vi i majoriteten visar – och energiskatter som kan fungera som hävstång för alternativen. Det är helt nödvändigt att Sverige ska gå före. Det gynnar också den svenska industrin, som får möjlighet att exportera miljöteknik som ligger på framkant. Den svenska företagsamheten är värd det stödet.

Allt tal, gott folk, om ”förtida” avveckling är nys! Barsebäck 1 skulle, enligt min och Vänsterpartiets mening, ha stängts långt tidigare. Denna demokratiskt valda församling fattade beslut om att den stängningen skulle ha verkställts för 17 månader sedan. Tala om overtid!

Jag anser att energisystemen i Sverige och världen går på stulen overtid. Trots vår kunskap om konsekvenserna låter vi de kortsiktiga elpriserna som speglas på börsen styra. Vi vet att de inte motsvarar den verkliga kostnaden med miljön inräknad. Sverige har en av världens högsta energiförbrukningar per capita. Långsiktigt håller inte detta, och insikten om

det gör att uppdraget är givet – vi måste finna de möjliga politiska styrmedlen för att ställa om. Att svensk industri behöver dubbelt så mycket el för att producera en bil eller ett kylskåp är inget att vara stolt över.

Fru talman! Jag yrkar bifall till hemställan i betänkandet och den långsiktiga radikalismen, och jag yrkar avslag på reservationerna och den kortsynta konservatismen.

Jag måste medge att det svider i mitt vänsterhjärta när jag läser avtalet. Där har Vattenfall, Sydkraft och regeringen skrivit in att det rör sig om en ”förtida” avveckling. Men jag hänger inte upp mig på ord. Handling och verklighet är viktigare. Låt gå.

Ett tack också till socialdemokrater, centerpartister och miljöpartister. Vi är på samma sida – och rätt sida – om barriaderna.

Anf. 92 OLA KARLSSON (m) replik:

Fru talman! Lennart Värmbys talar vackert och energiskt om att kol, olja och den uranbaserade produktionen ska ut. Lite senare kommer det något korn av tänkvärt i hans inlägg. Han säger: ”Trots kunskapen om konsekvenserna för vi en politik – – –” osv. Det är just detta som gör det hela så intressant, dvs. trots kunskapen om konsekvenserna av energipolitiken väljer Vänstern att stödja en politik som innebär att man stänger säker och utsläppsfri svensk kärnkraft. Man vet att konsekvenserna blir import av skitig dansk kolkraft, import från Norge, import från Finland och därmed indirekt import av rysk kärnkraft. De osäkra ryska kärnkraftverken kan drivas längre, med högre effekt och med högre risker.

Lennart Värmbys kommer säkert att säga att på den avreglerade elmarknaden kan staten inte ha något att göra med vilken ytterligare produktion det statliga bolaget Vattenfall köper – och därmed säga att Vänstern inte behöver bry sig om att det är förankrat i regeringen.

Vad är meningen med energiöverenskommelsen, Lennart Värmbys? Ska den svenska kärnkraften ersättas med tysk och finsk kärnkraft? Kostnaden skulle bli så hiskligt många miljarder.

Anf. 93 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Fru talman! Allra först har jag en fråga jag borde ha ställt i mitt anförande till Ola Karlsson. Hur många ton högaktivt radioaktivt avfall tycker ni moderater ska produceras i Sverige innan ni är nöjda?

Sedan till svaren på Ola Karlssons frågor. Om man inför en fri marknad, Ola – detta är en grundkurs i kapitalism – kan man inte rimligen börja prata om svensk, tysk, rysk eller annan nationalitet. Ägarförhållandena avgörs på marknaden, eventuellt via aktiebörsen som Sydkraft är noterad på. I Sydkraft har på ett tidigt stadium Preussen Elektra från Tyskland och Statkraft från Norge kommit in. Majoriteten av aktierna och röstandelen i Sydkraft ägs nu från utlandet. Är det fortfarande fråga om svensk elenergi i Sydkraft?

Man jag tycker inte att det är intressant. Det intressanta och viktiga är att skapa ett regelsystem som gör det möjligt för dem som producerar och levererar el att göra det säkert och effektivt, men samtidigt ska ribban på miljösidan hela tiden höjas. Då är världen så elak att det ibland inte är fråga om att välja mellan pest och kolera, utan hur man än väljer hamnar man i difteri. Det är en övergångsperiod. Någonstans måste man börja. Jag är en otålig pragmatisk person. Jag noterar att när Barsebäck 1

har stängts är det en reaktor färre i Europa och världen, förutom de över 50 som tidigare har stängts av ekonomiska eller andra skäl i framför allt USA. Det är ett framsteg.

Sedan har vi frågan om Kyotoavtalet, CO₂-utsläpp och sådant. Vi måste börja diskutera möjligheterna av att handla med utsläppsrättigheter för att effektivt använda pengar för att få bort koldioxidutsläppen. Danmark är redan inne på den vägen och Norge likaså. Det finns en rad exempel att peka på, och vi hävdar från Vänstern att Sverige måste mer aktivt driva på så att det blir lika villkor. Det sade jag i mitt anförande, men det kanske Ola Karlsson missade.

Anf. 94 OLA KARLSSON (m) replik:

Fru talman! Det är kanske lika villkor som Lennart Värmbys menar när han inför den svarta skatteväxlingen med produktionsskatt på svensk kärnkraft och som driver jobb och industri ur landet. In får vi skitig dansk, tysk och polsk kärnkraft.

Det är en spännande och intressant debatt med Lennart Värmbys. Han konstaterar att på en fri marknad rör sig energislagen fritt. Då blir ju kontentan av Vänsterns energipolitik bara retoriska slagord. Det handlar inte om säkerhet när man väljer att stänga de säkraste kärnkraftverken. Det handlar inte om miljö när man väljer att stänga den kraftproduktion som genererar minst utsläpp. Det handlar inte om jobb i Sverige när man väljer att stänga de effektiva anläggningarna.

Resultatet av Lennart Värmbys politik blir att vi växlar jobb och produktion i Sverige mot import utifrån. Vi betalar dessutom för detta. Det är en given förlustkalkyl. Vi öser ut miljarder på en kapitalförstörande destruktiv energipolitik, där effekten blir att produktionen ersätts med produktion utanför landets gränser som produceras under sämre villkor, med sämre säkerhet och sämre miljöeffekter. Vi är alla förlorare på Lennart Värmbys energipolitik.

Anf. 95 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Fru talman! Ja, livet är bister, Ola Karlsson. Vi är alla förlorare, och ändå lever vi. Vi försöker t.o.m. ta oss över millennieskiftet. Jag hoppas att datorerna kommer att fungera.

Jag är nästan rörd över Ola Karlssons moraliska upprördhet. Min mor var sömmerska i alla år. Den textilindustri hon jobbade i hemma i Borås – jag är uppvuxen i denna civiliserade del av världen – är nu nedlagd. Varför då? Den är utkonkurrerad bl.a. på grund av social dumpning, mycket lägre arbetslöner och ovärdiga arbetsvillkor i en rad andra länder runtom på jorden. Ska vi sluta importera från Indien och Bangladesh, Ola, bara för att det är så eländigt där?

Världen är svår och komplicerad. Jag medger gärna det. Men våra målsättningar, som vi har tillsammans med andra partier i denna kammar som utgör en majoritet, går ut på att höja ribban inte bara i Sverige utan också utanför. Ibland blir det en lite krokig omväg. Personligen skulle jag mycket väl kunna tänka mig att lägga ned Ignalina före Barsebäck. Det är bara det att danskar, Malmöbor och andra, som trots allt är rädda för olycksrisken, kanske inte skulle gilla den prioriteringen.

Det märkliga är att det inte är något kärnkraftsföretag – varken här i Sverige eller i något annat land på jorden, oavsett hur kapitalistiska del-

staterna i USA är – som fullt ut bär försäkringskostnaderna. På många ställen har man redan nu på grund av driftskostnader och annat lagt ned kärnkraft, inte minst i USA. Det finns en hel lång lista som jag tyvärr glömde att ta med mig, men jag kan visa den vid ett annat tillfälle, på sådana som av marknadsekonomiska och kapitalistiska skäl inte bär sig.

Då tycker jag som vänsterpartist, som länge har kämpat förgäves med en planhushållning som inte fungerade, att man kan använda det utomordentliga verktyg som den fria marknaden är och bygga upp ett regelverk som styr de rovgiriga kapitalisterna åt rätt håll. Det tycker jag är en väldigt effektiv politik. Om jag kan få andra att göra någonting så slipper jag att göra det själv, Ola. Det är i sin enkelhet grundfilosofin som vi har som utgångspunkt i energipolitiken, och vi kommer att lyckas.

Anf. 96 INGER STRÖMBOM (kd) replik:

Fru talman! Lennart Värmbys sade för en stund sedan att det som skiljer oss åt när det gäller avvecklingen av kärnkraften är takten. Det håller jag helt med om. Det är huvudsakligen vad gäller takten som vi skiljer oss åt, vi kristdemokrater och ni vänsterpartister. Men kristdemokraternas takt är mer realistisk, Lennart Värmbys, och vi väger dessutom in miljöansvaret. Det menar jag att Vänsterpartiet inte gör med den politik ni för i dag.

När regeringsbeslutet om stängningen av Barsebäck 1 kom kunde hela svenska folket i TV-nyheterna få se en segerrusig och skålande Lennart Värmbys. Beslutet firades tydligen som en stor framgång för Vänsterpartiet. Jag har en fråga till Lennart Värmbys. Nu kommer vinterkylan kanske att lamslå Sydsverige och leda till att företag måste stängas, samhällen mörkläggas, människor frysa och djur må dåligt i sina ladugårdar. Kommer Lennart Värmbys också då att korka upp champagnen och fira Vänsterns framgångar inom energipolitiken? Det är faktiskt till en sådan situation som er politik kan leda.

Anf. 97 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Fru talman! Eftersom Inger Strömbom tog upp champagne som ett speciellt ämne kan jag säga ungefär som Kolingen en gång sade när han hittade en flaska champagne i en snödriva utanför grevens. Det här är egentligen inte min dricka, sade Kolingen, men det kanske går ned ändå. Vad jag menar med det vet jag inte, men jag tycker att det är ganska roligt.

Så till frågorna. Det har hänt en gång i modern tid att elen blev avstängd i Sydsverige. Det var när kraftledningarna brakade ihop. Det kan inträffa alldeles oavsett hur många kraftverk som är i gång.

Min fråga till Inger Strömbom blir: Hur många kraftverk ska vi ha stående i malpåse för att tända på en eller två eller tre dagar per kall vinter vart tionde år när det verkligen bränner till? Dessa fria marknadskrafter har lagt ned 2 500 megawatt kondenskraft för att det inte längre bar sig företagsekonomiskt för Sydkraft och Vattenfall att ha verken ståendes när de inte gick och när det inte blev några intäkter.

Hur fungerade det på den gamla planhushållningens tid, som alla här kollektivt faktiskt var ansvariga för under mer än hundra år? Jo, vi konsumenter fick betala dessa extra kraftverk.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

Jag kan inte bli mer än lite förundrad. Ni som är mycket mer förtjusta i den europeiska unionen än vad jag är – då är jag ändå ganska förtjust för att vara vänsterpartist, ska ni veta – pratar som om det vore något hemskt att det handlas med el och energi över gränserna. Jag begriper er inte. I framtiden, när vi lyckats konstruera en vettig marknad med samma miljövillkor för de smutsiga danska kolkraftverken som de smutsiga oljekondenskraftverken i Sverige, ska man konkurrera på lika villkor inte bara ekonomiskt och kostnadsmässigt utan också vad gäller miljövillkoren. Eftersom dessa miljöproblem inte är lokala utan globala måste man ta ett samlat grepp. Vi vill driva på för att vi tvärsöver Östersjön och runtom i Europa ska ta krafttag för att höja miljöribban. Då kan inte ni hålla på och spjärna emot och prata om det svenska som om det vore något extra fint och värdefullt.

Nationalism det kan man ha, svenska flaggan ska man hylla när det passar sig och man kan heja på Tre kronor om kronorna syns under reklamapparna när de spelar ishockey-VM. Men någon måtta får det vara.

Anf. 98 INGER STRÖMBOM (kd) replik:

Fru talman! Jag känner att Lennart Värmbys försöker göra allt för att glida undan svaret på min fråga. Jag tycker att det är fascinerande att höra en vänsterpartist så till den grad hylla en fri elmarknad och fri konkurrens. Lennart har också tidigare hänvisat till att det är parterna på marknaden som ska fixa fram energin.

Det är faktiskt så, Lennart Värmbys, att Svenska kraftnät, som jag tror också Lennart Värmbys sätter tilltro till, uppskattar att vi i vinter kan få en akut brist på ca 800 megawatt, även om Sverige utnyttjar den maximala importmöjlighet som står till buds. Var ska vi ta kraften ifrån? Var har Lennart Värmbys de resurserna? Jag vill ha svar på frågan. Ska folk sitta och frysa i södra Sverige och ska Lennart Värmbys fira detta med champagne, eller vad är lösningen?

Anf. 99 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Fru talman! Man kan alltid lita på kraften uppifrån, tror jag. På frågan var den mer fysiska kraften ska tas ifrån kan jag säga så här. Det är faktiskt så, Inger Strömbom, att det är fullt möjligt att koppla bort om det skulle bli det extremläge som Svenska kraftnät har räknat på, utan att någon enda människa behöver avlida av köldslag. Ett problem för Svenska kraftnät och kraftbranschen är inte själva effektbristen utan hur man ska hantera den om den uppstår.

Då hävdar Svenska kraftnät med mitt varma stöd att man ska ta betalt för effekten. De som tidigare var planhushållare, som nu har blivit marknadsutsatta och som tycker att det är så bra med en fri marknad, säger att de vill ha något slags garanti. Jag ställer inte upp på det. Kostnaden ska föras över till de konsumenterna som är villiga att betala, och då får man också större incitament för att energispara både vad gäller effekt och den energi som går åt per dag.

Jag glömde att svara på frågan om takten, som vi var överens om. Det beklagliga när det gäller kristdemokraterna är att ni har tappat takten. Ni var med en gång när det begav sig, runt 1980, under de dagar när det blåste radikalare vindar över Sveriges avlånga land än det gjorde under mellanperioden. Då var ni med och slogs för linje 3, om jag minns rätt.

Nu har ni hoppat av och hoppat över skaklarna och hamnat på fel ställe, tycker jag. Ni har tappat tempo. Ta och träna upp tempoförmågan och häng med i stället på att konstruktivt diskutera vilka villkor som ska gälla, så att vi kan styra dessa ostyriga illbatteringar på marknaden åt rätt håll. De är väldigt effektiva rent företagsekonomiskt, men de förmår inte höja ögonbrynen och ögonlocken så att de ser dessa globala problem och möjliga lösningar på dem. Det är vi i denna politiska församling som bör diskutera och fatta beslut om de delarna.

Sedan sköter de säkert investeringar bra både i Hamburg och på andra ställen. Jag har förresten en nära vän som jobbar i Hamburgs energiverk. Givet förhållandena är det ett bra verk. Jag tror att det är en god place-ring, så det är inte fel gjort i den meningen.

Anf. 100 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Miljöpartiet gläds över att avvecklingen av kärnkraft antligen har inletts. Men regeringens energipolitik är inte en politik för omställning av energisystemet utan en politik som i bästa fall kan leda till stängning av två kärnkraftsreaktorer. Miljöpartiets energipolitik innebär till skillnad från regeringens en total omställning av energisystemet till energiproduktion med förnybara energislag och en slutgiltig avveckling av kärnkraften till år 2010.

Vi vill att omställningen av energisystemet och kärnkraftsavvecklingen i första hand ska åstadkommas med hjälp av ekonomiska styrmedel som medför bl.a. att kärnkraften måste betala sina egna kostnader. Vi har visserligen inlett en blygsam skatteväxling i årets budget, och det är ett steg i rätt riktning, men det räcker inte. Det som behövs är en planerad långsiktig skatteväxling så att alla energislag, inklusive kärnkraften, får bära sina miljökostnader fullt ut.

Vi anser också att kärnkraftens risker successivt ska överföras till reaktorägarna. Kärnkraften ska bära de fulla marknadsekonomiska försäkringskostnaderna för de risker en stor kärnkraftsolycka är förknippad med. När kärnkraften på detta sätt får betala sina verkliga kostnader kommer det att leda till att alltför många kärnkraftverk blir olönsamma, och då kommer de att stängas av sina ägare.

Men vi inser också att effekterna av de ekonomiska styrmedlen inte nås så fort att de kan användas för inledningen av kärnkraftsavvecklingen. För att inleda avvecklingen och för att säkerställa att den går i jämn och för samhället i rimlig takt behövs en kompletterande avvecklingslag. En sådan har riksdagen antagit. Miljöpartiet har dock ett flertal invändningar mot den nuvarande utformningen av lagen, bl.a. att den inte tar hänsyn till säkerhetsaspekterna och att den tekniska livslängden för reaktorerna borde vara kortare än 40 år. En mängd kostnader tas inte in när man bestämmer ersättningen till reaktorägarna. Sammantaget innebär det här att skattebetalarna överkompenserar reaktorägarna vid en kärnkrafts-avveckling.

Även om man räknar rätt på kostnaderna enligt nuvarande avvecklingslag, vilket som bekant sätts i tvivelsmål att regeringen har gjort, är en avveckling med hjälp av enbart lagstiftning onödigt dyr. Genom att avstå från ett kraftfullt styrmedelspaket belastar regeringen skattebetalarna med oskäligen ersättningskostnader, som kommer att göra en fortsatt avveckling av kärnkraften ekonomiskt svår att genomföra.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

Vi har som bekant inte fått gehör för vår energipolitik i årets budget heller, men vi har fått en liten början till skatteväxling och avvecklingen av kärnkraften har påbörjats. Med detta utfall har vi givit oss till tåls.

Det pågår nu rätt betydande ansträngningar för att ersätta landets stora elberoende. Även om skatteväxling skulle ha varit effektivare är vi ändå glada för det som görs. Här vill jag särskilt nämna införandet av det nya investeringsstödet till termisk solvärme till år 2002. Införandet av det stödet kan förhoppningsvis göra fortsatt utveckling på solvärmefronten möjlig. Med de elpriser som råder nu såg det mörkt ut för solvärmerna utan stöd.

De 500 miljoner som under en femårsperiod kommer att satsas på ett utökat samarbete med svensk fordonsindustri – varav 100 miljoner som energiforskningsstöd och 200 miljoner som energiteknikstöd – var en svår nöt för oss. Vi är naturligtvis oerhört angelägna om att mindre miljöskadliga bilar utvecklas, och det snabbt, med hänsyn till att bilismen står för en dominerande och snabbt växande del av koldioxidutsläppen och försmurningen. Men subventioner till bilindustrin är tufft för oss.

Principen att förorenaren ska betala sina miljökostnader har fastslagits med bred uppslutning. Man kan visserligen säga att det är Andersson och Pettersson och Lundström och jag som förorenar när vi kör våra bilar, men bilindustrin gör det svårt för oss när den inte prioriterar att tillhandahålla miljövänliga bilar. Jag tycker att en mycket stor del av ansvaret måste läggas på producenten.

Bilindustrin borde naturligtvis själv betala för nödvändiga utvecklingskostnader för att kunna erbjuda konsumenterna bilar som inte dödar vår framtid. Den borde dessutom, inom parentes sagt, betala skatt. Samhället har gett den så mycket – alltifrån miljövidriga vägar till hela fabriker som present. Detta beslut är svårsmält, men vi tror inte att bilindustrin kommer att med någon kraft själv prioritera miljöfrågorna. Vi stöder därför trots allt detta beslut. En liten tröst är att utskottet har uttalat att forskningen ska vara öppen och gå schyst till. Det borde åtminstone borge för hög kvalitet på forskningen.

Anf. 101 INGER STRÖMBOM (kd) replik:

Fru talman! När budgeten presenterades glädde sig ju Miljöpartiet över den utlovade s.k. skatteväxlingen. Vi hörde också Ingegerd Saarinen här tala väldigt positivt om detta. 1,3 miljarder kronor till statskassan genom skattehöjningen på diesel, el och kärnkraft nästa år skulle enligt budgeten användas till skatteväxling. Men det var inte riktigt äkta skatteväxling, utan det var till kompetenshöjningskonton i arbetslivet. Det må så vara – det finns inte något förslag om kompetenshöjningskonton i budgeten.

Enligt regeringen kommer utredningen troligen att först ta ett år, och sedan kommer kanske ett förslag längre fram. Efter detta besked har Miljöpartiets båda språkrör var för sig uttalat sig mycket kritiskt mot regeringen i den här frågan.

Jag undrar: Kan inte Ingegerd Saarinen här erkänna att Miljöpartiet har blivit ordentligt blåst av Socialdemokraterna i den här frågan? Det är väl ingen skatteväxling det är tal om, utan en ren skatt, rakt in i statskassan – eller hur, Ingegerd Saarinen?

Anf. 102 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Fru talman! Den här energiskattehöjningen behövs i vilket fall som helst, så vi är inte ledsna för den. De här kompetenspengarna kommer att falla ut så småningom. De fryser inte inne därför att utredningen inte hinner bli klar i år. Det ska utredas på ett ordentligt sätt, och sedan kommer pengarna att falla ut. Dessutom vill jag påpeka att det här inte är de enda pengar som används för att sänka skatten på arbete. Skatteväxlingen handlar ju om det.

Vi skulle naturligtvis vara väldigt glada om vi fick igenom vår ursprungsmodell, som vi värnar om, nämligen att det är arbetsgivaravgifterna som ska sänkas i samma mån som energiskatterna höjs. Det har visat sig vara jättetufft att få igenom det, och vi har då accepterat en annan modell, där skatten på arbete sänks, inklusive kompetenspengarna.

Jag tycker inte riktigt att vi har blivit blåsta, även om det kunde se ut så utifrån.

Anf. 103 INGER STRÖMBOM (kd) replik:

Fru talman! Vi har inte riktigt blivit blåsta, säger Ingegerd Saarinen. Men jag vill i alla fall påstå att ni har blivit blåsta på de 1,3 miljarderna i år. Jag har lärt mig att med den budgetteknik som regeringen brukar tillämpa fryser pengarna inne om de inte används under året.

Ingegerd Saarinen svarade inte riktigt på den fråga som jag ställde i mitt anförande, och den frågan gällde hur hon som miljöpartist kan svara de stora utsläppen, miljöpåverkan och hotet mot klimatet. Är Miljöpartiet verkligen ett miljöparti när man ställer upp på de konsekvenser som den här stängningen får, i och med att vi inte kan ersätta elen med mer miljövänlig kraft?

Anf. 104 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Fru talman! De 1,3 miljarderna kommer inte att frysa inne, utan de kommer att budgeteras på nästa år och åren framöver. Vi får alltså ut pengarna i slutändan. Det var inte den enda ersättningen, som sagt var, utan vi hade dessutom sänkningar på skatten på arbete som väl motsvarar de 1,3 miljarderna.

Det är naturligtvis väldigt jobbigt att det blir utsläppsökningar, men vi måste ändå gå den här vägen och lägga ned kärnkraften successivt för att komma någonvart. Det vi inväntar är naturligtvis att reglerna i hela Europa ska anpassas till varandra, så att vi får en vettig elmarknad med samma regler för alla spelare. Så är det ju inte nu. Det vi kan hoppas på, som jag ser det, är att vi får regeringar med gröna inslag – då kommer det här nog att gå lite fortare.

Anf. 105 OLA KARLSSON (m) replik:

Fru talman! Som jag tog upp i mitt inledningsanförande har Miljöpartiet många gånger tidigare varit emot stödet till en utbyggnad av småskalig vattenkraft med hänvisning till de mycket stora biologiska skador som kan uppstå när man bygger ut små strömmar.

Nu accepterar ju Miljöpartiet och Ingegerd Saarinen stödet i den här budgeten. Jag skulle då vilja fråga: Blir skadorna på strömmarna mindre när Miljöpartiet ställer upp på budgeten än de blev tidigare? Kommer

Prot.

1999/2000:48

16 december

Energi

man att vara konsekvent och säga att man faktiskt är för stödet när man uttalar sig i olika tidningar?

Sedan har jag en annan fråga. På en avreglerad och sammankopplad nordeuropeisk elmarknad innebär ju definitionsmässigt en stängning av ett kraftblock att kraften kommer att ersättas med annan kraft från andra ställen. Nu ser vi i dag hur Barsebäck i praktiken ersätts med dansk kolkraft och rysk kärnkraft. Det är fyra miljoner ton koldioxid, 2 000 ton svaveloxid och 2 000 ton kväveoxid extra för att man ersätter elen från Barsebäck 1. Hur stora skador på miljön är Miljöpartiet berett att acceptera för att kunna stänga de svenska kärnkraftverken?

Anf. 106 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Fru talman! Först vill jag ta upp de små vattenkraftverken. Vi är fortfarande inte positiva till små vattenkraftverk, särskilt inte till att bygga nya. Under vissa förhållanden accepterar vi små kraftverk. Om de har funnits tidigare och om det är en effektivisering av dem kan det ibland vara helt okej. Men i de flesta fall är det inte det.

Jag tror att Ola Karlsson glömmer bort att vi inte var en del av den här energiuppgörelsen. När vi i efterhand kommer in i ett samarbete med regeringen får vi ju lov att acceptera vissa saker. Det här är en av de sakerna.

Anf. 107 OLA KARLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag uppskatter ärligheten från Ingegerd Saarinens sida när hon konstaterar att Miljöpartiet accepterar de här stöden till utbyggnad av småskalig vattenkraft trots att man vet att det kan ge mycket stora biologiska skador. Vi menar däremot att det inte ska gå skattepengar till att subventionera den här typen av utbyggnad.

Jag vill nog ändå ha ett svar på frågan om hur stora skador på miljön Miljöpartiet är berett att acceptera för att kunna stänga säkra svenska kärnkraftverk. Vi ser ju på den avreglerade sammankopplade elmarknaden att när man stänger ett säkert svenskt kärnkraftverk ersätts den med produktion från andra håll. I dag är det extra tydligt att det är dansk kolkraft som svarar för ersättningen och i viss mån rysk kärnkraft från betydligt mer osäkra reaktorer. Hur stora skador på miljön är Miljöpartiet berett att acceptera?

Anf. 108 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Fru talman! Det är mycket i det här som jag skulle behöva ta upp. Jag hoppas att jag kan hålla reda på det här.

När det gäller säkra kärnkraftverk tycker jag att det är en motsägelse som Ola Karlsson kör med. Det finns inga säkra kärnkraftverk. I så fall skulle det inte vara några som helst problem när det gäller försäkringsbolagen och när det gäller att få kärnkraftverken att ta det fulla ansvaret vid eventuella olyckor. Det har ju visat sig alldeles omöjligt. Så är det naturligtvis för att kärnkraftverken inte är säkra och för att det blir ohyggliga kostnader om det skulle hända någonting. I det här sammanhanget tycker jag att Ola Karlsson ska vara lite försiktig med språket.

Dessutom är kärnkraftverken inte heller säkra i vanlig drift. Hela förloppet är fullt av miljöfaror. Det gäller från uranbrytningen till dess att man utvinner kraft och sedan när man ska förvara avfallet. Det är även en

massa koldioxidutsläpp under den processen som man av något skäl brukar bortse från. Det finns där också då.

Frågan var hur mycket skador på miljön vi kan godkänna för att ersätta den här skadliga kraften. För det första ska vi spara bort en stor del. Det är inte meningen att vi ska ersätta allt. För det andra måste vi se till att prioritera och snabbt jobba med att få fram regler som gäller över hela marknaden, så att vi inte har den ohållbara situation som är just nu. Jag tror att sådana är på väg t.ex. när det gäller Danmark. Danmark kommer ju inte att fortsätta att exportera billig kolkraft till oss. Danmark kommer att vara tvunget att anpassa sig till andra spelregler. Det här måste vi få att fungera för hela Europa och så småningom för resten av världen. Men vi får jobba med det.

Anf. 109 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i Ola Karlssons inlägg.

I måndags gick priset på el på elbörsen upp från under 15 öre per kilowattimme till över 50 öre. Under tisdagen låg priset under vissa timmar på över 30 öre per kilowattimme. Även dygnspriset har stigit. Efter att ha legat på 13–14 öre per kilowattimme i flera veckor tog det i början av veckan ett ordentligt kliv uppåt och hamnade i måndags på 24 öre per kilowattimme. Sedan sjönk det något, men i går låg det åter på 26 öre per kilowattimme. Genom denna hundra procentiga ökning av elpriset ser vi nu *en* konsekvens av Barsebäcks stängning.

Sverige och Skåne är mycket elberoende, framför allt under den kalla årstiden. Då behöver vi el för att driva vår industri men också för att få ljus och värme i våra hem. Södra Sveriges energiförsörjning är i dag mycket sårbar. Med en stängd reaktor finns det mycket små marginaler. Kort sagt: Vi har ingen reservkraft.

Den absolut största produktionen av el i Skåne kommer från kärnkraften. Även med en stängd reaktor är Barsebäck den i särklass största elproducenten. Som jag har sagt finns det ingen reservkraft i Sydsverige i dag. Vi kommer att vara extremt sårbara vid sträng kyla. Vissa hävdar att kraftbalansen i Sverige är ganska god. Hur ser den då ut? Jo, i Norrland ligger den på plus med ungefär 500 megawatt. Mellansverige har balans medan Sydsverige ligger på minus med ungefär 300 megawatt. Det kan ju tyckas vara okej, men som tidigare har sagts här i dag går det inte att överföra överskottet i norr till underskottet i söder. Sådan kapacitet har vi inte, utan Sydsveriges underskott ska täckas med import.

Jag vet att redan nu i mitten av december har Skåne vid ett par tillfällen varit mycket nära att behöva stänga sitt elnät, detta trots att vi ännu inte har haft någon kyla. Svenska kraftnät har en plan under arbete för hur roterande bortkoppling av elabonnenter ska ske i Sydsverige. I första hand tänker man sig faktiskt att man ska stänga industrin. Detta kommer att bli kännbart för det sydsvenska näringslivet och för människor som bor i Sydsverige. I många hus är man i dag totalt beroende av el för allt.

Barsebäcks produktion kan i dag bara ersättas genom en ökad import, för tillfället, med en trasig *Baltic Cable*, endast från Danmarks koleldade kraftverk. Detta kommer att ytterligare försämra den redan dåliga luftkvaliteten i Skåne. Koldioxidutsläppen kommer att öka med cirka fyra miljoner ton. Därtill kommer ökade utsläpp av svaveloxid och kväveoxid. Detta medför mer än en fördubbling av Skandinavians bidrag till de

Prot.

1999/2000:48

16 december

Energi

globala koldioxidutsläppen från elproduktion och dessutom en ökad förurning. Hur kan det komma sig att en regering som så ofta talar om ett ekologiskt hållbart samhälle och slår sig för bröstet över hur väl man driver miljöfrågor över huvud taget kan fatta ett beslut om nedläggning av Barsebäck utan att man har gjort en miljökonsekvensbeskrivning där naturligtvis även konsekvenserna av ökad import måste tas med?

Fru talman! Jag måste här fråga socialdemokraterna: Vore det inte på sin plats med en miljökonsekvensbeskrivning innan man fattar beslut? Det krävs ju i väldigt många andra fall. Hur kommer Sydsveriges miljö att påverkas av en ökning av kolproducerad el?

Fru talman! Företrädare för kraftindustrin anser att det kommer att ta 20–50 år att på ett ekologiskt hållbart och ekonomiskt rimligt sätt ersätta energibortfallet av kärnkraften, och det gäller inte bara den svenska kraftindustrin. Detta kan kanske vara en överdrift, men det kommer att ta tid, och där är vi definitivt inte i dag. Jag anser nog att vi först måste vara säkra på att vi klarar vår egen energiförsörjning i hela landet och till ett rimligt pris innan vi stänger Barsebäck.

Om vi sedan funderar över till vilket pris den politiska majoriteten i riksdagen tycker att det är värt att göra Sydsverige sårbart, är det i dagsläget värt ca 6 miljarder kronor, och där kommer inte slutnotan att stanna.

För 6 miljarder skulle vi i stället kunna ta bort förmögenhetsskatten och därigenom förbättra företagsklimatet i stället för att försämra det. Eller också skulle vi kunna utrusta 480 000 elever i skolan med var sin dator för 12 500 kronor styck. Jag anser att det här är en kapitalförstöring. 6 miljarder kan användas så mycket bättre än vad majoriteten vill.

Fru talman! Jag måste ställa ytterligare en fråga till socialdemokraterna: Hur kan det komma sig att det är okej att ta bort en eller möjligen två reaktorer men lämna kvar tio eller elva? För min del borde det logiska vara att antingen är kärnkraft så farlig som vissa av er hävdar, och då borde vi omedelbart stänga alla reaktorer, eller så är det ett billigt och miljövänligt sätt för Sverige att producera el, och då borde det naturliga beslutet vara att kärnkraften utnyttjas så länge som den är säker och ekonomiskt bärkraftig.

Genom att behålla kärnkraften kan det ökade elbehovet klaras av med rimliga investeringar i kraftvärme, samtidigt som vi får råd att göra forskningsinsatser på de mest intressanta alternativen för framtiden. Då skapas utrymme för utveckling av långsiktigt hållbara alternativ.

Fru talman! Jag yrkar härmed bifall till reservation nr 1.

Anf. 110 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Fru talman! Med all respekt för Ewa Thalén Finnés förtjusning i radioaktiva reaktorer ska jag begränsa frågeställningen till kostnaden för omställningsproceduren, eventuella bristsituationer i Sydsverige och sådant.

Vid alla omställningar tidigare i Sverige och på andra håll i världen – det gäller t.ex. av- och omregleringen av taxinäringen – har det också varit stora problem. När man släpper in marknadskrafterna i ett monopol måste tydliga brister komma upp till ytan som man inte omedelbart förmår att hantera.

Jag tycker att ni svartmålar för mycket. Jag sitter själv med i Delegationen för energiförsörjning i södra Sverige – ett långt namn på en mycket effektiv statlig delegation – och visst finns det problem i akuta nödlägen, t.ex. under kalla vinterdagar. Men kraftöverföringsproblematiken är man på väg att åtgärda.

Återigen: I en marknadsekonomi måste det fungera så att kunderna får betala priset fullt ut. Det är ingen tvekan om att vi har haft en överkonsumtion. Alla som har varit rökare vet att det är svårt att avvänja sig från rökning – för att ta ett exempel. Och att avvänja sig från överkonsumtion är också svårt. Jag vill hänvisa till verkstadsindustrins egen redovisning på Europainivå som visar att vi är tvungna att producera el för 2,5 miljarder om året i svenska nödmynt för att – helt i onödan – möta denna överkonsumtion. Hur länge tycker Ewa Thalén Finné att vi ska fortsätta med det?

Anf. 111 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Lennart Värmbys pratar mycket. Han började med taxi och avregleringen och kom in på energin och avregleringen. Frågan är bara om vi har gjort en reell avreglering, men den kan vi kanske ta i en annan debatt.

Jag instämmer i det som Lennart Värmbys säger när det gäller kraftindustrin. Kraftindustrin är medveten om att man måste förändra och minska sin energiförsörjning. Men där är vi inte i dag. Är det värt priset att industrin får problem och kanske får betala med stängda fabriker i Sydsverige för att vi inte har tillräckligt med energi? Jag tycker inte det. Jag tycker inte heller att det är värt priset att vi ska få större miljöskadliga utsläpp i Skåne.

Som en kommentar till det som Lennart Värmbys sade tidigare om att den smutsiga danska kolkraften ska läggas ned: Ve mig som skåning, jag hoppas att det inte går för fort, för då får jag frysa.

Anf. 112 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Fru talman! När det gäller den smutsiga danska kolkraften, kommer ni moderater i fortsättningen att på område efter område vid all export och import tillämpa exakt samma måttstock? Ni kommer alltså att gå till källan och kontrollera alla produkter, bilar, tjänster, prylar, kläder? Kommer ni att undersöka produktionsförhållandena och sedan föra fram samma krav som Ewa Thalén Finné gör här på smutsig dansk kolkraft, som dessutom är på väg att avvecklas enligt ett beslut i den danska riksdagen? Kommer ni att tillämpa exakt samma måttstock på varenda handelsområde? Eller är ni emot import och för enbart export? Det är min fråga.

När vi bygger upp den nya fria marknaden är den ju inte färdig från början. Det är klart att man alltid kan diskutera omställningskostnader. Jag är övertygad om att om jag hade förhandlat med Sydkraft, hade priset bara blivit hälften, eftersom jag är så mycket duktigare på att förhandla än de andra. Så kan man tycka. Men det är självklart att det blir omställningsproblem och omställningskostnader.

Nu är det upp till marknadskrafterna att se till att fixa fram prisinstrument så att jag som konsument får de riktiga signalerna. När priset stiger måste det ju bli lönsamt att vara mer effektiv.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

Jag tycker inte att det är något fel att Sverige, som i dag slösar med elström och energi när man tillverkar produkter, kommer ned till en nivå som är internationell. Det stärker konkurrenskraften i stället för att försämra den, och det gynnar den typen av industri som exporterar miljöteknik.

Anf. 113 EWA THALÉN FINNÉ (m) replik:

Fru talman! Det var mycket på en gång. Det är klart att vi är för en fri marknad. Men en fri marknad innebär inte politisk intervention i stor utan i mindre utsträckning. Sedan måste det naturligtvis finnas vissa regler och lagar. Det tror jag att vi alla är överens om.

Men det här beslutet är så olyckligt, därför att det går för fort. Det är som Lennart Värmby säger: Kraftindustrin är också medveten om att kärnkraften på sikt är en energi som bör avvecklas. Men kan vi inte låta det bli en rimlig avveckling så att vi slipper de ekonomiska konsekvenser som vi får? Jag tänker inte bara på de pengar som våra medborgare och skattebetalare får betala, direkt eller indirekt, utan jag tänker också på konsekvenserna för vårt näringsliv.

Det måste vara rimlighet i det som man gör, men det här är orimligt.

Anf. 114 KARIN FALKMER (m):

Fru talman! Ola Karlsson har på ett utmärkt sätt avslöjat vilket korthus regeringens energipolitik består av. Jag anmälde mig till debatten när jag lyssnade på Nils-Göran Holmqvist. Han nonchalerade följderna och kostnaderna för kärnkraftsavvecklingen.

Kostnaderna för att stänga reaktorerna i Barsebäck kan nu börja summeras. De kommer att bli gigantiska för staten, skattebetalarna, enskilda hushåll, industrin och miljön. Kostnaderna, som betalas via statsbudgeten, består av dels ersättning till Sydkraft för Barsebäck, dels dyra och ineffektiva omställningsprogram.

Bara för att stänga den första reaktorn i Barsebäck kommer staten att få betala totalt 5,7 miljarder kronor. Det motsvarar 600 kr per svensk för att ersätta säker miljövänlig kärnkraft med – ursäkt uttrycket – skitig dansk eller tysk kolkraft.

Drygt 9 miljarder kostar omställningsprogrammet som har utvärderats av en dansk konsultfirma, Cowi. Cowi har visat att 6 av 18 delprogram inte ens har varit möjliga att utvärdera eftersom de inte har gett något som helst resultat.

Att genomföra en förtida kärnkraftsavveckling leder till att elpriserna ökar. Detta har Ewa Thalén Finné redan mycket tydligt visat. Villaägarnas riksförbund uppskattar kostnaden för en konvertering av ett småhus med direktverkande el till mellan 80 000 och 150 000 kr. Det finns 590 000 småhus med elvärme, varav 440 000 med direktel. Trots att skattebetalarna får 30 % i bidrag blir kostnaderna mycket höga för dem som byter system. Småhusägaren tvingas att betala mellan 55 000 och 105 000 kr.

Svensk industri har historiskt gynnats av låga elpriser. Industrin har nu fått kraftigt försämrade villkor, bl.a. till följd av regeringens våldsamma energiskattehöjningar. Produktionsskatter på el drabbar många av de elintensiva företagen mycket hårt. Det riskerar att få allvarliga konsekvenser ute i de olika regionerna.

Fru talman! Avvecklingen av Barsebäck måste rivas upp. Skattebetalarna, hushållen, industrin och miljön förlorar allihop på att de säkra svenska kärnkraftverken avvecklas i förtid. Det som borde avvecklas är i stället den socialdemokratiska energipolitiken.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

Anf. 115 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Fru talman! Karin Falkmer tar upp den utvärdering som har gjorts. Jag kunde ha förstått kritiken om det inte hade gjorts någon utvärdering. Nu har det gjorts en utvärdering och den är redovisad. Vi – Socialdemokraterna, Centern och Vänstern – har suttit ned med den utvärderingen som grund och sedan har vi ändrat i energiuppgörelsen så att den ska bli vass, effektiv och gå åt rätt håll. En utvärdering är inte något negativt utan något positivt. Det ska man ständigt använda sig av i all verksamhet.

Sedan tar Karin Falkmer upp konvertering av el i en massa villor. Men det var ju tidigare generationers politik som var felaktig och som har försatt oss i en situation där det går åt flera reaktorer bara för att värma upp en massa småhus och lokaler.

Det är det vi försöker undvika genom att vara ute tidigt och ligga i framkanten i Sverige. Framtiden och alla grupper vinner på att vi kommer loss i en nödvändig energiomställning. Det är filosofin bakom. Ligger Sverige i framkanten kommer också svensk industri att tjäna på det genom exportmöjligheter. Ska mänskligheten överleva inte bara millennieskiftet utan hela nästa millennium så vill det till en omställning.

Anf. 116 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! Så bra att det är någon som stannar kvar i kammaren och försvarar regeringens orimliga energipolitik. Socialdemokraternas företrädare har lämnat kammaren. Jag tolkar det som att han innerst inne förstår hur tokig den politiken är.

Lennart Värmbys, visst är det att kasta pengar i sjön att satsa 9 miljarder på omställningsprogram som inte leder till så där värst mycket. Det är ju Ebberöds bank och det har avslöjats i utredningen från Cowi.

Sedan är det klart att ni försöker rädda ansiktet genom att styra medlen till något bättre. Men jag betvivlar att de här 9 miljarderna kommer att få den effekt som ni förväntar er. Framför allt tycker jag att har man så mycket pengar ska man använda dem på ett förnuftigare sätt. Det finns större behov att fylla.

Lennart Värmbys borde i stället vara bekymrad för alla dessa jobb som riskeras. Jag har här en lista där man har gjort uträkningar. En nedläggning av Ovako Steel i Hovfors skulle innebära en utslagning av 1 700 arbeten. I Munkfors och i Hagfors skulle arbetslösheten stiga till 35 % om företaget Böhler-Uddeholm valde att flytta sin verksamhet. I Avesta finns det nästan 2 000 anställda i elintensiv industri. Det motsvarar en femtedel av alla sysselsatta inom den kommunen. Jag kan fortsätta uppräknings kommun efter kommun.

Är det värt att riskera alla dessa jobb på en fullständigt absurd kärnkraftsavveckling i förtid, Lennart Värmbys?

Anf. 117 LENNART VÄRMBY (v) replik:

Fru talman! Ska jag vara uppriktig får historien avgöra värdet av det vi beslutar och gör i dag. Men jag tror definitivt att det är värt det av en massa olika skäl.

Den energikonsumtion vi har per capita är orimligt hög. När antalet människor stiger miljard efter miljard och när de på andra kontinenter och i andra länder ställer berättigade krav på samma levnadsstandard, måste vi lägga om livsstil här. Vi måste hitta fram till energisnåla och energieffektiva sätt att leva på. Det finns sådana. Men med våra extremt låga priser – världens lägsta elpriser – finns det ingen stimulans, inget incitament för näringslivet. För mig som privatkund kan det kvitta om det kostar 2 eller 3 öre mer eller mindre på den fria marknaden. Även om man lägger på energiskatterna är det svårt att få lönsamhet i investeringar ens i det egna hemmet. Dessutom stiger ju taxeringsvärdet, så man åker kanske också på skatt. Men det var ett sidospår.

Jag menar ändå att det är nödvändigt. Den insikten måste göra att vi i stället kreativt diskuterar hur vi får fram villkor som är lika, så att inte svensk industri slås ut på grund av oskäligen villkor som ges i andra länder. Det tycker jag vi kunde vara eniga om att kämpa för – för att den tyska och den europeiska industrin och industrin i hela världen får samma villkor, miljömässigt och på andra sätt, så att de konkurrerar på samma grund.

Anf. 118 KARIN FALKMER (m) replik:

Fru talman! Det är ju fullkomligt härresande att lyssna till Lennart Värmbys. Han säger att han *tror* att det är värt uppoffringen att stänga kärnkraft i förtid. Han tror det! Det innebär att han är beredd att ta alla de risker som vi moderater och andra kritiker av energipolitiken har fört fram under årens lopp. Detta är ju anmärkningsvärt, Lennart Värmbys.

Enbart i svensk skogsindustri som är mycket elintensiv sysselsätts 120 000 människor. Den svarar för den största nettoexporten.

Är det faktiskt värt att riskera detta? Lennart Värmbys *tror* att det är värt det. Men man måste ju för sjutton vara säker när man gör en sådan här stor viktig förändring i svensk energipolitik som kommer att betyda kostnader för staten, kostnader för varje skattebetalare, kostnader för industrin och en gigantisk försämring av miljön.

Anf. 119 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Vi hör mycket om miljökonsekvensbeskrivningar här. Jag säger bara: Tjernobyl, Harrisburg, senast Japan, en massa mer eller mindre okända katastrofer i Sovjetunionen. Och så har vi ju Sellafields utsläpp. Borde vi egentligen inte begära någon typ av miljökonsekvensbeskrivning av vad de utsläpp som kontinuerligt sker från normal drift i Sellafield orsakar våra kuster här i Sverige?

Sedan pratas det om luften i Skåne som blir så mycket sämre. Det är ju tråkigt. Men varför pratas det inte i det här sammanhanget om trafiken? Det är ju trots allt trafiken som står för det mesta av luftföroreningarna. Vad jag vet var de som nu är tillskyndare av miljökonsekvensbeskrivningar inga motståndare till att Öresundsbron byggdes. Och där har vi ju verkliga luftkvalitetsförsämringar.

De svenska kärnkraftverken har under en lång tid drabbats av säkerhetsincidenter. Det gäller särskilt de äldre reaktorerna. Den här utvecklingen förvärras ju äldre de blir.

Hela denna situation beror ju på att när vi hade haft kärnkraftsombeslutningen utvecklade vi inte som det var meningen, utan vi utvecklade och byggde ut och fick ett enormt överskott på kärnkraft som sedan har reats ut, så att alla alternativ har blivit olönsamma. Därför befinner vi oss i nuvarande situation. Och nu vill vissa här att vi på grund av att svensk industri fortsatt ska ha låga energipriser, lägre än sina konkurrenter, ska fortsätta med elrean. I andra sammanhang kallar man det för miljödumpling. Ska vi hålla på med det?

Anf. 120 INGER STRÖMBOM (kd):

Fru talman! Jag blir verkligen förvånad när jag hör Ingegerd Saarinen låta nästan indignerad över att vissa av oss har krävt att regeringen skulle ha kommit med en miljökonsekvensbeskrivning före beslutet. Ingegerd Saarinen nämner Öresundsbron som ett exempel där man verkligen borde ha krävt en miljökonsekvensbeskrivning. Vet inte Ingegerd Saarinen hur det gick till och hur mycket utredande som föregick byggandet av Öresundsbron? Jag bara frågar.

Jag är fortfarande väldigt förvånad över att Miljöpartiets representant inte kan den svenska miljölagstiftningen och inte vet att ett beslut om att man ska sätta i gång ett projekt, t.ex. att bygga en väg, måste föregås av en miljökonsekvensbeskrivning.

Då undrar vi: Varför ställer inte regeringen samma krav på sig själv när det gäller miljökonsekvensbeskrivningar före miljöskadliga beslut som den ställer på alla andra?

Anf. 121 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Fru talman! Jag reagerade bara på att kravet på miljökonsekvensbeskrivningar från en del är så väldigt selektivt. Det gäller bara i fråga om saker som man inte själv gillar. När man talar om t.ex. smutsig trafik i Öresundsområdet tänker man inte på biltrafiken som står för den största delen. Och när man bli upprörd handlar det om smutsig kolkraft från Danmark och annat, som visserligen också är upprörande, men upprördheten är väldigt selektiv, och det är det som jag reagerar mot.

Anf. 122 INGER STRÖMBOM (kd) replik:

Fru talman! Miljökonsekvensbeskrivningar är inte selektiva. De ska göras vetenskapligt enligt särskilda bestämmelser. Det vet väl Ingegerd Saarinen lika bra som jag?

Anf. 123 INGEGERD SAARINEN (mp) replik:

Fru talman! Naturligtvis ska de det.

Anf. 124 KARIN FALKMER (m):

Fru talman! Den svenska kärnkraften tillhör den säkraste i världen. Och det som kärnkraftsavgifterna nu medverkar till är ju att försämra miljön inte bara genom kolimport utan stora mängder av koloxid till

Prot.
1999/2000:48
16 december

Energi

atmosfären kommer att bli följden – fyra miljoner ton bara för att ersätta en reaktor i Barsebäck.

Men det bekymmersamma är ju att under den kallaste perioden vintern 1995–1996 skedde importen samtidigt från grannländerna Danmark, Tyskland, Norge och Finland. Och genom det finska elsystemets hopkoppling med det ryska har man i praktiken importerat rysk kärnkraftsels till Sverige under denna period, och man riskerar att utöka denna import från de verkligt farliga kärnkraftverken, nämligen Tjernobyl, Sosnovyj Bor och Ignalina. Genom denna kärnkraftsavvecklingspolitik medverkar kärnkraftsavvecklingspartierna till att stötta farlig kärnkraft i öst. Detta är ju rent absurt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Redogörelse för företag med statligt äggande

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU7
Redogörelse för företag med statligt äggande (skr. 1999/2000:20).

Anf. 125 PER WESTERBERG (m):

Fru talman! I näringsutskottets betänkande 7 med redogörelse för företag med statligt äggande finns det ett särskilt yttrande från de fyra borgerliga partierna med en påminnelse om det oerhört starka behovet av att få i gång privatiseringsarbetet med de statliga företagen.

Fru talman! Tillåt mig att därmed anknyta till den dagsaktuella frågan, där ju detta står i absolut blyxtbelysning med skötseln av de statliga företagen och behovet av privatisering. Det är en fars, eller ett tumult, som vi i dag ser kring statens kanske absolut viktigaste företag Telia med betydande spetskompetens. Det är ett av Sveriges viktigaste företag inom det s.k. telekomklustret, där man är en aktiv part i den unika kompetens som finns i Skandinavien. Det är ett bolag som har ett särklassigt stort värde för skattebetalarna i ekonomiska termer jämfört med allt annat statligt företagande och som nu stegvis under en period av ett halvår håller på att köras sönder steg för steg. Jag tänker på flyktande kunder, problem med personal, problem med människor som kräver varandras avgångar, strid inom styrelser, strid med äggare och ett otal olika konflikter som kör sönder förtroendekapitalet, skadar bolaget och dessutom gör att skattebetalarna förlorar miljarder kronor.

Vi tycker att debatten kring Telia har förts på ett dåligt sätt, inte minst från de regeringsbärande partierna. Vi moderater gick redan hösten 1994 ut med kravet på att Telia skulle privatiseras, och det var inte utifrån några strikt dogmatiska skäl. Telia arbetade då på en av de första och mest avreglerade telemarknaderna och fick därmed ett försprång i förhållande till andra teleoperatörer och hade därmed möjligheter att bli en mycket aktiv partner i omstruktureringen av teleindustrin i Europa. Man hade ett försprång framför alla, ett extra värde, som därmed har förfarits under åren som gått genom att man har bundits in som ett helstatligt bolag. Under våren 1999 och fram till i dag har regeringen arbetat med

en proposition som sedan har lagts fram om att man ska slå samman Telia med Telenor och börsintroducera bolaget kommande vår. Man har gjort det som de sista länderna med helstatliga telekommonopol och gjort det i sista stund, kanske mot sin vilja, och därmed kommit att backa in i framtiden och åstadkommit en lösning i samband med både fusion och börsintroduktion som bolaget och hela Sverige tar utomordentligt stor skada av i dag.

Vi är inte emot en fusion i sig. En fusion kan vara industriellt riktig, men den borde naturligtvis ha föregåtts av att såväl Telia som Telenor börsintroducerats, att rätt värden satts och att ett strikt kommersiellt beslutsfattande hade skett i respektive bolag. Nu gör man det i stället som helstatliga bolag som fusioneras. Men inte nog med det, man sluter ett utomordentligt spektakulärt aktieägaravtal mellan den norska staten och den svenska staten. Någonstans borde larmklockorna ha ringt redan i våras för regeringsunderlaget när norska stortinget och den proposition som föregick detta beslut i stortinget hade andra tolkningar av detta aktieägaravtal än vad vi hade här i riksdagen med det beslutsunderlag som fanns. Men aktieägaravtalet garanterade statligt majoritetsägande i 16 år framåt samtidigt som man skulle ha ett strikt kommersiellt beslutsfattande i bolaget, en motsättning som naturligtvis alltid leder till konflikter i och med att kommersiellt beslutsfattande har en målsättning medan politisk kontroll nästan alltid har en annan målsättning. Därmed bygger man in en omfattande konflikt i bolaget.

Men man nöjde sig inte med detta, utan aktieägaravtalet kom dessutom att innehålla rösträtsregler och kvoteringsregler mellan norrmän och svenskar om hur man skulle rösta i speciella fall. Men man lade inte ens in det i bolagsordningen, utan det fick ligga i avtalet och därmed vara föremål för mera juridiska spetsfundigheter och snarast bristande förtroende.

Vi moderater har under den här processen, som hållit på de senaste veckorna, medvetet försökt vara varsamma med orden och ta ett ansvar för att absolut inte skada ett av Sveriges viktigaste bolag. Vår målsättning har varit att en industriellt riktig fusion ska kunna genomföras under ordnade former och att vi därmed inte ska börja försöka förhandla från oppositionens sida utan låta regeringen fullfölja förhandlingarna och, förhoppningsvis, hitta en bra lösning.

Men en bra lösning ställer krav. Den ställer krav på att den här cirkusen – farsen eller såpoperan, vad man nu vill kalla det här för – snabbt får ett slut i och med att det allvarligt skadar bolagen, allvarligt skadar både Sveriges och Norges anseende och stör relationerna mellan våra respektive länder.

Det ställer också följande krav: Ska man börsintroducera ett sådant här bolag måste man återupprätta det förtroende som man så grundligt kört sönder. Dessutom ska det vara ett strikt kommersiellt bolag som fattar kommersiella beslut, ett bolag där ledningar och styrelser inte kräver varandras avgång och där det framstår som att respektive statsråd försöker styra bolagen från baksätet i en bil och indirekt styra via sina representanter i styrelsen.

Klarar man inte detta kommer det att bli stora politiska rabatter i samband med börsintroduktionen. Då förlorar skattebetalarna – det är huvudsakligen svenska skattebetalare som förlorar, som avtalet är kon-

Prot.

1999/2000:48

16 december

*Redogörelse för
företag med statligt
ägande*

struerat – tiotals miljarder kronor på ett helt oacceptabelt och oansvarigt sätt.

Vi säger alltså: Det måste bli ett slut på den fars som pågår. Låt regeringen fullfölja förhandlingarna på ett ansvarsfullt sätt! Återupprätta förtroendet för bolagets kommersiella beslutsfattande!

Vi kan inte se att detta kan ske på annat sätt än att man därmed säger och garanterar att staterna och politikerna ska avstå från politiskt inflytande och att man därmed också säger att man inom en överskådlig framtid ska sälja en aktiemajoritet, en klar majoritet av det sammanslagna bolaget.

Klarar man inte att återupprätta det förtroendet, klarar man inte att få stopp på den här såpoperan, måste man enligt min uppfattning försöka hitta en civiliserad, värdig avslutning på detta som räddar så stora värden och som bygger så mycket förtroende mellan länder och företag som över huvud taget är möjligt.

Jag hoppas fortfarande att vi får en industriellt bra fusion – industriellt riktig. Men jag måste säga att möjligheterna därtill avtar i mycket snabb takt. Snart finns det ju inte någon vars avgång man inte krävt i den här processen.

Fru talman! Telia–Telenor har i blyxtbelysning kommit att framstå som ett praktexempel på varför vi *inte* ska ha statliga företag med den inneboende målkonflikten mellan kommersiellt och politiskt beslutsfattande.

Jag kan bara säga att det gäller att snarast avsluta den här farsen och att konstatera att politik och politiker ska syssla med politik, inte med fusioner, och inte försöka styra bolag eller skriva juridiska avtal där ett stort antal problem låses in som man inte själv klarar av att lösa och sedan bara stilla hoppas att de ska lösa sig av sig själva. Problem ska lösas när man skriver avtal – innan man skriver på, inte under konflikter och i tumultartade former som riskerar att kosta skattebetalarna stora summor och samtidigt köra sönder några av Skandinavians absolut viktigaste företag.

Fru talman! Jag vill med detta säga att det särskilda yttrande som vi har i detta betänkande är oerhört viktigt, inte minst i den process som vi nu ser. Jag vill därmed fästa kammarens uppmärksamhet på detta yttrande.

Anf. 126 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s):

Fru talman! Den här diskussionen skulle ju ägnas åt den skrivelse som regeringen har lämnat till riksdagen. Tyvärr kom den enligt Per Westerberg att handla om bara ett av det sextiototal företag som beskrivs här. Det kan jag i och för sig ha viss förståelse för.

De argument som Per Westerberg här tar upp är kända argument som vi debatterade i samband med behandlingen av den förra skrivelsen om de statliga företagen. Jag skulle vilja fundera Per Westerberg med en fråga, nämligen om det i så fall bara är staten som gör dåliga affärer, om det i så fall bara är staten som misslyckas med fusioner. Jag vet andra företag inom den privata sfären som också gått på pumpen – om det nu skulle vara så att vi inte klarar av det här.

Jag tycker att det är för tidigt att nu dra slutsatsen att det här är fel. Vi har argumenterat för och sagt att vi tror och tycker att det var en bra

tanke att slå ihop Telia och Telenor. Att det sedan kan ha skett vissa förvecklingar på vägen här kan väl knappast förnekas men att det skulle bero på att det är staten som är företagsägare har jag väldigt svårt att tro. Jag hoppas naturligtvis, liksom Per Westerberg, att det går att klara av det här. Vi lär väl ganska snart få ett besked om hur det blir med den saken.

I övrigt tycker jag inte att det finns särskilt mycket att kommentera när det gäller det som Per Westerberg har sagt. Vi kan räkna upp många företag som staten äger och som bedrivs på ett professionellt sätt, lönande och på affärsmässiga grunder. Dessutom finns det företag som staten absolut bör ha i sin ägo på grund av den inriktning på verksamheten som bolagen har.

Den här diskussionen kommer vi förmodligen att behöva komma tillbaka till när regeringen har redovisat policydokumentet om att äga och driva statliga företag. Då kanske det finns anledning att mer fördjupa sig i den här diskussionen.

Anf. 127 PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Jag blev något chockerad över K G Abramssons konstaterande att allt är känt. Ändå verkar han inte ha någon ånger i fråga om vad som hänt under det senaste halvåret när det gäller två av Skandinaviens viktigaste företag.

Det är aktieägaravtalet som bär skulden, men de inbyggda konflikterna och de inbyggda motsättningarna var kända. Vi riktade hård kritik från de borgerliga partierna mot dem i juni. De är huvudorsaken till problemen, inte att det råkar vara en vd och några vice vd:ar, några i styrelser och några ordförande och vice ordförande som eventuellt är mer eller mindre bra. Det handlar om ett politiskt ansvar, om att det byggts in konflikter. Det måste man självfallet ta fasta på och markera att det här inte sker i någon större omfattning i andra stora företag.

Visst slår man ibland upp fusioner men inte under tillnärmelsevis så stort tumult och med så stora skador som det är fråga om för de här bolagen. Det finns många gränsöverskridande affärer i Norden som förvisso har gnisslat lite grann men som på det hela taget genomförts på ett bra sätt.

Det är inte så att det här är ett undantag i sig. Det har gått alldeles snett. Jag vill peka på, och det försökte jag göra i hela mitt anförande, den målkonflikt som finns inneboende mellan politisk kontroll och samtidigt ett kommersiellt beslutsfattande, något som hela den här farsen egentligen har handlat om. Jag kan, fru talman, inte tro att man kan lösa detta om man ska ha fortsatt politisk kontroll, något som K G Abramsson tydligen vill se.

Anf. 128 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Det är ju så att det väl inte är själva affären i så fall som inte var bra och det är förmodligen inte det faktum att det är den norska och den svenska staten som är ägare till respektive företag som i så fall har stökat till det. Men om det nu skulle vara så att det går över styr skulle man kanske kunna söka orsaken i att man möjligen inte har formulerat det avtal som Per Westerberg pratar om på ett riktigt och ett schyst

Prot.
1999/2000:48
16 december

*Redogörelse för
företag med statligt
ägande*

sätt, så tillvida att man inte kunde förutse vad som skulle kunna hända vid ett sådant här samgäende.

Per Westerberg gör frågan om Telia–Telenor till en generell dumhet som staten skulle tillämpa i allt företagsäggande, men så är inte fallet. Om Per Westerberg hade ägnat någon minut åt att läsa den skrivelse som regeringen har lämnat, skulle han ha sett att det faktiskt finns mycket framgångsrika företag i den statliga ägarsfären. Men Per Westerberg ägnar sig bara åt Telia–Telenor när det nu har kärvat till sig så här. Jag vill inte dra den slutsats som Per Westerberg gör, att staten inte skulle kunna äga och driva företag bara därför att det nu har trasslat till sig i den här affären. Det gör jag definitivt inte.

Anf. 129 PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Jag vågar säga att det är ett utomordentligt bra exempel på vad som sker när man får för mycket av politisk insyn och kontroll över ett bolag. Om vi mätte hur mycket tid som statsråden ägnade åt olika bolag är jag ganska säker på att de som de inte ägnar nästan någon tid alls kanske är de som klarar sig bäst. Där man ägnat sin huvudsakliga tid är de som det har trasslat till sig för. Om de hade lämnats till att drivas strikt kommersiellt, likt motsvarande privata företag, hade väldigt många problem av den här arten kunnat undvikas.

Fru talman! Vi har anledning att återkomma till detta senare. Jag vill till sist, i och med att det är min sista replik till Karl Gustav Abramsson, ändå markera att grunden ändå är att det är ett mycket olyckligt avtal, att man inte gick till börsen med Telia då man borde ha gjort det när facken och företagsledningen krävde det och att man först gjorde det i samband med en fusion med ett mycket olyckligt avtal, med krav på politisk kontroll. Det har skapat de här problemen och denna olyckliga situation.

Anf. 130 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tror inte det är den politiska kontrollen som har skapat de här bekymren, utan det är i så fall andra saker som har stökat till det. Det är möjligen såsom jag var inne på tidigare, att aktieägaravtalet eller de avtal som finns mellan den svenska och den norska staten skulle kunna ha formulerats på ett tydligare sätt. Jag tror inte att avsikten bakom det man skriver i avtalen är att försöka lämna över frågor i något dunkelt område, frågor som skulle kunna tolkas olika av den ena eller den andra sidan, beroende på vilken sida av gränsen man befinner sig. Det tror jag inte.

Det har också varit ganska tydligt uttalat från regeringens sida och från vår sida att det blivande nya företaget ska skötas på professionellt sätt och på kommersiella affärsmässiga grunder. Det har också uttalats många gånger att statens företrädare inte ska gå in i den operativa driften i företaget. Det har sagts väldigt tydligt. Det tycker jag också har bekräftats av de diskussioner som vi hört den senaste veckan.

Jag tycker att Per Westerberg gör en alldeles för stor sak av den här affären och försöker generalisera det till att gälla allt statligt företagsäggande och statligt företagande och påstår, bara därför att det här eventuellt inte går bra, att staten inte ska syssla med affärer. Jag är inte av den uppfattningen.

Anf. 131 LENNART BEIJER (v):

Fru talman! Per Westerberg använder ett i övrigt enigt betänkande till att utveckla sin syn på Telia–Telenor-fusionen. Vi vet om att Per Westerberg inte gillar statligt ägande. Just den delen är knappast någon överraskning. Men han säger också att han fortfarande hoppas att fusionen Telia–Telenor genomförs.

Jag vill också notera att moderaterna varit föredömligt försiktiga i ordvalet tidigare, till skillnad från ett annat parti här i riksdagen. Det är nämligen så att man kan prata sönder affärer. Det blir inte bättre om politiker på olika sidor lägger sig i debatten på olika sätt. Då försvårar man arbetet ytterligare.

Fram till nu har moderaterna alltså hållit en ansvarsfull ton. Men här i talarstolen säger Per Westerberg mitt under pågående, såvitt jag kan begripa, rätt svåra förhandlingar – under det att han tidigare fram tills nu varit väldigt lugn – att det är en fars, en tumult; Telia körs sönder steg för steg; skattebetalarna förlorar miljarder; Telia borde ha privatiserats. Då har man inte orkat att vara ansvarsfull hela vägen ut. Åtminstone borde man tänkas vänta tills man får ett definitivt besked om hur situationen är och vad som egentligen kommer att hända.

Riksdagen har beslutat om och gett regeringen ett bemyndigande att genomföra fusionen. Det tycker jag att riksdagen ska stå bakom tills det kommer andra tydliga signaler från den som fått bemyndigandet.

Jag anser alltså att det är helt fel när olika partier nu på olika sätt försöker att ytterligare försvåra och prata sönder den viktiga fusionen mellan Telia och Telenor.

Anf. 132 PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Självfallet ska man inte prata sönder fusioner. Det vi har sagt har vi sagt med varsamheten i orden och ansvaret för bolaget. Vi kan dock inte heller bara vid sidan om stå och se på när det inte går bra och när det hela rasar sönder. Det är därför vi har varit väldigt tydliga och sagt att den här offentliga farsen, med allas krav på allas avgång, måste få ett slut. Den är förödande för allt och alla.

Det är därför jag ställer kravet på att man måste återupprätta, för att kunna klara att fullfölja fusionen, den kommersiella trovärdigheten för bolaget. Jag har gjort den enkla påminnelsen om vårt ståndpunktstagande tidigare, nämligen att jag inte tror att det går med mindre än att staterna lämnar majoritetsägandet i bolaget.

Det räcker inte. Det är ett avtal där det finns inbyggda motsättningar om man börjar avskeda människor till höger och vänster. Den signalen skickar jag. Det är inte så att alla är galna bara därför att de jobbar i Telia eller Telenor. Tvärtom är det både kunniga och kompetenta människor som har uttalat sig. Det är i stället fråga om inbyggda brister i avtalet som man måste lösa för att klara fusionen och klara något som industriellt kan vara riktigt för Skandinavien.

Anf. 133 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Om vi hade haft ett par dagar till innan juluppehållet, kan jag tänka mig att Per Westerberg hade väntat tills ett definitivt besked hade kommit. Fortfarande är det faktiskt så att vi har ett riksdagsbeslut som ligger till grund för regeringens arbete. Det arbetet måste vi avvakta

Prot.

1999/2000:48

16 december

*Redogörelse för
företag med statligt
ägande*

innan vi agerar fullt ut. Nu tycker jag faktiskt att moderaterna och Per Westerberg inte har klarat av att hålla ut hela sträckan.

Anf. 134 PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! I så fall känner jag mig trygg när Vänsterpartiet säger detta. Jag kände mig betydligt mindre okomfortabel tidigare. Vi tar ansvaret för bolaget, vi ser till bolagets bästa och därmed till Sveriges bästa. Vi skickar en signal även till förhandlingen i sig, att det inte räcker bara med att låta några huvuden rulla. Det tror jag egentligen är samma slutsats som alla till slut har kommit fram till.

Vi har inte gått in i förhandlingarna. Vi har inte försökt bryta upp dem men däremot klart markerat när man överskrider anständighetens gräns. Det är vårt ansvar.

Jag har här i dag försökt klart markera de misstag som har begåtts i processen. Den här privatiseringen borde naturligtvis ha kommit till stånd för många år sedan. Man borde ha fått det kommersiella beslutsfattandet att ge ett bättre resultat. Man hade kunnat undvika att hamna i den här situationen och även kunnat visa hur det kan finnas utgångar.

Anf. 135 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Det är ändå så, Per Westerberg, att det finns ett riksdagsbeslut. Jag vet att Moderaterna vid det tillfället hade de här synpunkterna. Men borde man inte efter det riksdagsbeslutet avvakta regeringens handläggning fullt ut? Även om vi ser skrivningar i press och medier måste väl vi som politiker följa de regler vi själva har ställt upp.

Anf. 136 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Den skrivelse vi diskuterar just nu handlar om statligt ägda företag. Bakom betänkandet står ett enigt utskott. Vi har konstaterat att redovisningen till riksdagen har blivit bättre än vad den har varit tidigare, vilket regeringen förstås ska ha en eloge för.

Till betänkandet är fogat ett särskilt yttrande som tar upp frågan om den principiella synen på statligt företagande när det gäller konkurrensutsatt verksamhet.

Vissa företag ska, anser vi kristdemokrater, drivas av staten och ägas av staten, om det finns t.ex. hälsomässiga sociala skäl som fordrar det. Men staten bör inte driva företag med verksamhet som lika gärna kan skötas av affärsdrivna företag. Statens roll är att stifta lagar och se till att de lagarna upprätthålls på marknaden. Staten ska inte fungera både som domare och spelare.

Den ägarspridning av de här företagen som vi förordar tror vi är bra för företagen själva. Det ger företagen möjlighet att få del av riskvilligt kapital när man står inför expansioner, företagsköp eller annat, och det gör företaget bättre rustat för framtiden. Det är bättre för de anställda när det är bra för företaget. Ett företag som har tillgång till kapital för att kunna expandera eller investera står bättre rustat än ett företag som inte har motsvarande möjligheter. Få av oss tror väl att staten över budgeten skulle tillföra pengar till företag som behöver en expansion, när de medlen ska ställas mot vård, skola, omsorg och allt det som vi gemensamt tycker är angeläget.

Vi tror att det är bra med en ägarspridning för konkurrensen och för priserna på marknaden. Vi tror också att det är bra eftersom det leder till ett ökat sparande och en bättre tillgång till riskkapital.

Det är svårt att en dag som denna avstå från att säga något om Telia–Telenor-affären.

För min del anser jag att det är en oerhört pinsam historia för alla oss som sysslar med politik. Många människor måste ju fråga sig vad vi sysslar med egentligen, som ägare av de här, med nordiska mått mätt, oerhört stora företagen. Den här fusionsvägen har varit kantad av missgrepp. Vi kan minnas historien sedan förhandlingarna skedde och gick i stöpet under den dåvarande näringsministern Sundströms ledning fram till de senaste dagarnas scener.

Vi anser att Telia borde ha sålts för flera år sedan. Man borde få möjligheter att finna partner på affärsmässiga grunder, inte föras samman med ett annat statligt företag på ideologiska grunder, vilket torde vara det som har styrt regeringen i det här sammanhanget.

Jag anser att regeringen uppträder ungefär som föräldrar som för sina barns skull ingår ett resonemangsäktenskap, någonting som är möjligt praktiskt men som kanske inte grundar sig på känslor eller tycken som skulle kunna göra förhållandet verkligt långvarigt.

Fru talman! Vi lär med all säkerhet få återkomma till den här frågan senare här i kammaren. Jag vill yrka bifall till hemställan i betänkandet.

Anf. 137 EVA FLYBORG (fp):

Fru talman! Den skrivelse om statligt ägda företag som vi diskuterar här i dag har även vi något att säga om.

Vi anser att regeringen har blivit bättre, precis som anförts här tidigare, men en hel del återstår fortfarande att göra.

Vi har i ett gemensamt särskilt yttrande framfört kritik mot staten som ägare av företag. Jag menar för min del att Telia–Telenor är ett utsökt och lysande exempel på det här misslyckandet.

Fru talman! Jag skulle vilja upprepa en del av vad jag anförde i Telia-debatten redan i juni, ganska exakt för ett halvår sedan. Då sade jag ungefär så här. Folkpartiets kritik kunde redan då sammanfattas i fyra huvudpunkter.

1. Det är ett för dåligt underlag. Riksdagen fick inte alls de alternativ som man hade behövt för ett bra avgörande. Det var ungefär som bilhandlare Ford: Ta vad ni vill, bara ni tar en svart. Det var inte mycket att välja på.
2. Det var ett för dåligt förhandlingsresultat från den svenska sidan. 60–40 är inte oomtvistat alls. Det kunde ha varit ett helt annat resultat.
3. Ett fortsatt statligt ägande ger stora politiska rabatter. Ett statligt ägande i 16 år är ingen bra lösning, särskilt inte i den här branschen som är en snabbföränderlig telekombransch. Det ser vi nu.
4. En oviss framtid för jobben på grund av den politiska inblandningen bl.a. för Internet och mobiltelefoni.

Det, fru talman, sade Folkpartiet från den här talarstolen för sex månader sedan. Den kritiken håller i sig än i dag.

Prot.
1999/2000:48
16 december

*Redogörelse för
företag med statligt
ägande*

Det är svenska folket som i slutänden får betala för den socialdemokratiska regeringens inställning till statlig inblandning i ett företags ägande och företags politik.

Så här går det när politiker ska driva företag. Med ett politiskt ägande går det inte att krypa bakom en styrelse. Alla viktiga beslut som borde fattas på affärsmässiga grunder blir i slutändan politik. Man skulle, enligt vår mening, först ha börsnoterat och privatiserat Telia. Det hade kunnat bli en stark folkaktie inom ett mycket expansivt och intressant område. Sedan hade en ny styrelse och en ny företagsledning fått ta ställning till eventuellt samarbete och samgående på affärsmässiga grunder. Det kan ju t.o.m. tänkas att det hade lett till ett samgående med ett likaledes privatiserat Telenor. Vem vet?

Folkpartiets ställning genom hela affären har varit: Börsnotering och privatisering av Telia. Nya ägare utser en ny styrelse och en ny ledning. Den nya styrelsen och ledningen tar ställning till strategiska frågor om Telias framtid. Och till sist: Ett program för fortsatt privatisering av de statligt ägda företagen.

Det enda som går att göra i den nu uppkomna situationen är ju att snabbt välja den här linjen. Den är bra för företaget, dess anställda, för svensk ekonomi och för statskassan.

Fru talman! Jag vill avsluta med att säga att vad vi måste göra nu är att avsluta den här pinsamma historien med gemensam och varsam hand. Det viktiga för framtiden är nu Telias framtid. Att utkräva ansvar får vi återkomma med vid ett senare tillfälle. Tack!

Anf. 138 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Nu får vi åter en debatt där Eva Flyborg tar upp Folkpartiets ståndpunkter när beslutet om fusionen togs här i riksdagen. Eva Flyborg har inte varit den som lagt något finger emellan de senaste dagarna. Eva Flyborg har varit väldigt aktiv i den här diskussionen.

Jag vill fråga Eva Flyborg om hon anser att det beslut som riksdagen tagit att bemyndiga regeringen att genomföra en fusion mellan Telia och Telenor fortfarande gäller.

Anf. 139 EVA FLYBORG (fp) replik:

Fru talman! Ja, det beslutet gäller fortfarande, men fortfarande gäller också vårt ansvar att utkräva ansvar av regeringen att handla på ett ansvarsfullt sätt. Ser vi att en affär går helt åt skogen, vilket den här nu håller på att göra, är det faktiskt vårt ansvar som opposition att granska den och säga att nu får det vara nog. Nu är det faktiskt dags att sätta stopp för den här affären och gå tillbaka till utgångsläget.

Att anta Folkpartiets riktlinjer och gå framåt för Sveriges och Telias bästa är en helt annan väg.

Anf. 140 LENNART BEIJER (v) replik:

Fru talman! Eva Flyborg går med på att det fortfarande är riksdagsbeslutet som ligger till grund, men nu tycker Eva Flyborg att det har gått så långt att Folkpartiets förslag måste användas i stället.

Vi får information i näringsutskottet. Vi inhämtar information från andra ställen än medierna. Vi vet att förhandlingarna pågår i ett väldigt

svårt läge. Är det inte då vår skyldighet att försöka ställa upp på de premisser som beslutet gäller, tills vidare?

Det kan komma en dag när Eva Flyborg har chans att lägga sina förslag igen. Men förhoppningsvis kommer riksdagens beslut att genomföras.

Anf. 141 EVA FLYBORG (fp) replik:

Fru talman! Enligt Björn Rosengrens egna ord pågår det inga förhandlingar. Vi kan aldrig i denna kammare avhända oss ansvaret att kritiskt granska det som händer och vad regeringen gör. Det är faktiskt därför vi finns.

Riksdagen är en kontrollmakt, och det ansvaret anser jag att vi i oppositionen har en stor skyldighet att utöva för Sveriges bästa.

Anf. 142 PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Jag vill bara säga till Eva Flyborg att nu när vi har den officiella bekräftelsen på att avtalet har brakat samman visar detta med stor kraft att den enade borgerliga oppositionens kritik av avtalet i juni var helt riktig och att man borde ha tagit mer fasta på den. Detta var ett dåligt avtal som har givit dåliga resultat för alla inblandade parter. Jag tycker också att det är en utomordentligt tråkig och pinsam historia för både Sverige och Sveriges riksdag.

Jag tror därför inte att någon av oss egentligen är särskilt glad i dag även om vi får rätt i sak i vår kritik mot det som regeringen bemyndigades att underteckna – så var beslutspunkten i våras.

Anf. 143 EVA FLYBORG (fp) replik:

Fru talman! Normalt brukar det vara så att man kan känna sig ganska glad och nöjd om man får rätt i sina antaganden, speciellt om man är ute långt i förväg. Men så är inte fallet i den här frågan. Det är faktiskt väldigt tråkigt att vi har fått rätt. Det hade varit mycket bättre om det hade gått bra i den här delen. Då hade vi inte riskerat så mycket av skattebetalarnas pengar.

Något annat har jag egentligen inte att säga till Per Westerberg. Jag tycker för min del att vi måste avsluta den här farsen nu med gemensam och varsam hand. Det är ett meddelande som jag vill sända till alla inblandade både på den svenska och den norska sidan. Jag tror inte att vi har någonting att vinna på att förgöra varandra i den här processen. En god och snabb skilsmässa tror jag ligger i allas intresse.

Anf. 144 PER WESTERBERG (m) replik:

Fru talman! Jag tror att det är allas vår vilja, det är åtminstone min och mitt partis åsikt, att det här gäller att åstadkomma bästa möjliga resultat och få så civiliserade åtgärder vidtagna som möjligt. Inga nya processer – inga nya farsartade situationer igen! Det måste vara en värdig, bra, förtroendebyggande upplösning.

Anf. 145 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! I anslutning till den här skrivelsen har det nu blivit en debatt om ett speciellt ärende. Det har sagts en del om ansvar för bolaget,

Prot.

1999/2000:48

16 december

*Redogörelse för
företag med statligt
ägande*

dess verksamhet och därmed också dess framtida värde. Jag uppskattar att det i allt väsentligt har varit en diskussion som ändå har förts med en viss varsamhet, om man ska uttrycka sig diplomatiskt. Det är väl ganska naturligt när det står så stora värden på spel.

Det har använts uttryck som "avbryta farsen". Jag instämmer gärna i det. Men jag vill samtidigt påpeka att det sannerligen inte finns någon anledning att förstärka farsen. Det som nu krävs är en utvärdering av det som har skett och det som pågår. Därefter krävs det mogna överväganden för att ge underlag för konstruktiva förslag. Det är så vi har resonerat i mitt parti, och så har vi också agerat.

Vi som tycker att företagsverksamhet inte ska politiseras har ju allra minst anledning att politisera just det här ärendet. Allra helst bör vi undvika att partipolitiserat ärendet. Det är nu, i känsliga lägen, som vi ska undvika polariseringen och inte förstärka den. Ska vi klara oss ur det här äventyret med hedern och värdena i behåll är det mer av gemensamma tag som erfordras och inte att vi försöker hämta partipolitiskt kortsiktiga poänger.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

10 § Inkomstskattelagen

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU2

Inkomstskattelagen (prop. 1999/2000:2, 1998/99:124 delvis, 1998/99:130 delvis, 1999/2000:6 delvis, 1999/2000:9 delvis och 1999/2000:15 delvis).

Anf. 146 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Regeringen föreslår en ny inkomstskattelag, vilken kommer att ersätta den tidigare, gamla lagen. Syftet med den nya lagen är att samla all lagstiftning i en och samma lag och att modernisera lagtexten. Endast mindre förändringar av skattelagens innehåll förelås.

Detta tycker vi från moderat sida är synd, för här hade det funnits möjligheter att modernisera inkomstskattelagen, att göra den bättre och mer anpassad till de situationer som råder i dag, och att ge individen mer inflytande över sin ekonomi och sina livsmöjligheter.

Moderata samlingspartiets skattepolitik har som utgångspunkt att beakta den enskilda människans livssituation. Vi vill också sänka skatten och därmed möjliggöra för fler individer att ta ansvar för sitt liv och sin framtid. Det svenska skattetrycket innebär att majoriteten av löntagarna i Sverige ej kan ta ansvar för sin framtid och sina liv. Människornas trygghet minskar. Beroendet av de politiska besluten är stort.

Det höga svenska skattetrycket gör att det ej är möjligt att bygga upp en egen ekonomisk reserv. Människor bli otrygga och beroende av de politiska besluten. Det höga skattetrycket har också inneburit att tillväxten i svensk ekonomi hämmas. Det är viktigt att se till att få en bättre tillväxt, något som också gynnar människorna och gör det möjligt att sänka skattetrycket på sikt.

Vad vill vi moderater med inkomstskattelagen? Jo, vi vill framför allt öka människornas inflytande över sina liv och stimulera välbefinningsutvecklingen. Vi har genom olika motioner under den allmänna motionsperioden lagt fram förslag, som vi hade hoppats skulle beaktas, om hur människor skulle kunna få mer inflytande över sin ekonomi.

Bl.a. gäller det att grundavdragen ska höjas så att den gräns som finns för när skatten ska börja betalas höjs. Vi vill också slopa värnskatten, eftersom den i dag innebär en extra straffskatt för de individer som tjänar mest. På sikt bör även den statliga inkomstskatten avvecklas. Vi anser även att skatten ska utgå efter försörjningsbörda.

Vi har lagt fram motioner som skulle innebära ett extra grundavdrag för familjer med många barn. Vi har även lagt fram andra förslag. Bl.a. handlar det om att gynna privat pensionssparande. Det är speciellt aktuellt i dag, när människor har fått sina pensionsbesked – för många en tämligen obehaglig överraskning. Här skulle inkomstskattelagen kunna hjälpa till att möjliggöra pensionssparande.

En annan viktig fråga som också skulle kunna beaktas i inkomstskattelagen är möjligheten att kunna göra avdrag för resor till och från arbetet. I dag är det många människor som har långa avstånd till sina arbeten, långa kostsamma resor, speciellt i glesbygden.

Vad som är bra med inkomstskattelagen är att det faktiskt görs förändringar i lagtexten så att den blir mer tillgänglig för den vanliga människan. Här är det också viktigt att följa upp de konsekvenser som uppstår när inkomstskattelagen ändras eftersom det är två lagar som slås samman till en. Där hoppas vi att regeringen konsekvent kommer att följa upp vad det är som händer och vad det blir för konsekvenser av den ändrade lagen.

Med anledning av det ovan anförda hemställer jag att riksdagen bifaller reservationerna 1 och 2. I övrigt yrkar jag bifall till hemställan i betänkandet.

Anf. 147 ULLA WESTER (s):

Fru talman! För att i någon mån illustrera vilket enormt arbete som ligger bakom förslaget om en ny inkomstskattelag visar jag här inför kammaren upp regeringens proposition. Den består av exakt 1 807 tätskrivna sidor, fördelade i tre volymer som var och en skulle kunna sorteras in under avdelningen ”tegelstenar”. Dessutom är inte heller skatteutskottets betänkande något litet häfte. Kansliet har verkligen gjort ett stort och mycket bra arbete.

Men så är det också 35 skattelagar som ska ersättas. Många av dessa lagar antogs redan 1928, och med åren har naturligtvis systematiken helt fallit bort. Oräkneliga hänvisningar och ett föråldrat språkbruk har krävt i det närmaste specialistkunskaper i skattejuridik för läsförståelse. Att situationen varit otillfredsställande är milt uttryckt i sammanhanget.

Därför är det glädjande att nu som representant för majoriteten i riksdagens skatteutskott få lägga fram förslag om bifall till en ny ordning. Syftet med omarbetningen är att vi – alla och envar – ska kunna läsa och förstå utan att först behöva skriva in oss som studenter vid juridisk fakultet.

I den nya inkomstskattelagen samlas nu i stort sett alla regler om hur man beräknar underlaget för statlig och kommunal inkomstskatt och om

skatteberäkningen. Lagen har delats in i 66 kapitel, som i sin tur bildar underavdelningar.

Genom denna konstruktion blir det möjligt att behålla tydlighet och systematik även vid tillkomst av nya lagar eller vid materiella förändringar av de redan rådande. Detta är viktigt, eftersom det pågår ett stort arbete med förenklingar och förbättringar.

Syftet med omarbetningen har varit att systematisera, att förenkla meningsbyggnaden och att modernisera uttryckssätten. Syftet har inte varit att göra materiella ändringar. Lagen ska ses som en hållfast stomme, från vilken förenklingar och ändringar blir möjliga att utforma, nu när vi får överskådlighet och systematik.

I ett sådant här gigantiskt arbete är det självklart en omöjlighet att förutsäga alla konsekvenser. Gör man en omarbetning av den här omfattningen finns det risker för oavsiktliga materiella förändringar. Regeringen och utskottsmajoriteten är väl medvetna om denna risk. I propositionen och i betänkandet betonas att regeringen noga och kontinuerligt kommer att följa utvecklingen. Uppkommer det oförutsedda och oönskade effekter kommer den då berörda delen av lagen att ändras. Tydligare kan det inte uttryckas.

Moderaterna, Centern och Folkpartiet har likväl motionerat, och de har samlat sig till en gemensam reservation. Jag måste säga att de enligt min uppfattning har gjort detta helt i onödan. I själva verket förstår jag inte varför de gör det. Alla dessa partier uppger nämligen att de, precis som utskottsmajoriteten, är positiva till den nya lagen. Alla vet vi att oönskade konsekvenser kan uppkomma. Skattehanteringen är liksom själva livet omöjlig att förutsäga. Dessa tre partier har alltså reserverat sig mot regeringens och utskottsmajoritetens förslag fastän de själva har intagit samma ståndpunkter.

Det som möjligen skiljer oss åt är att reservanterna vill ha en översyn efter det första beskattningsåret. Vi socialdemokrater vill ha en kontinuerlig uppföljning och vill inte vänta ut något fastställt datum. Vi tycker att det är en säkrare och bättre ordning.

Reservanterna yrkar också på materiella förändringar och förenklingar, vilket, om jag har tolkat deras texter rätt – och det tror jag att jag har gjort – är lika med skattesänkningar. Dessa yrkanden passar bättre i ett annat betänkande, eftersom betänkandet SkU2 handlar om utbyte av föråldrat språkbruk och om förändrad disposition, ingenting annat. Som jag tidigare påminde om pågår det ett arbete i syfte att förenkla och förbättra, och de resulterande förslagen kommer naturligtvis att redovisas i andra propositioner.

Särskilt moderaterna redogör som vanligt i sin motion för hela sin syn på skatter i största allmänhet. Allting finns med: sänkta skatter, att vi alla ska ha en årslön på banken, att bidrag är av ondo och ska tas bort osv.

Men det är tydligen stor skillnad på bidrag och skatteavdrag. Det framkommer när man tar del av reservation 2, som moderaterna står ensamma om. Kallar man en utbetalning av skattemedel för skatteavdrag är det helt i sin ordning, och då bör det t.o.m. öka.

I denna reservation engagerar sig moderaterna också hårt i frågan om avdrag för arbetsrum i bostaden. Det kan man väl göra, och kanske har man t.o.m. rätt i att det är ett behov som kommer att öka – det vet jag inte – men det är bara den haken att den här reservationen är fogad till fel

betänkande. I den nya inkomstskattelagen har förvisso exempel på olika avdrag tagits ut ur lagtexten. Kvar är bara de som det finns särskilda regler kring. Syftet med den här omarbetningen var ju, som sagt, att förenkla lagtexten.

Återigen: Att lagtexten och dispositionen har ändrats innebär inte någon förändring i sak. Det är självklart inte rimligt att en eller några avdragsmöjligheter anges medan andra inte nämns. Ett sådant förhållande förvirrar i stället för klargör. Margareta Cederfelts arbetsrum har t.ex. inget företräde framför murarens slev eller skomakarens läst, för att uttrycka det riktigt tydligt.

Arbetet med den nya inkomstskattelagen inleddes redan 1991 av en utredning som tillsattes av den dåvarande borgerliga regeringen, vilken också skrev direktiven. Syftet var att göra en teknisk översyn, och nu är alltså denna tekniska översyn klar för verkställighet. I grunden hoppas jag verkligen att samtliga partier är överens. För vem skulle ha något emot att skattelagstiftningen kan läsas och förstås av alla och envar? Det är ju det som betänkandet handlar om.

Trots detta, fru talman, måste jag yrka avslag på två reservationer i ärendet. Med stor respekt för det utförda lagstiftningsarbetet yrkar jag därutöver bifall till utskottets hemställan i skatteutskottets betänkande.

Anf. 148 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Ulla Wester nämnde flera saker i sitt anförande angående skattelagstiftningsförslaget, bl.a. att majoriteten förespråkar en kontinuerlig utvärdering. Vad innebär det? När kommer utvärderingen att ske?

Från moderat sida har vi lagt fast ett datum då vi anser att det är viktigt att utvärdera den nya lagstiftningen. All erfarenhet visar att om man bara säger i största allmänhet att kontinuerliga utvärderingar ska ske så har de lätt att flyta ut i sanden. Det är betydligt bättre att fastställa datum som finns inplanerade från start för när utvärdering ska ske.

Sedan vill jag också påminna om att i utskottet har vi från moderat sida lagt fram flera förslag till modernisering av innehållet i skattelagstiftningen. Dessa förslag vägrades väckning.

Det jag framför allt vill betona här är att likaväl som att språket i lagstiftningen har moderniserats är det också viktigt att modernisera innehållet för att anpassa lagstiftningen efter de förhållanden som råder på arbetsmarknaden i dag. Ett exempel är att många människor distansarbetar från sina bostäder. Hur kommer ni från majoritetens sida att tillgodose att dessa människor får dragliga möjligheter att göra avdrag för de kostnader som uppstår i samband med distansarbete?

Anf. 149 ULLA WESTER (s):

Fru talman! Jag måste säga att det inte är alldeles enkelt att veta vilken tråd jag ska ta tag i efter detta moderata inlägg. Det är inte så att retoriken har överväldigat mig, men jag tycker att argumentationen är inkonsekvent och lite tvetydig.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Inkomstskattelag

Å ena sidan säger Margareta Cederfelt att den nya inkomstskattelagen är bra. Å andra sidan säger hon att det är lite farligt för att det kan uppstå oönskade effekter. Sedan, mitt i det här, ställer hon krav på materiella lagändringar.

Det är där jag menar att argumentationen inte hänger ihop. Gör vi materiella lagförändringar i det här skedet så ökar ju osäkerheten, och risken för oönskade konsekvenser ökar. Lagen blir alltså sämre och mindre tillförlitlig.

Läser man propositionen, eller åtminstone gör sig mödan att läsa betänkandet, så framkommer syftet med den här nya lagen alldeles klart. Man behöver inte ens lusläsa för att hitta regeringens löfte om en noggrann uppföljning. Det kommer självklart att hållas. Diskussionerna kring de materiella förändringarna hör hemma i ett kommande betänkande, inte i detta.

Anf. 150 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Jag konstaterar att Ulla Wester *ej* har svarat på de frågor jag ställde. När ska utvärdering ske? Varför inte tala om detta i samband med att en så stor och omfattande förändring föreslås i lagstiftningen?

Jag har sagt att jag tycker att det är bra att det görs en modernisering av lagen, men det innebär också att en utvärdering måste göras, och redan vid start bör datum för utvärdering fastställas.

Anf. 151 ULLA WESTER (s):

Fru talman! Jag tycker nog att jag har svarat på Margareta Cederfelts frågor. Kontinuerlig utvärdering är kontinuerlig utvärdering. Det ligger i sakens natur att det inte finns någon fast och fix tidpunkt. Vi tycker att det är en bra ordning att följa utvecklingen och så att säga gripa in när det behövs. Det måste vara mycket bättre än att hålla fast vid en fix tidpunkt.

Jag upprepar igen det här: Betänkandet handlar om en stor lagförändring och omskrivning, men inga materiella förändringar. Det är inte det vi ska diskutera.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Vissa lagtekniska frågor

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 1999/2000:SfU7
Vissa lagtekniska frågor (prop. 1998/99:119 delvis, 1999/2000:2 delvis, 1999/2000:4 delvis och 1999/2000:10 delvis).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen
Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU11 Vissa punktskatte- och tullfrågor, m.m. (förnyad behandling)

Mom. 1 (privatinförsellagen)

1. utskottet

2. res. 1 i motsvarande del (m)

Votering:

225 för utskottet

77 för res. 1

1 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 36 v, 34 kd, 10 c, 12 fp, 15 mp

För res. 1: 72 m, 1 kd, 4 c

Avstod: 1 kd

Frånvarande: 13 s, 10 m, 7 v, 6 kd, 4 c, 5 fp, 1 mp

Mom. 2 (inblandning av etanol i bensin)

1. utskottet

2. res. 2 i motsvarande del (v, mp)

Votering:

257 för utskottet

53 för res. 2

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 74 m, 36 kd, 15 c, 13 fp

För res. 2: 1 m, 36 v, 1 kd, 15 mp

Frånvarande: 12 s, 7 m, 7 v, 5 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 3 (skattejusteringar för miljöklasserna på bensin)

1. utskottet

2. res. 3 i motsvarande del (v, mp)

3. res. 4 i motsvarande del (kd)

Förberedande votering:

52 för res. 3

36 för res. 4

222 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

147 för utskottet

51 för res. 3

112 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot.
1999/2000:48
16 december

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 119 s, 15 c, 13 fp
För res. 3: 36 v, 15 mp
Avstod: 75 m, 37 kd
Frånvarande: 12 s, 7 m, 7 v, 5 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 4–8
Kammaren biföll utskottets hemställan.

13 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Mom. 1 (mål)

1. utskottet
2. res. 1 (m, kd, fp)
3. res. 2 (c)
Förberedande votering:
125 för res. 1
15 för res. 2
169 avstod
40 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
169 för utskottet
125 för res. 1
14 avstod
41 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 118 s, 36 v, 15 mp
För res. 1: 75 m, 36 kd, 1 c, 13 fp
Avstod: 14 c
Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 5 (turism)

1. utskottet
2. res. 4 (m, kd, c, fp)
Votering:
172 för utskottet
137 för res. 4
40 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 119 s, 36 v, 2 c, 15 mp
För res. 4: 75 m, 36 kd, 13 c, 13 fp
Frånvarande: 12 s, 7 m, 7 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 7 (Patent- och registreringsverkets handläggningstider)

1. utskottet
2. res. 5 (m, kd, c, fp)

Votering:

168 för utskottet

139 för res. 5

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 36 v, 14 mp

För res. 5: 75 m, 36 kd, 15 c, 13 fp

Frånvarande: 13 s, 7 m, 7 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 2 mp

Mom. 8 (Sveaskog AB)

1. utskottet
2. res. 6 (m, kd, c, fp)

Votering:

170 för utskottet

139 för res. 6

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 36 v, 15 mp

För res. 6: 75 m, 36 kd, 15 c, 13 fp

Frånvarande: 12 s, 7 m, 7 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU2 Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Mom. 1 (bedömning av regeringens resultatredovisning)

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 1 (m, kd, fp)

Votering:

185 för utskottet

124 för res. 1

40 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 36 v, 15 c, 15 mp

För res. 1: 75 m, 36 kd, 13 fp

Frånvarande: 12 s, 7 m, 7 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Prot.

1999/2000:48

16 december

Prot.
1999/2000:48
16 december

Mom. 2 (myndighetsorganisationen på det regionalpolitiska området)

1. utskottet

2. res. 2 (fp)

Votering:

296 för utskottet

13 för res. 2

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 75 m, 36 v, 36 kd, 15 c, 15 mp

För res. 2: 13 fp

Frånvarande: 12 s, 7 m, 7 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 4 (utökat stöd till jord- och skogsbruk m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (kd, c)

Votering:

258 för utskottet

51 för res. 3

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 75 m, 36 v, 13 fp, 15 mp

För res. 3: 36 kd, 15 c

Frånvarande: 12 s, 7 m, 7 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 7 (beslutanderätten och principerna för nationella stödområden)

1. utskottet

2. res. 5 (m, kd, c, fp)

Votering:

170 för utskottet

139 för res. 5

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 36 v, 15 mp

För res. 5: 75 m, 36 kd, 15 c, 13 fp

Frånvarande: 12 s, 7 m, 7 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 8 (ändrad stödområdesindelning)

1. utskottet

2. res. 6 (c)

Votering:

290 för utskottet

15 för res. 6

3 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 116 s, 74 m, 36 v, 36 kd, 13 fp, 15 mp
För res. 6: 15 c
Avstod: 3 s
Frånvarande: 12 s, 8 m, 7 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Prot.
1999/2000:48
16 december

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU3 Utgiftsområde 21 Energi

Mom. 2 (avveckling av Barsebäck 1)

1. utskottet
2. res. 1 (m, kd, fp)

Votering:

185 för utskottet
123 för res. 1
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 35 v, 1 kd, 15 c, 15 mp
För res. 1: 75 m, 35 kd, 13 fp
Frånvarande: 12 s, 7 m, 8 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 3 (ersättning för avveckling av Barsebäck 1)

1. utskottet
2. res. 2 (m, kd, fp)

Votering:

184 för utskottet
124 för res. 2
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 35 v, 15 c, 15 mp
För res. 2: 75 m, 36 kd, 13 fp
Frånvarande: 12 s, 7 m, 8 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU7 Redogörelse för företag med statligt ägande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU2 Inkomstskattelagen

Mom. 1 (en ny inkomstskattelag)

1. utskottet
2. res. 1 (m, c, fp)

Votering:

205 för utskottet
103 för res. 1
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 119 s, 36 v, 35 kd, 15 mp
För res. 1: 75 m, 15 c, 13 fp
Frånvarande: 12 s, 7 m, 7 v, 7 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 2 (avdrag för arbetsrum i bostaden)

1. utskottet

2. res. 2 (m)

Votering:

227 för utskottet

79 för res. 2

3 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 36 v, 36 kd, 13 c, 11 fp, 14 mp

För res. 2: 2 s, 75 m, 1 c, 1 mp

Avstod: 1 c, 2 fp

Frånvarande: 12 s, 7 m, 7 v, 6 kd, 3 c, 4 fp, 1 mp

Mom. 3–5

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SfU7 Vissa lagtekniska frågor

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.59 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.30 för att finansutskottet skulle beredas möjlighet att sammanträda.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.30.

Ajournering

Anf. 152 TALMANNEN:

Jag får meddela att då finansutskottet ännu inte har hunnit avsluta sitt arbete måste vi ha ytterligare ajournering till kl. 17.50, då vi återsamlas.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.50.

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Finansutskottets betänkande
1999/2000:FiU10 Statsbudget för budgetåret 2000

Prot.
1999/2000:48
16 december

15 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 16 december

1999/2000:151 av *Helena Bargholtz* (fp) till jordbruksminister Margareta Winberg

Karolinska institutets utnämning av professorer

1999/2000:152 av *Agne Hansson* (c) till justitieminister Laila Freivalds

Förstärkning av polisen

1999/2000:153 av *Åke Sandström* (c) till näringsminister Björn Rosengren

Sociala skyddsnät för småföretagare

1999/2000:154 av *Harald Nordlund* (fp) till näringsminister Björn Rosengren

Fastighetsverkets skogsinnehav

1999/2000:155 av *Lars Elinderson* (m) till socialminister Lars Engqvist

Narkotikaklassning av drogen GHB

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 januari 2000.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 december

1999/2000:388 av *Helena Bargholtz* (fp) till näringsminister Björn Rosengren

Körkortsutbildningen

1999/2000:389 av *Kenth Skårvik* (fp) till näringsminister Björn Rosengren

SJ:s årskort

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 januari 2000.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 16 december

1999/2000:332 av *Sonja Fransson* (s) till utbildningsminister Thomas Östros

Utbildningen av tandsköterskor och tandhygienister

1999/2000:340 av *Tuve Skånberg* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros

Hebreiskans ställning

1999/2000:356 av *Carl Fredrik Graf* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

Samordningen mellan utbildningsmyndigheterna

1999/2000:357 av *Yvonne Andersson* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros

Sjöbefälsutbildning

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 januari 2000.

18 § Kammaren åtskildes kl. 17.51.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början t.o.m. 6 § anf. 31 (delvis),

av förste vice talmannen därefter t.o.m. 8 § anf. 70 (delvis),

av andre vice talmannen därefter t.o.m. anf. 109 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.59 och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot.
1999/2000:48
16 december

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om statistiska uppgifter om riksdagsarbetet	1
3 § Meddelande om allmänpolitisk debatt.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
5 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid	5
6 § Näringsliv	5
Näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU1	5
Anf. 1 KARIN FALKMER (m)	5
Anf. 2 LENNART BEIJER (v).....	8
Anf. 3 KARIN FALKMER (m) replik	10
Anf. 4 LENNART BEIJER (v) replik	10
Anf. 5 KARIN FALKMER (m) replik	10
Anf. 6 LENNART BEIJER (v) replik	11
Anf. 7 MIKAEL OSCARSSON (kd)	11
Anf. 8 LENNART BEIJER (v) replik	14
Anf. 9 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	14
Anf. 10 LENNART BEIJER (v) replik	14
Anf. 11 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	15
Anf. 12 ÅKE SANDSTRÖM (c).....	15
Anf. 13 EVA FLYBORG (fp)	17
Anf. 14 LENNART BEIJER (v) replik	20
Anf. 15 EVA FLYBORG (fp) replik.....	20
Anf. 16 LENNART BEIJER (v) replik	20
Anf. 17 EVA FLYBORG (fp) replik.....	20
Anf. 18 SYLVIA LINDGREN (s).....	20
Anf. 19 KARIN FALKMER (m) replik	24
Anf. 20 SYLVIA LINDGREN (s) replik	24
Anf. 21 KARIN FALKMER (m) replik	24
Anf. 22 SYLVIA LINDGREN (s) replik	25
Anf. 23 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	25
Anf. 24 SYLVIA LINDGREN (s) replik	25
Anf. 25 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	26
Anf. 26 SYLVIA LINDGREN (s) replik	26
Anf. 27 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	27
Anf. 28 SYLVIA LINDGREN (s) replik	27
Anf. 29 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	27
Anf. 30 KARIN FALKMER (m) replik	30
Anf. 31 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	30
Anf. 32 KARIN FALKMER (m) replik	31
Anf. 33 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	31
Anf. 34 EVA FLYBORG (fp) replik.....	32
Anf. 35 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	33
Anf. 36 EVA FLYBORG (fp) replik.....	33
Anf. 37 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	34

Anf. 38	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik.....	34
Anf. 39	Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	34
Anf. 40	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik.....	34
Anf. 41	Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	35
Anf. 42	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik.....	35
Anf. 43	Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	36
Anf. 44	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik.....	36
Anf. 45	Statsrådet MONA SAHLIN (s).....	36
Anf. 46	INGEGERD SAARINEN (mp).....	36
Anf. 47	GUNILLA WAHLÉN (v).....	38
Anf. 48	INGER STRÖMBOM (kd).....	39
Anf. 49	INGER LUNDBERG (s).....	40
	(Beslut fattades under 13 §.).....	42
7 §	Regional utjämning och utveckling.....	42
	Näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU2.....	42
Anf. 50	OLA SUNDELL (m).....	42
Anf. 51	HARALD BERGSTRÖM (kd).....	45
Anf. 52	ÅKE SANDSTRÖM (c).....	46
Anf. 53	YVONNE ÅNGSTRÖM (fp).....	48
Anf. 54	REYNOLDH FURUSTRAND (s).....	49
Anf. 55	OLA SUNDELL (m) replik.....	52
Anf. 56	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik.....	52
Anf. 57	OLA SUNDELL (m) replik.....	52
Anf. 58	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik.....	53
Anf. 59	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik.....	53
Anf. 60	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik.....	54
Anf. 61	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik.....	54
Anf. 62	REYNOLDH FURUSTRAND (s) replik.....	54
Anf. 63	GUNILLA WAHLÉN (v).....	55
Anf. 64	OLA SUNDELL (m) replik.....	57
Anf. 65	GUNILLA WAHLÉN (v) replik.....	58
Anf. 66	OLA SUNDELL (m) replik.....	58
Anf. 67	GUNILLA WAHLÉN (v) replik.....	58
Anf. 68	INGEGERD SAARINEN (mp).....	58
Anf. 69	JAN BJÖRKMAN (s).....	59
	(Beslut fattades under 13 §.).....	61
8 §	Energi.....	61
	Näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU3.....	61
Anf. 70	OLA KARLSSON (m).....	61
Anf. 71	INGER STRÖMBOM (kd).....	64
Anf. 72	ESKIL ERLANDSSON (c).....	66
Anf. 73	OLA KARLSSON (m) replik.....	68
Anf. 74	ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	68
Anf. 75	OLA KARLSSON (m) replik.....	68
Anf. 76	ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	69
Anf. 77	INGER STRÖMBOM (kd) replik.....	69
Anf. 78	ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	69
Anf. 79	INGER STRÖMBOM (kd) replik.....	70
Anf. 80	ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	70

Anf. 81	YVONNE ÅNGSTRÖM (fp).....	70
Anf. 82	NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s).....	71
Anf. 83	OLA KARLSSON (m) replik.....	73
Anf. 84	NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik.....	74
Anf. 85	OLA KARLSSON (m) replik.....	74
Anf. 86	NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik.....	74
Anf. 87	INGER STRÖMBOM (kd) replik.....	75
Anf. 88	NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik.....	75
Anf. 89	INGER STRÖMBOM (kd) replik.....	75
Anf. 90	NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s) replik.....	75
Anf. 91	LENNART VÄRMBY (v)	76
Anf. 92	OLA KARLSSON (m) replik.....	79
Anf. 93	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	79
Anf. 94	OLA KARLSSON (m) replik.....	80
Anf. 95	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	80
Anf. 96	INGER STRÖMBOM (kd) replik.....	81
Anf. 97	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	81
Anf. 98	INGER STRÖMBOM (kd) replik.....	82
Anf. 99	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	82
Anf. 100	INGEGERD SAARINEN (mp).....	83
Anf. 101	INGER STRÖMBOM (kd) replik.....	84
Anf. 102	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	85
Anf. 103	INGER STRÖMBOM (kd) replik.....	85
Anf. 104	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	85
Anf. 105	OLA KARLSSON (m) replik.....	85
Anf. 106	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	86
Anf. 107	OLA KARLSSON (m) replik.....	86
Anf. 108	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	86
Anf. 109	EWA THALÉN FINNÉ (m)	87
Anf. 110	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	88
Anf. 111	EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	89
Anf. 112	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	89
Anf. 113	EWA THALÉN FINNÉ (m) replik	90
Anf. 114	KARIN FALKMER (m)	90
Anf. 115	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	91
Anf. 116	KARIN FALKMER (m) replik	91
Anf. 117	LENNART VÄRMBY (v) replik.....	92
Anf. 118	KARIN FALKMER (m) replik	92
Anf. 119	INGEGERD SAARINEN (mp).....	92
Anf. 120	INGER STRÖMBOM (kd)	93
Anf. 121	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	93
Anf. 122	INGER STRÖMBOM (kd) replik.....	93
Anf. 123	INGEGERD SAARINEN (mp) replik	93
Anf. 124	KARIN FALKMER (m)	93
	(Beslut fattades under 13 §.).....	94
9 §	Redogörelse för företag med statligt ägande	94
	Näringsutskottets betänkande 1999/2000:NU7	94
Anf. 125	PER WESTERBERG (m)	94
Anf. 126	KARL GUSTAV ABRAMSSON (s).....	96

Prot.
1999/2000:48
16 december

Anf. 127 PER WESTERBERG (m) replik.....	97
Anf. 128 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	97
Anf. 129 PER WESTERBERG (m) replik.....	98
Anf. 130 KARL GUSTAV ABRAMSSON (s) replik	98
Anf. 131 LENNART BEIJER (v)	99
Anf. 132 PER WESTERBERG (m) replik.....	99
Anf. 133 LENNART BEIJER (v) replik	99
Anf. 134 PER WESTERBERG (m) replik.....	100
Anf. 135 LENNART BEIJER (v) replik	100
Anf. 136 GÖRAN HÄGGLUND (kd)	100
Anf. 137 EVA FLYBORG (fp).....	101
Anf. 138 LENNART BEIJER (v) replik	102
Anf. 139 EVA FLYBORG (fp) replik.....	102
Anf. 140 LENNART BEIJER (v) replik	102
Anf. 141 EVA FLYBORG (fp) replik.....	103
Anf. 142 PER WESTERBERG (m) replik.....	103
Anf. 143 EVA FLYBORG (fp) replik.....	103
Anf. 144 PER WESTERBERG (m) replik.....	103
Anf. 145 ROLF KENNERYD (c)	103
(Beslut fattades under 13 §.)	104
10 § Inkomstskattelagen.....	104
Skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU2	104
Anf. 146 MARGARETA CEDERFELT (m)	104
Anf. 147 ULLA WESTER (s).....	105
Anf. 148 MARGARETA CEDERFELT (m)	107
Anf. 149 ULLA WESTER (s).....	107
Anf. 150 MARGARETA CEDERFELT (m)	108
Anf. 151 ULLA WESTER (s).....	108
(Beslut fattades under 13 §.)	108
11 § Vissa lagtekniska frågor.....	108
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1999/2000:SfU7	108
(Beslut fattades under 13 §.)	108
12 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats den	
15 december.....	109
FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska	
gemenskapen	109
SkU11 Vissa punktskatte- och tullfrågor, m.m. (förnyad	
behandling).....	109
13 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid	
dagens sammanträde	110
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	110
NU2 Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling	111
NU3 Utgiftsområde 21 Energi	113
NU7 Redogörelse för företag med statligt ägande	113
SkU2 Inkomstskattelagen.....	113
SfU7 Vissa lagtekniska frågor.....	114
Ajournering.....	114
Återupptagna förhandlingar	114
Ajournering.....	114

Anf. 152 TALMANNEN.....	114
Återupptagna förhandlingar	114
14 § Bordläggning.....	115
15 § Anmälan om interpellationer.....	115
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	115
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	116
18 § Kammaren åtskildes kl. 17.51.....	116

Prot.
1999/2000:48
16 december

Prot.
1999/2000:48
16 december

Elanders Gotab, Stockholm 2000